

ዛሬም ይህ ጥያቄ በምድር ዙሪያ ይጠየቃል። «በምን ኃይል ወይም በማን ስም?» የሚል ጥያቄ የሥልጣንን ምንጭ ይገልጻል። ስክርስቲያን መልሱ ግልጽ ነው፤ ኃይሉ የእግዚአብሔር ነው ስሙም የእርሱ ስም ነው።

ለመሆኑ ቤተ ክርስቲያን ወንጌልን በስፍራ ሁሉ የምትሰብከው በምን ኃይል ወይም በማን ስም ነው? ሥልጣኑን ከየት አመጣችው? ማን ሰጣት? ይባላል። ቤተ ክርስቲያን ሥልጣኑን የተቀበለችው ሥልጣን ሁሉ በሰማይና በምድር የእርሱ ከሆነውና ከመሠረታት ከኢየሱስ ክርስቶስ ነው (ማቴ 17:18፤ 28:18)። የኢየሱስ ስም መዳን የሚገኝበት (ሐዋ 4:12)፤ በሰማይና በምድር፤ ከምድርም በታች ያሉት ሁሉ የሚንበረከኩለት ስም ነው (ራል 2:10)።

በአጠቃላይ መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔርን ማንነትና ፈቃዱን ያስታውቀናል። የመጽሐፉ ተአማኒነት የሚመነጨው የእግዚአብሔር እስትንፋስ ያሰበት ስለሆነ ነው። ይህ መጽሐፍ ሰው ከየት እንደ መጣና ወዴት እንደሚሄድ ይናገራል። እውነትና ሐሰት የሆነውን ያስታውቃል። ብርሃንና ጨለማ የሆነውን ሰይቶ ያሳያል። መጽሐፍ ቅዱስ መስተዋት ነው ያሳያል፤ ብርሃን ነው ያበራል፤ ሚዛን ነው ይለካል፤ እጅግ ስስታም ነው ይሰያል፤ ይመረምራል፤ ይቆርጣል። ስለዚህ በክርስቲያናዊ ወርልድቪው የእውነትና የሥልጣን ምንጭ የእግዚአብሔር ቃል የሆነው መጽሐፍ ቅዱስ ነው።

3.7 ኢየሱስ ክርስቶስ

የኢየሱስ ክርስቶስ ማንነት መጽሐፍ ቅዱሳዊ ወርልድቪው የተመሠረተበት ክቡር ድንጋይ ነው። እርሱ ከነበረበት ዘመን ጀምሮ እስከ ዛሬ ድረስ ስላል ማንነቱ የተስያየ መልስ ይሰጣል። በዚህ ክፍል በመጽሐፍ ቅዱስ የተገለጸውን የእርሱን ማንነት በእጭሩ እንመሰክራለን።

«እኔን ማን ትሉኛላችሁ?»

የኢየሱስ ማንነት እርሱ ከነበረበት ዘመን አንስቶ በዘመናት ሁሉ ያነጋገረ ርዕስ ነው። በታሪክ ውስጥ በዚህ ርዕስ ታላላቅ የቤተ ክርስቲያን ጉባዔዎች ተደርገዋል። ከፍተኛ ክርክር ሆኗል፤ መስያየትም ታይቷል። በመንፈሳዊ አነጋገር የኢየሱስ ክርስቶስን ማንነት ማወቅ የሕይወትና የሞት ጉዳይ ነው።

ስለ እርሱ ማንነት ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱን ሰዎች የሰውን ልጅ ማን እንደ ሆነ ይሰታል? ብሎ ጠየቃቸው። ስዚህ የሰጡት መልስ እንዳንዱ መጥምቁ የሐነሰ፤ ሌሎችም ሌልያል፤ ሌሎችም ኤርምያስ ወይም ከነቢያት እንዱ ነው እንደሚሉት ገለጹለት። እነዚህ ስያሜዎች ሁሉ የኢየሱስን ማንነት በትክክል አይገልጹም። መላሾቹ የእርሱን ሕይወት የተከታተሉ፤ ትምህርቱን የሰሙ፤ ያደረገውን ተለምራት ያዩ ቢሆኑም እንኳ የሰጡት ምላሽ «ሥጋና ደም» ንግግር ነው።

ክርስቶስ የሕያው እግዚአብሔር ልጅ።

ጌታ ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱንም «እናንተስ እኔን ማን እንደ ሆነሁ ትላላችሁ?» በማለት ጠየቃቸው። ስምዎን ጴጥሮስ «አንተ ክርስቶስ የሕያው እግዚአብሔር ልጅ ነህ» በማለት መስበሰት። ጴጥሮስ የሰጠው መልስ ትክክለኛ መሆኑን ጌታ ሲመሰክርለት «በሰማያት ያለው እባቱ እንጂ ሥጋና ደም ይህን እልገልጠልህምና ብዑዕ ነህ» አለው (ማቴ 16:13-18)። ሐዋርያው ጴጥሮስ ስለ ኢየሱስ ማንነት ያሰውን ትክክለኛ መረዳት በሕይወቱ ዘመን ሁሉ ጠብቆአል። በመልእክቱ «የኢየሱስ ክርስቶስ ባሪያና ሐዋርያ የሆነ ስምዎን ጴጥሮስ፤

በእምላካችንና በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ... (2ጴጥ 1:1) በማለት የኢየሱስ ክርስቶስን እምላክነትና መድኃኒትነት ገልጾልን።

ስለዚህ ሕኔን ማን ትሉኛላችሁ? ለሚለው የጌታ ጥያቄ ትክክለኛው መልስ «ኢየሱስ ክርስቶስ የሕያው እግዚአብሔር ልጅ ነው» የሚለው ነው። ይህ የዘላለም እውነት ነው። ቤተ ክርስቲያን የተመሠረተችው በዚህ «ኢየሱስ ክርስቶስ የሕያው እግዚአብሔር ልጅ» በሚለው እውነት ነው።

ሕኔን ማን ትሉኛላችሁ? የሚለው የኢየሱስ ክርስቶስ ጥያቄ ከዚያን ጊዜ ጀምሮ በየዘመኑ የሚኖር ሰው ሁሉ ሊመልስው የሚገባ ነው። ዲያብሎስ ጌታ ኢየሱስን ሲፈትነው የጥያቄው መንደርደሪያ «የእግዚአብሔር ልጅ ከሆንህ» (ማቴ 4:3፤6) በማለት እንደ ነበረ ልብ እንበል።

ዛሬም ቢሆን ሰዎች ኢየሱስን ነቢይ፣ መልእክተኛ፣ ታላቅ መምህር፣ መልካም ሰው፣ የድሆች አጋር፣ ወዘተ፣ ይሉታል። ሁሉም ኢየሱስ እንደ አንድ ማንኛውም ሰው ይመስላቸዋል። መጽሐፍ ቅዱስ የሚነግረን ኢየሱስ ፍጹም ሰው ፍጹም እምላክ መሆኑን ነው።

ኢየሱስ ክርስቶስ እምላክ (ያሕዌ) ነው።

ያሕዌ የእግዚአብሔር መጠሪያ ነው። ያሕዌ ማለት መጀመሪያና መጨረሻ የሌለው ዘላለማዊ እግዚአብሔር ማለት ነው። በብሉይ ኪዳን እግዚአብሔር "ያለና የሚኖር" እኔ ነኝ በማለት በዕብራይስጥ ያሕዌ በሚለው መጠሪያው ራሱን ገልጾል (ዘጸ 3:14፤ 6:2)። ኢየሱስ ክርስቶስ መጀመሪያና መጨረሻ የሌለው ዘላለማዊ እምላክ ነው። ይህንን ዘጥቂቱ እንደሚከተለው እናያለን።

ሀ. ሕኔ ነኝ

ጌታ⁸⁸ ኢየሱስ ስለ ራሱ ያሕዌ⁸⁹ የሚለውን መጠሪያ በመጠቀም ሕኔ ነኝ ብሎአል።

⁸⁸ "The significance of the title kyrios is found in the fact that Kyrios is the Greek translation of the tetragrammation YHWH, the

1. «የሕይወት አንጀራ እኔ ነኝ» (ዮሐ 6:35) - እርሱ ሕይወት ይሰጣል።
2. ሕኔ የዓለም ብርሃን ነኝ» (ዮሐ 8:12)- የሰውን ሁሉ ጨለማ የሚያስወግድ ብርሃን ነው።
3. ሕኔ የበጎች ቦር ነኝ (ዮሐ 10:7፤9) - እውነተኛ የደህንነት መግቢያ ቦር ነው።
4. «መልካም እረኛ እኔ ነኝ» (ዮሐ 10:11) - የሕዝቡ እውነተኛ ጠባቂ ነው።
5. ትንሣኤና ሕይወት እኔ ነኝ (ዮሐ 11:25) - የሞተውን የሚያስከላክል ሕይወት የሚሰጥ ነው።
6. ሕኔ መንገድና እውነት ሕይወትም ነኝ (ዮሐ 14:6) - ወደ እግዚአብሔር አብ የሚያደርስ ብቸኛ መንገድ ነው።
7. «እውነተኛ የወይን ግንድ እኔ ነኝ» (ዮሐ 15:1፤5) - ከእግዚአብሔር ጋር ኅብረት ማድረግ የሚቻለው በእርሱ በኩል ነው።

ለ. ሕኔና አብ አንድ ነን።

የእግዚአብሔር ልጅ ኢየሱስ ከአብ ጋር በመለከት እኩል ነው። ስለዚህም ሕኔና አብ አንድ ነን (ዮሐ 10:30) አለ። አይሁድ ይህ እባቡ በደንብ ገብቷቸዋል። በብሉይ ኪዳን ሕግ መሠረት እግዚአብሔርን የሰደበ እንዲገደል ትእዛዝ ነበርና (ዘሌ 24:11-16) ሕኔና አብ አንድ ነን በማለቱ እግዚአብሔርን እንደተሳደበ ቆጠሩ። «ለወግሩት ደግመው ድንጋይ አነሡ» (ቂ.31)። ለምን ለወግሩት እንደፈለጉ ሲያስረዱትም ሐንታም ሰው ስትሆን

covenant name for God himself in ruling over the world" George Eldon Ladd, 1993, *A Theology of the New Testament* (A revised edition), William B. Eerdmans publishing company, Grand Rapids, P.456.

⁸⁹ "When the Old Testament was translated into Greek in the 2nd and 3rd centuries BC (the Septuagint), the sacred name of God, YHWH, usually rendered Yahweh or Jehovah, was translated by the Greek word kyrios (Lord)". Bruce Milne, *Ibid.*, p.129.

ራስህን እምላክ ስለ ማድረግህ ነው። (ቁ.33) አሉት። ኢየሱስም የእግዚአብሔር ልጅ ነኝ። (10:36) ብሎ አስረዳቸው።

ኢየሱስ ወደ አብ የሚያደርስ ብቸኛ መንገድ ነው።

ጌታ ኢየሱስ ወደ ምድር የተላከበትን አገልግሎት ፈጽሞ ወደ አባቱ የሚመለስበት ጊዜ ሲቀርብ ለደቀ መዛሙርቱ፡-

«ስፍራ አዘጋጅላችሁ ዘንድ እሄዳለሁ ...ሁለተኛ እመጣለሁ ወደ እኔም እወስዳችኋለሁ ...መንገዱንም ታውቃላችሁ አላችው። ከደቀ መዛሙርቱ አንዱ ተማሽም፡- ጌታ ሆይ፤ ወደምትሄድበት አናውቅም፤ እንዴትስ መንገዱን እናውቃለን? ብሎ ተናገረ። በዚህ ጊዜ ኢየሱስ መልሶ «እኔ መንገድና እውነት ሕይወትም ነኝ፤ በእኔ በቀር ወደ አብ የሚመጣ የለም» አለ (ዮሐ 14:1-6)።

ይህ መልስ መጽሐፍ ቅዱስዊውን ክርስትና ከሌሎች ሃይማኖቶች ልዩ የሚያደርገው ዋና ዓምድ ነው።

«ኢየሱስ ወደ አብ የሚያደርስ ብቸኛ መንገድ ነው» የሚለውን ቃል እንዳንይች ለመቀበል ይከብዳቸዋል። «አንድ ብቸኛ መንገድ» ሳይሆን «ብዙ መንገዶች» የሚለው ህሳብ የሚያስደስታቸው ሃይማኖቶች ለዎች ጥቂቶች አይደሉም። ክርስቲያኖች መጽሐፍ ቅዱስ የሚናገረውን ተቀብለው «ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ አብ የሚያደርስ ብቸኛ መንገድ ነው» ሲሉ ይህን እንደ ጠባብነት የሚያስቡት ለዎች አሉ። ሌሎች ደግሞ ቃሉ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተጻፈ ቢሆንም እንኳን ለምን እንዲህ ብሎ ተናገረ? በማለት የእግዚአብሔርን ሚዛናዊ ፍርድና የፍቅሩን እውነተኛነት ይጠራጠራ። ይሁን እንጂ በዚህ አባባል የእግዚአብሔር የፍቅር ጥልቀት ጥያቄ ውስጥ ሲገባ አይችልም። ምክንያቱም እግዚአብሔር ለዓለም ያለውን ፍቅር የገለጠው ሁሉ እውነትን እንዲያውቁና በልጁ አምነው እንዲድኑ ልጁን ኢየሱስን በመላክ ነው (1ጢሞ 2:4)። ሌላ መንገድ የለም። «መዳንም በሌላ በማንም የለም፤ እንድንበት ዘንድ የሚገባን ለለዎች የተለጠ ስም ከሰማይ በታች ሌላ የለምና» (ሐዋ 4:12)።

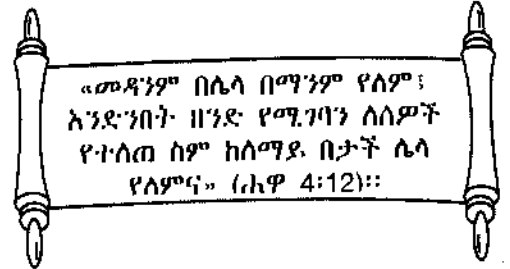
ክርስቶስ ወደ እግዚአብሔር የሚያደርስ ብቸኛ መንገድ ስለ መሆኑ የሚጠራጠሩ የተለያዩ አማራጮችን ያቀርባሉ⁹⁰።

እንደኛው ወደ እግዚአብሔር የሚያደርሱ ብዙ መንገዶች አሉ፤ ክርስትናም ከእነዚህ ውስጥ አንዱ ነው፤ ብዙ ትክክለኞች አሉ የሚል (ፕሎራሊዝም) አስተሳሰብ ነው። ሌላው ኢየሱስ ክርስቶስ ብቸኛው መንገድ ቢሆንም በሌላ እምነት ያሉ ለዎችም ይድኑ ይሆናል የሚል ሁሉን አቀፍ (ኢንክሉሲቪዝም) አስተሳሰብ ነው። ሁሉም የሰው አእምሮ የሚያመነጫቸው አስተሳሰቦች እንጂ መጽሐፍ ቅዱስ የሚነግረን ወደ እግዚአብሔር የሚያደርስው መንገድ፤ እውነትና ሕይወት የሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ መሆኑን ነው።

ጌታ ኢየሱስ ስለ ትልቅ መንገድና ስለ ቀጠነ መንገድ ሊያስተምር፡-

«በጠበበው ደጅ ግብ፤ ወደ ጥፋት የሚወስደው ደጅ ስፊ፤ መንገዱም ትልቅ ነውና፤ ወደ እርሱም የሚገቡ ብዙዎች ናቸው፤ ወደ ሕይወት የሚወስደው ደጅ የጠበበ፤ መንገዱም የቀጠነ ነውና፤ የሚያገኙትም ጥቂቶች ናቸው። የበግ ሰምድ ለብለው ከሚመጡባችሁ

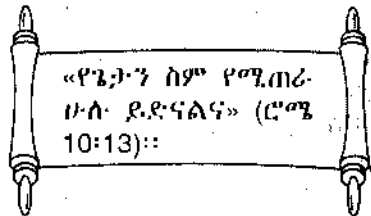
⁹⁰ "Pluralism" is the view that there are many, equally valid paths to God. Christianity is only one of these, and is no more superior than the others. "Exclusivism" is the diametric opposite of pluralism, holding that salvation is only through explicit faith in Christ. "Inclusivism" holds that while Christ is the only way to salvation, people of other faiths may be saved." <http://www.religionfacts.com/>

በውስጣቸው ግን ነጣቂዎች ተኩላዎች ከሆኑ ከሐሰተኞች ነቢያት ተጠንቀቁ (ማቴ 7:13-15)።

ያለውን ልብ ማለት ይጠቅማል። ወደ ተለያዩ መጨረሻ የሚያደርሱ ሁለት ዓይነት መንገዶች አሉ። አንዱ ወደ ጥፋት ሌላው ወደ ሕይወት ይወስዳል።

ወደ ሕይወት የሚወስደው መንገድ ራሱ መንገድና እውነት ሕይወትም ነኝ ያለው ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። «የጌታን ስም የሚጠራ ሁሉ ይድናልና» (ሮሜ 10:13)።

በአጠቃላይ ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ ልብ የሚያደርስ ብቸኛ መንገድ መሆኑን የወለነው አንድ የቤተ ክርስቲያን መሪ፤ ቤተ እምነት ወይም ጉባኤ አይደለም። ይህን የተናገረው የማይዋሸው ራሱ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። እርሱ ይህን ካለ ሰው ማን ሆነና ሌላ አማራጭ ያቀርባል? ደግሞስ ኢየሱስ የተናገረው ወደ ራሱ መንግሥት የመግቢያውን መንገድ ለሰሆነ ወደ መንግሥቱ እንዴት መግባት እንደሚቻል መናገር የሚችለው እርሱ ብቻ አይደለምን? በኢየሱስ ክርስቶስ የተነገረው ዘላለማዊ እውነት ነው፤ አይሰወጥም።

3.8 ዘላለም

ለአንዳንድ ወርልድቪዎች ጊዜ እንደ ሰዓት ሁልጊዜ ክብ ነው። ከጀመረበት እንስቶ ሙሉ ዙር ካደረገ በኋላ እንደገና ይጀምራል፤ እንዲህ እያስ ሳያቋርጥ ስሁልጊዜ ይቀጥላል። የሰው ሕይወት ሲወሰድ (ወይም ሊጸነስ) ይጀምራል። ከህፃንነት ወደ ወጣትነት፤ ወደ ጎልማሳነት፤ ወደ ሽምግልና ከዚያም ወደ ሞት። ሲሞት የዚያ ሰው የጊዜ ዑደቱ ገጠመ፤ ዙፋኑን ጨረሰ ይባላል። ለአንዳንዶች ደግሞ ለው ከሞተ በኋላ እንደገና በሌላ ፍጥረት መልክ ይወሰዳል፤ ከዚያም ያንኑ የጊዜ ዑደት ተከትሎ ይጨርሳል። እነዚህ ወርልድቪዎች የሞትን መኖር በያውቁም በሀላባቸው ትንሣኤ የሚል ቃል የለም።

መጽሐፍ ቅዱስ ከሞት በኋላ ሕይወት እንዳለ ያስተምራል። ከሞት በኋላ ሰላሰው ሕይወት ለመረዳት አስቀድመን ስለ ሞት ምንነት መጽሐፍ ቅዱስ የሚናገረውን እንመልከት።

ሞት

ሞት የጀመረው ሰው ባደረገው የምርጫ ስህተት ምክንያት ነው። በዘፍ 3:16-19 እግዚአብሔር ሰሌዋንና ለአዳም የተናገረውን እንደሚከተለው እናነባለን።

ለሴቲቴም አለ፡- በወነሰሽ ጊዜ ጭንቅሽን እጅግ አበዛለሁ፤ በጭንቅ ትወልጃለሽ፤ ፈቃድሽም ወደ ባልሽ ይሆናል፤ እርሱም ገዥሽ ይሆናል። አዳምንም አለው፡- የሚሰትህን ቃል ሰምተሃልና፤ ከእርሱ እንዳትበላ ካዘዝሁህ ዛፍም በልተሃልና ምድር ከአንተ የተነሣ የተረገመች ትሁን፤ በሕይወት ዘመንህም ሁሉ በድካም ከእርስዋ ትበላለህ፤ እሾህና አሜክላን ታበቅልብሃለሽ፤ የምድርንም ቡቃያ ትበላለህ። ወደ ወጣህበት መሬት እስክትመሰስ ድረስ በፊትህ ወዝ እንጀራን ትበላለህ፤ አፈር ነህና፤ ወደ አፈርም ትመሰላለህና።

ይህ የእግዚአብሔር ቅጣት፡-

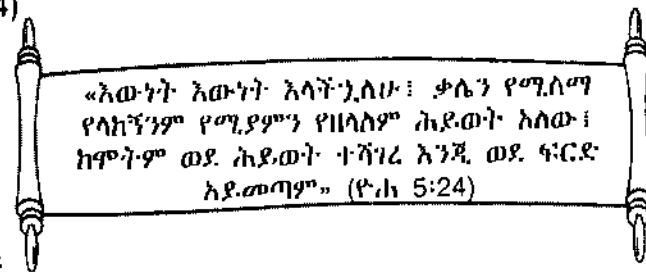
- ◆ ሌቲቱ ልጅ በጭንቅ መውሰድን፤
- ◆ የምድር መረገምን፤
- ◆ አዳም በድካም ከምድር መብላትን፤
- ◆ ወደ ወጣበት መሬት መመለስን፤

ያጠቃልላል። ይህ ሁሉ ለእግዚአብሔር ያስመታዘዝ የኃጢአት ውጤት ነው። ሰው ወደመጣበት መሬት መመለሱ አካላዊ ሞት ነው። በመሠረቱ አዳም የሞተው ኅብረቱ ከእግዚአብሔር ጋር ሲቋረጥ፤ ከገነት በወጣ ጊዜ ነበር። ይህ የኅብረት መቋረጥ መንፈሳዊ ሞት ነው።

ሰው በፈጸመው ኃጢአት ምክንያት ወደ አፈር መመለሱ አንድ ቅጣት ሆኖ ትልቁ ፍርድ መንፈሳዊ ሞት ነው። ከመንፈሳዊ ሞት ለማምለጥ ሰው ስኃጢአቱ ዋጋ መክፈል አለበት። ቃሉ አንደሚል 'የኃጢአት ደመወዝ ሞት ነው'፤ የእግዚአብሔር የጸጋ ሰጠታ ግን በክርስቶስ ኢየሱስ በጌታችን የዘላለም ሕይወት ነው (ሮሜ 6:23)። ሰው በክርስቶስ በኩል ከእግዚአብሔር ጋር ካልታረቀ በስተቀር መንፈሳዊ ሞቱ ለዘላለም ከእግዚአብሔር መለየትን ያስከትላል።

እግዚአብሔር በቸርነቱ ከሞት ወደ ሕይወት የመሻገሪያውን መንገድ አዘጋጅቷል። ጌታ «እውነት እውነት አላችኋለሁ፤ ቃሌን የሚሰማ የላክኝንም የሚያምን የዘላለም ሕይወት አለው፤ ከሞትም ወደ ሕይወት ተሻገረ እንጂ ወደ ፍርድ አይመጣም» (ዮሐ 5:24)

እንዳለው
ከሁለተኛው
ሞት
የማምለጫው
መንገድ
በክርስቶስ
ማመን ነው።

ሰው ከተጸነሰበት ጊዜ ጀምሮ ለዘላለም እንዲኖር ሆኖ ሰለ ተፈጠረ ሲሞት ነፍሱ ትኖራለች፤ አትባሰብም። ወደ አፈር መመለስ ነፍስ ከሥጋ የምትሰይበት ጊዜ ነው። ሰው ወደ ዘላለም ቤት ይሄዳል (መክ 12:5)። ነፍስ አይሞትም (ማቴ 10:28)፤ ሞት የመጨረሻው አይደለም፤ ከሥጋ መለየት ነው (2ቆሮ 5:8)።

እዚህ ላይ ጥያቄው የዘላለም መኖሪያ ያለው በሁለት ስፍራ ስለሆነ አንተ የምትኖረው በየትኛው ስፍራ ነው? የሚለው ይሆናል። ነፍስህ የምትሄደው ወደ ዘላለም ሕይወት ወይም ወደ ሁለተኛ ሞት ነው። ከእግዚአብሔር ጋር መኖር የዘላለም ሕይወት ነው፤ ከእርሱ ተሰይቶ መኖር ደግሞ ሁለተኛ ሞት (የዘላለም ሞት) ነው። በክርስቶስ ለሚያምን ሰው ሞት በር ነው። ለክርስቶስ ተከታይ የሞት ትርጉሙ ወደ ጌታ መሄድ፤ ከጌታ ጋር መኖር ነው (2ቆሮ 5:8)።

ሰው በአካል ከሞተ በኋላ ነፍሱ ለሰማትሞት የዘላለም ኑሮውን ይቀጥላል። የዘላለም ኑሮ ምን አንደሚመስል ከማየታችን በፊት ስለ ጊዜ ምንነት ከወርልድቪዎች አንጻር ጥቂት እንመልከት።

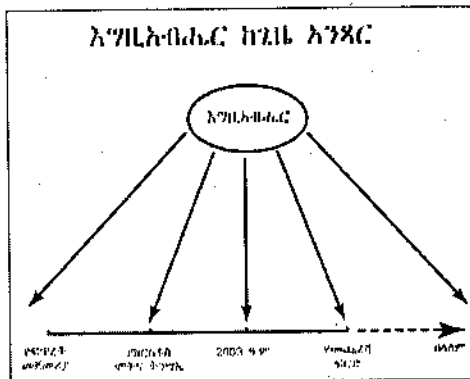
ጊዜ

በመጽሐፍ ቅዱስ ሁለት መጀመሪያዎች አሉ። እነርሱም ቃል (ኢየሱስ ክርስቶስ) የነበረበት መጀመሪያ (ዮሐ 1:1) እና እግዚአብሔር ሰማይና ምድርን የፈጠረበት መጀመሪያ (ዘፍ 1:1) ናቸው። ቃል የነበረበት መጀመሪያ፡- ዘላለም ነው። ይህ 'መጀመሪያ' የሚለው በመሠረቱ ከሁሉ አስቀድሞ እንደ ማለት ነው። የሚቆጠር መጀመሪያ የሌለው መጀመሪያ ነው። ሁልጊዜ ነው። እግዚአብሔር ዘላለማዊ አምላክ ነው።

እግዚአብሔር ሰማይና ምድርን የፈጠረበት መጀመሪያ ደግሞ የመፍጠርን ሥራ ሲጀምር 'አንድ' ተብሎ ጊዜ መቆጠር የተጀመረበት ነው። ይህ የሚቆጠር ጊዜ ስለሆነ መጀመሪያና መጨረሻ አለው። ይህ ዓይነት የጊዜ ቆጠራ ከተፈጠረው ሰማይና

ምድር ጋር አብሮ ያከትማል። አሮጌው ስማይና አሮጌው ምድር ተወስዶ በአዲስ ስማይና እዲስ ምድር ሲተካ (ራእ 21:1) ዘላለም ይቀጥላል። ከፍጥረት መጀመሪያ ጀምሮ የጊዜ ስሌት የሚደረግባቸው ዐሐይና ጨረቃ በአዲስ ስማይና እዲስ ምድር አይኖሩም። የብርሃንና የጨለማ መፈራረቅም የሰም። ሁልጊዜ ብርሃን ይሆናል።

ስዕል 1

ስለዚህ ጊዜ በእግዚአብሔር ተፈጠረ። በዳርዊኒዝምና በሌሎችም ወርልድቪውዝ እንደሚባለው ጊዜ የነበረና ያለ አይደለም። ጊዜ መጀመሪያ አለው። የሚቀጥለው ሥዕል ይህን ለመገንዘብ በጥቂቱ ይረዳል።⁹¹

ጊዜን የፈጠረ እግዚአብሔር አርሱ

ከጊዜ በላይ (ውጭ) ነው። ሕልውናው በጊዜ አይሰካም። ከዘላለም ነው፤ መጀመሪያና መጨረሻ የለውም። ጊዜ እግዚአብሔርን አይሰውጠውም። በእርሱነቱ፤ ፍጹምነቱ፤ ዓላማው ላይ ለውጥ አይመጣም። በዘመናት ውስጥ በሕውቀት አይበሰጽም። በእርሱ ዘንድ አዲስ የሚሆን ነገር የሰም።

እግዚአብሔር ጊዜን በእኩልና በግልጽ ይመሰክታል። ያሰፈውን፤ ያሁኑን፤ የወደፊቱን ሁሉንም ያውቃል። እኔ አምላክ ነኝና፤ ሌላም የለምና። እኔ እግዚአብሔር ነኝ እንደ እኔም ያለ ማንም የለም። በመጀመሪያ መጨረሻውን፤ ከጥንትም ያልተደረገውን

⁹¹ የዚህ ሥዕላዊ አገላለጽ ዘላብ የተወሰደው Wayne Grudem, (1994), *Systematic Theology: An Introduction to Biblical Doctrine*, Inter-Varsity Press Zondervan Publishing House, Grand Rapids, Michigan, p.171.

እነግራለሁ፤ ምክራ ትጽናስች ፈቃዴንም ሁሉ እፈጽማለሁ እላለሁ (ኢላ 46:9-10) አስ።

ከጊዜ በላይ የሆነ አምላክ ሥራውን በጊዜ ውስጥ ይሠራል። ስሜያደርገው ነገር ቀን ይቀጥራል (ሐዋ 17:30-31)። ...የዘመኑ ፍጻሜ በደረሰ ጊዜ እግዚአብሔር ከሴት የተወሰደውን ከሕግም በታች የተወሰደውን ልጁን ላከ (ገላ 4:4) እንደሚል ኢየሱስ ክርስቶስ የመጣው እግዚአብሔር ባዘጋጀው እቅድ መሠረት ጊዜው ሲሞላ ነው።

ትንሣኤ

በዳርዊኒዝምና ፖስት-ሞደርኒዝም ወርልድቪውዝ የሙታን ትንሣኤ የለም። በመጽሐፍ ቅዱሳዊው ወርልድቪው ደግሞ ትንሣኤ የክርስትና እምነት አንድ ዐምድ ነው።

ጌታ ኢየሱስ ሲናገር (እኔ ሕይወት ነኝና እናንተ ደግሞ ሕያዋን ትሆናላችሁ) (ዮሐ 14:19) አስ። እንዲሁም ሞቴም ነበርሁ፤ እነሆም ከዘላለም እስከ ዘላለም ድረስ ሕይወት ነኝ (ራእ 1:18) አስ። ኢየሱስ የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን ከሙታን መነሣቱ ያረጋግጣል (ሮሜ 1:4)። እርሱን ሞት ይይዘው ዘንድ አልቻለምና (ሐዋ 2:24)።

የኢየሱስ ከሙታን መነሣት የሙታን ትንሣኤ መኖሩን ያረጋግጣል። ክርስቶስ ለንቀላፉት በከራት ሆኖ ከሙታን ተነሥቶአል (1ቆሮ 15:20)። ክቡር ሥጋውን እንዲመስል የተዋረደውን ሥጋችንን ይሰውጣል (ፊል 3:21)። የዚያንም የመፈታዊውን መልክ እንደ ለበሰን የሰማያዊውን መልክ ደግሞ እንሰብሳስን (1ቆሮ 15:49)። ስለዚህ «በመቃብር ያሉቱ ሁሉ ድምፁን የሚሰሙበት ሰዓት ይመጣል፤ መልካምም ያደረጉ ለሕይወት ትንሣኤ ክፉም ያደረጉ ለፍርድ ትንሣኤ ይወጣሉ» (ዮሐ 5:28-29)።

ትንሣኤ መኖሩ እውነት ስለሆነ ጌታ ኢየሱስ «በመቃብር ያሉቱ ሁሉ ድምፁን የሚሰሙበት ሰዓት ይመጣል፤ መልካምም ያደረጉ

ሰሕይወት ትንሣኤ ክፉም ያደረጉ ሰፍርድ ትንሣኤ ይወጣሉና፡
(ዮሐ 5:28-29) ብሏል።
ኢየሱስ የሞተው ሰለ እኛ
ኃጢአት እንደሆነ ሁሉ
ከሞት የተነሣውም እኛን
ለማጽደቅ ነው (ሮሜ 4:24-
25)።

ከትንሣኤ በኋላ የሚቀጥለው
ዘላለም ነው።

ዘላለም

ሁሉም ሰው ለዘላለም ይኖራል። መጽሐፍ ቅዱስ ሁለት ዓይነት
የዘላለም መኖሪያ መኖሩን ይነግረናል። አነርሱም
ከእግዚአብሔር ጋር በመንግሥተ ሰማያት ለዘላለም መኖር
ወይም ከእግዚአብሔር ርቆ በቅጣት በገሃነም ለዘላለም መኖር
ናቸው።

በአዳም ኃጢአት ምክንያት ለሰው ሁሉ ሕንድ ጊዜ መሞት
ከእርሱ በኋላም ፍርድ (ዕብ 9:27) ተመድቧል። ከሞት
የሚያመልጥ ሰው እንደሌለ ሁሉ ክፍርድ የሚያመልጥም
እይኖርም። መጽሐፍ ሕይወት ወደ ዘላለም ቅጣት፤ ጻድቃን
ግን ወደ ዘላለም ሕይወት ይሄዳሉ (ማቴ 25:46) እንደሚል
በዘላለም መኖሪያ የሰው አመዳዳብ በሁለት ክፍል ብቻ ነው።

መጨረሻውም እንዲህ ነው።

ታላቅና ነጭ ዙፋንን በእርሱም ላይ የተቀመጠውን
አየሁ፤ ምድርና ሰማይም ከፊቱ ሽሹ ሰፍራም
አልተገኝላቸውም። መታንንም ታናናሾችንና ታላላቆችን
በዙፋኑ ፊት ቆመው አየሁ፤ መጻሕፍትም ተከፈቱ፤
ሌላ መጽሐፍም ተከፈተ እርሱም የሕይወት መጽሐፍ
ነው፤ መታንንም በመጻሕፍት ተጽፎ እንደ ነበረ እንደ
ሥራቸው መጠን ተከፈሉ። ባሕርም በእርሱ ውስጥ

ያሉትን መታንን ሰጠ፤ ሞትና ሲኦልም በእነርሱ ዘንድ
ያሉትን መታንን ሰጡ፤ እያንዳንዱም እንደ ሥራው
መጠን ተከፈሉ። ሞትና ሲኦልም በእሳት ባሕር ውስጥ
ተባሉ። ይህም የእሳት ባሕር ሁለተኛው ሞት ነው።
በሕይወትም መጽሐፍ ተጽፎ ያልተገኘው ማንኛውም
በእሳት ባሕር ውስጥ ተጣሰ (ራእ 20:11-15)።

እንባቢ ሆይ ይህ ያነበብከው ከሕያው እግዚአብሔር የተሰጠ
ለዘላለም የጻና ቃል ነው። በጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ እመንና
ሰምህን በሕይወት መጽሐፍ አስመዝግብ፤ በታላቅ ነጭ ዙፋን
ላይ ከተቀመጠው ጻድቅ ፈራጅ ከሚመጣበህም ፍርድ አምልጥ።

ክፍል 4

ክርስቲያናዊ ምላሽ

4.1 ሳይንስና ክርስትና

ጀርመናዊው ፊላስፋ ፍሬደሪክ ኒትሰ1882 ዓ.ም. 'እግዚአብሔር አለ የሚለው ሀሳብ ሞቷል'⁹² በሱ ሲናገር በሳይንስና በፍልስፍና ግስጋሌ ምክንያት አውሮፓ አንደቀደመው ዘመን እግዚአብሔርን ልትከተል አትችልም በማለት ነበር። በተመሳሳይ መልኩ መጽሐፍ ቅዱሳዊው ክርስትና ዘመን ያስፈበት አስተሳሰብ ስለሆነ በሳይንሳዊ አመለካከትና ፍልስፍና ይተካል የሚል መፈክር በሀገራችን የሚነገርበትም ዘመን ነበር።

የዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ የሚያስታውሰው አንድ ሁኔታ አለ። በ1970ዎቹ መጀመሪያ ላይ በነበረበት መሥራያ ቤት ውስጥ በጊዜው በነበረው የፖለቲካ ርዕዮተ ዓለምና ወቅታዊ ሁኔታዎች ላይ ሠራተኛው የሚወያይበት ውይይት ክቡብ ነበር። ከክርስትና እምነት ጋር በተያያዘ በርካታ ነጥቦች ይነሱ ነበረ። በተለይ አንድ ቀን ስለ ዲያሌክቲካዊ ማቅረቢያዎችና ስለ ሳይማኖት በተደረገ የሞቀ ውይይት አንድ ትልቅ ሰው ሲያስረዱ ቅርስትና ታሪክ ይሆናል አሉና ሰዎች ይህን እንዳሉ አብረዋል። ሌላ እንደላቸው ትልቅ የሆኑ ሰው አክላቦት፣ ሀሳቡ ዳበረ፣ በደጋፊዎች በጣም ወፈረ። እኔም እጄን አንስቼ ቅርስትና በ2000 ዓመታት ጊዜ ውስጥ እያደገ ነው የሚለው፣ ታሪክ አልሆነም፣ ወደፊትም አይሆንም የሚል አስተያየት ሰጠሁ። በዚያን ዘመን ለአንደኛው ዓይነት ትልልቅ ሰዎች እንዲህ ዓይነት መልስ መስጠት በጣም አስፈሪ ነበር። አዎ! እግዚአብሔር ሲሆን ከሚችለው ሁሉ

⁹² In 1882 the German philosopher Friederich Nietzsche conceived the phrase <God is dead>. By this he meant due to the advances in science and philosophy, the Christian concept of God is no longer to be believed honestly. For more information read N. Athan Busenitz (2008), p. 33-34.

ጠብቆኛል። በእግዚአብሔር ቸርነት ያ ዘመን አስራና ከ1984 ዓ.ም. ጀምሮ አብያተ ክርስቲያናት ከነበሩበት ድብቅ ሁኔታ ወደ አደባባይ ወጥተው ወንጌል በታላላቅ አደባባዮች ሲሰበክ የተመለከቱ ሰው ሁሉ የክርስትናን ሕያውነት አረጋግጦአል። ክርስትና በሕያው እምላክ ስለ ተጀመረ ሕያው እምነት ነው፤ ያድጋል፤ ይሰራል። እውነተኛውም ሳይንስ ይህን አይክድም።

ሳይንስ እግዚአብሔር ለሰው ልጅ የሰጠው መልካም የእውቀት ዘርፍ ነው። በሳይንስ ስለ ተፈጥሮ የበለጠ ለማወቅ ተችሏል። ሰው በትምህርት፣ በጤና፣ በቴክኖሎጂና በሌሎችም በርካታ መስኮች ከፍተኛ እድገት እንዲያመጣ አስችሏል። በየቀኑ የምንገለገልባቸው እቃዎች የሳይንስና ቴክኖሎጂ ውጤቶች ናቸው። የሰው ኢኮኖሚያዊ፣ ማኅበራዊ፣ ስነ ልቦናዊ ኑሮው እንዲዳበርና እንዲሻሻል ከፍተኛ እግዚአብሔር ነው።

መጽሐፍ ቅዱስ ስለ እግዚአብሔርና እርሱ ስለ ፈጠረው ዓለም ይነግረናል። ሳይንስ ደግሞ የእግዚአብሔር ስለሆነው ዓለም መረጃ ይሰጠናል። መጽሐፍ ቅዱስ የሳይንስ መጽሐፍ አይደለም። ስለዚህ ስለ ባዮሎጂ፣ ኬሚስትሪ፣ ፊዚክስ ዝርዝር ነገር ለማንበብ አንጠብቅም። ሞሊክውል፣ ዲ.ኤን.ኤ የሚሉ የሳይንስ ቴክኒካዊ ቃላት የሉትም። ሆኖም እግዚአብሔር ለሰው ሲያስታውቅ የፈለገው እውነት ተጽፎአል፤ በየጊዜውም በሳይንስ እየተረጋገጠ ነው።

ሰምሳሌ ከ500 ዓመታት በፊት መሬት ጠፍጣፋ እንደሆነች ይታመን ነበር። ከሣሬ 2700 ዓመታት በፊት በመንፈስ ቅዱስ ተነድቶ ነቢዩ ኢሳይይስ በምድር ክቡብ ላይ ... (ኢሳ 40:22) በማለት ተናግሯል። እንዲሁም እግዚአብሔርን ለማምለክ ከሚቀርብ መሥዋዕት ጋር በተያያዘ ሕይወት ያለው በደም ውስጥ መሆኑ ተገልጿል (ዘሌ 17:11)። ከጤና ጋር በተያያዘም የካራንቲኔን አስፈላጊነት በዘሌ 13:45-46፣ 14:8-9፣ 15:13፣ 25-27 እንመለከታለን። እነዚህ ነገሮች በሳይንስ ትክክል እንደሆኑ ስለሚታወቅ እውነተኛ ሳይንስ ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር ይስማማል ማለት ነው። እንዲያውም እኮ ዘመናዊው ሳይንስ

የተጀመረው መጽሐፍ ቅዱሳዊ ወርልድቪው በነበራቸው ሰዎች መሆኑ አይዘነጋም⁹³።

በክርስትናና በሳይንስ መካከል የጎላ ግጭት መታየት የጀመረው በዳርዊን ኢቮሎሽን ተቃራኒ መነሻነት ነበር ማለት ይቻላል። ዳርዊን ዘ አራጂን አፍ፣ ሰረገሽ በየተባሰውን መጽሐፍ በ1859 ካወጣ በኋላና በተለይም ዘ ዲሰንት አፍ፣ ማን የሚለውን ጽሑፍ በ1871 ዓ.ም. ካሳተመ በኋላ ክርክሩ ቀጥሏል።

ከዚያ በፊት የፖለቲካ አስትሮኖሚክ ኒኮላስ ኮፐርኒክስ (1472-1543 ዓ.ም.) መሬት በጸሐይ ዙሪያ⁹⁴ ትዞራለች የሚለው ሀሳቡ በጊዜው ካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ፀሐይ በመሬት ዙሪያ⁹⁵ ትዞራለች ብላ ከምትቀበለው ሀሳብ ጋር ልዩነት ስለታየበት አለመግባባት ተነስቶ ነበር። በኋላም ኢጣሊያዊው ጋሊሊዮ ጋሊሊ (1564-1642 ዓ.ም.) ቱሌስኮፕ በመጠቀም ሳይንሳዊ በሆነ መንገድ የኮፐርኒክስን ሀሳብ አጠናክረ። በዚያም ዘመን ቢሆን የጋሊሊዮ ሀሳብ አምብዛም ተቀባይነት አላገኘም። ምክንያቱም ጸሐይ እንደምትወጣና እንደምትገባ የሚለው አገላለጽ ለሰው መስሎ በሚታየው አነጋገር⁹⁶ ስለተጻፈ ነው (ኢያ 9:33፤ መዝ 50:1፤ ማቴ 5:45)። ሆኖም የመሬት በፀሐይ ዙሪያ መዞር አርግጠኛ ነው (መዝ 104:19-20)።

4.1.1 ፍጥረት የአጋጣሚ ውጤት ሳይሆን በዲዛይን የተሠራ ነው።

የምንኖርበት ጋላክሲ በሰዓት 490000 ማይል (784000 ኪሎ ሜትር) እንደሚሾርና አንድ ሙሉ ዙር ሰማድረግ 200 ሚሊዮን

⁹³ "Christianity was the mother of science". David Noebel p. 39. Cited from Francis A. Schaeffer, How should we then live? Old Tappan, N.J. Fleming H. Revell, 1976, p.134.

⁹⁴ Heliocentric

⁹⁵ Geocentric

⁹⁶ Anthropomorphism

ዓመት እንደሚፈጅበት ሳይንስ ይነግረናል። እንዲሁም በዩኒቨርስ ከ10000000000 (አንድ ቢሊዮን) በላይ ጋላክሲዎች እንደሚኖሩ ይገመታል።

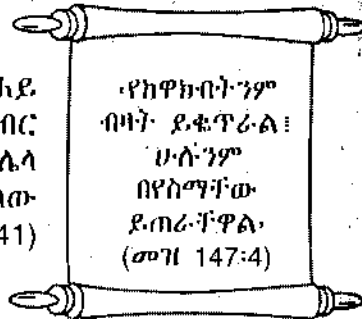
ይህ እንዲህ ከሆነ ይህ ሁሉ ከየት መጣ? መቼ ጀመረ? ዙፋን ማን ይቆጣጠረዋል? መጨረሻውስ ምን ይሆን? ለዚህ ሁሉ አጥጋቢ መልስ የሚለጠንስ ማን ነው? ከቁጥር ያለፈ ብዛት ያላቸውን ከዋክብት የፈጠራቸው ደኖር ይሆን? የፈጠራቸው ካለ መቼም ቁጥራቸውን ሳያውቅ አይቀርም!!

ለሰ ከዋክብት የሚያጠኑ ሳይንቲስቶች ብዛታቸው ስንት እንደሆነ ማወቅ አልቻሉም። የቅርብ ጊዜ ጥናት በ2006 ዓ.ም. በሀብል ቱሌስኮፕ ከተነሳው ፎቶ ይልቅ ስሌቱን ከፍተኛ ያደርገዋል።⁹⁷ በሐዋይ ኬክ ቱሌስኮፕን በመጠቀም የየል ዩኒቨርሲቲ በሐዋይ ኬክ ቱሌስኮፕን በመጠቀም የየል ዩኒቨርሲቲ አስትሮኖሚክ የሆነው ፓይተር ቫን ዶክም ካሰብነው በላይ 10ና 20 ጊዜ እጥፍ ብዛት ያላቸው ከዋክብት አያየን ነው ብሏል። የሃርቫርድ ዩኒቨርሲቲ አስትሮፊዚክስ ቻርለ ኮንሮይ የከዋክብትን ብዛት ሊያሰላ በአንድ ሰው ውስጥ የሚገኙትን የሌሎች ብዛት ወደ 50 ትራሊዮን እንደሚሆኑ በመገመትና በዓለም ላይ ባለው 6 ቢሊዮን ሕዝብ በማባዛት የሚገኘው ቁጥር በዩኒቨርስ ያለውን የከዋክብት ብዛት ያሳያል ይላል።⁹⁸ ለሌላም ከመታወቅ በላይ መሆናቸውን ሁሉም ያረጋግጣሉ።

⁹⁷ "A new study suggests there are a mind-blowing 300 sextillion of them, or three times as many as scientists previously calculated. That is a 3 followed by 23 zeros. Or 3 trillion times 100 billion". Seth Borenstein, "Starry, starry, starry night: Star count may triple" in Associated press Science Writer – Wed Dec 1, 2010.

⁹⁸ "Conroy looked up how many cells are in the average human body — 50 trillion or so — and multiplied that by the 6 billion people on Earth. And he came up with about 300 sextillion. So the number of stars in the universe "is equal to all the cells in the humans on Earth a kind of funny coincidence." ... Ibid.

መጽሐፍ ሳላማይን ሠራዊት መቀጠር የባሕርንም አሸዋ መስፈር እንደማይቻል (ኤር 33:22) እንደሚል ከዋክብትን መቀጠር አይቻልም። እግዚአብሔር ግን ስለ ራሱ ሊናገር እንግዲህ አተባባሰው ዘንድ በማን መሳላችሁኝ? ይላል ቅዱስ። ዓይናችሁን ወደ ላይ አንገሥታችሁ ተመልከቱ፤ እነዚህን የፈጠረ ማን ነው? ሠራዊታችሁን በቀጥታ የሚያወጣ አርሱ ነው። ሁሉንም በየሰማቸው ይጠራቸዋል፤ በኃይሉ ብዛትና በችሎቱ ብርታት አንድስ እንጂ አይታጣውም (ኢሳ 40:25-26)። በማራው ዳዊት እግዚአብሔር የከዋክብትንም ብዛት ይቁጥራል፤ ሁሉንም በየሰማቸው ይጠራቸዋል (መዝ 147:4) ይላል። እንዲሁም እስከ ቅርብ መቶ ዓመታት ድረስ በሳይንስ ሁሉም ከዋክብት አንድ ዓይነት ናቸው ሲባል ነበር። መጽሐፍ ቅዱስ ከ2000 ዓመት በፊት ጀምሮ የፀሐይ ክብር አንድ ነው የጨረቃም ክብር ሌላ ነው የከዋክብትም ክብር ሌላ ነው። በክብር አንዱ ከክብ ከሌላው ከክብ ይለያልና (1ቆሮ 15:41) በማለት በጳውሎስ በኩል ይናገራል።

4.1.2 ሳይንስ የማያቋርጥ የምርምር ሂደት ነው።

በአንድ ወትት (ድንቅ) ይባሉ የነበሩ በርካታ የሳይንስ ምርምር ውጤቶች በጥቂት ዓመታት ውስጥ ሌላ ተረኛ (ድንቅ) መጥቶባቸው ሲጣጣሉና ሲወድቁ ይሰማል። በሳይንስ አንድ ጊዜ የተገኘው መረጃ ከፍተኛው የእውነት ደረጃ ነው ብሎ ማለብ ወደ ስህተት ሊያመራ ይችላል። በዓለም ዙሪያ የሳይንስና ቴክኖሎጂ ምርምሮች የሚደረጉትም እስካሁን የታወቀውን ለማወቅ ብቻ

ሳይሆን በታወቀው ላይ አዳዲስ ግኝቶችን በመጨመር የተሻሉ መረጃ ለማግኘት ነው።⁹⁹

ስለዚህ ዛሬ ወጣቶች በትምህርት ቤት የሚማሩት ሳይንስ ምንም ለውጥ የማይደረግበት የመጨረሻው እውነት ነው ማለት አለመሆኑን ማስተዋል ተገቢ ነው። የሳይንስ አንዱ ባሕርይው አንድ ግኝት እውነት ሆኖ የሚቆየው ሌላ ግኝት እስኪመጣ ድረስ ብቻ መሆኑ ነው።

ይህም ሆኖ ሳይንስ የማይደርስባቸው ብዙ እውነቶች መኖራቸውን መዘንጋት አይገባም። ለምሳሌ ያህል ሳይንስ በዓለም ውስጥ ያሉትን ንጥረ ነገሮች ምንነትና ይዘታቸውን ይነግረን ይሆናል። ዓለም ለምን እንደ ተፈጠረ ግን ሊነግረን አይችልም። ለውን ጨምሮ ዓለም ለምን እንደፈጠረ የሚነግረን ፈጣሪዋ ሕያው እግዚአብሔር ነው።

የሰው ያሰውነት ክፍሎች ዓይነት፣ አሠራር፣ ብዛት በሳይንስና በሜድሲን ብዙ ታውቋል። አሁንም ምርምሩ ቀጥሎአል። በምርምሩ የሚሳተፍ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መርህደብው ያለው ሳይንቲስት በግኝቱ ተደሰቶ እግዚአብሔር ተፈጥሮን የሠራበትን እውቀትና ጥበብ በማድነቅ ሊያመለክትና ሊያረጋግጥ ይገባል። ሳይንሳዊ እውቀቱና ጥበቡ ይህን አደረገ ብሎ ይከራራ ይሆናል። ለው በርትቶ በተማራመረ ቁጥር የሚያገኘው መረጃ ለሰው አዲስ ነገር ይባላል፤ ደስ ያለኛል፤ ያስደንቃል፤ ብዙዎችንም ከውጤቱ ተጠቃሚ ያደርጋል። ሆኖም ሁሉ ነገር በእግዚአብሔር አስቀድሞ የታወቀ ነው።

4.1.3 የዳርዊን ቲዎሪ

የዳርዊን ቲዎሪ (መላ ምት) ኢቮሉሽን በተፈጥሮአዊ ምርጫ¹⁰⁰ ላይ የተመሠረተ መሆኑን ቀደም ሊል ተመልክተናል።

⁹⁹ In true science, the latest word is not necessarily the last word.

¹⁰⁰ Evolution by natural selection. According to Darwinism, <natural selection is the mechanism by which species evolve.

በሳይንቲስቶች አገልጻጽ ተወላጅ ማለት በተወሰነ ደረጃም በሆነ በመመልከትና በምርምር የተረጋገጠ፤ ሌላ የተሸለ ግኝት ወይም መረጃ አስከፊ መሆኑ ድረስ በጊዜያዊ ትክክለኛነት ተቀባይነት ያገኘ ማለት ነው። በዚህ ውስጥ አቶሚክ ተወላጅ የአልበርት አንስታይን ሬላቲቪቲ ተወላጅ እና የመሳሰሉት ይጠቃሰሳሉ። የዳርዊን ኢቮሉሽን ተወላጅ ግን ከመላምትነት ባሻገር አንድም ፍጥረት ወደ ከፍተኛ የፍጥረት ዓይነት በእመርታም ይሁን በአገገጋሚ ሃይት ሲሰወጥ አላሳየም። ስለዚህ ተወላጅ ሊባል አንሏል፤ አይገባውም የሚሉ ጥቂቶች አይደሉም። ይህን የበሰጠ ለመገንዘብ ዳርዊንዝምን በአምስት ነጥቦች እንመልከተው።

ሀ. የፍጥረት አጀማመር

ከኢቮሉሽን ተወላጅ መላ ምቶች ፍጥረት መጀመሪያ የለውም በአጋጣሚ የተገኘ ነው የሚለው አንዱ ነው። ይህ ከመጽሐፍ ቅዱስ አስተምህሮ ጋር እንደሚቃረን እውነት ነው። ሆኖም በራሱ በሳይንስ ምርምር አንሏል፤ ፍጥረት መጀመሪያ አንዳለው በ1992 ዓ.ም. የተገኘው ጥናት አሳይቷል።¹⁰¹ እንዲሁም ከቅርብ ዓመታት ወዲህ ሰው ወደ ሕዋ ሲመጥቅ ከሕዋ የተነሱ ፎቶግራፎች ይህን ግልጽ አደረጉት። ብዙ ሳይንቲስቶችም ዩኒቨርስ ጅማራ አንዳለው አየተቀበሉ ነው። ጅማራ አንዳለው ከተቀበሉ ደግሞ ጅማራውን ማወቅ ይገባል።

ሰው ይህን መረዳት ያገኘው ከብዙ ሺህ ዓመታት በኋላ መሆኑ ነው እንጂ ሰማይና ምድርን የፈጠረው አግዚአብሔር ይህንን ሥርዓት አስቀድሞ በጥበብ አበጅቷል። ሳይንስ ስለ ፍጥረት አጀማመር መልስ ባይኖረውም መጽሐፍ ቅዱስ በመጀመሪያው

Genetic variations occur whenever a species reproduces, and those offspring whose variations make them best able to survive then live long enough to reproduce. In this way, nature "selects" the variations that survive through the generations. John M. Yeats and John Blasé. p. 141.

¹⁰¹ "...in 1992, a satellite called the Cosmic Background Explorer (COBE for short) collected data that proved the universe began ...", Bruce Bickel and Stan Jantz, p.98

ምዕራፍ የመጀመሪያ ቁጥር ላይ «በመጀመሪያ አግዚአብሔር ሰማይንና ምድርን ፈጠረ» (ዘፍ 1:1) በማለት ያውጃል። ደግሞስ ፍጥረት እንደ አጋጣሚ ተገኝ ብሎ የሚያስብ ሰው አጋጣሚ ካለ ተገጣሚና አገጣጣሚ መኖር እንዳለበት ማሰብ አይገባውም?

ለ. ቢግ ባንግ

ናቸራሲስቶች ስለ ዓለም አጀማመር ያላቸው ወርልድቪው በቢግ ባንግ ተወላጅ ላይ የተመሰረተ ነው። ቁስ፤ ጊዜ እንዲሁም ቦታ (ስፔስ) ከቢግ ባንግ በፊት አልነበሩም ይላሉ። ይሁን እንጂ የስታንፈርድ ዩኒቨርሲቲ ፊዚክስ ፕሮፌሰር አንድሬ ሲንዴ በሳይንቲፊክ አሜሪካን ጆርናል እንደ ገለጸው የኮስሞሎጂ ያልተፈታ ጥያቄ ዓለም በቢግ ባንግ ከየትና መቼ ጀመረ የሚለው ነው።¹⁰²

ስለ ቁስ (ማተር)ና ስለ ኃይል (ኢነርጂ) ጥናት በሆነው ቱርሞዳይናሚክስ ሳይንስ የቢግ ባንግ ተወላጅ ተፈትሾ በሁለተኛው የቱርሞዳይናሚክስ ሕግ መሠረት ተቀባይነት የሌለው መሆኑ ተረጋግጦአል። ሁለተኛው የቱርሞዳይናሚክስ ሕግ «ዩኒቨርስ የሚንቀሳቀሰው ኃይል በመጠቀም ስለሆነ ከዕለታት አንድ ቀን ይህ ኃይል ሲያልቅ ይችላል» የሚል ነው። በዚህ ሕግ መሠረት ዓለም ጅማራ ከሌላትና «ከዘላለም» በመሆኑ (በመንቀሳቀስ) ላይ ከሆነች እስካሁን ኃይሏ በተሟጠጠ ነበር። ይህ ባለመሆኑ ሁለንታሉም (ዩኒቨርስ) ጅማራ አላት ማለት ነው፤ ስለዚህ ከዘላለም አይደለችም።

¹⁰² As Stanford University physics professor Andrei Linde wrote in Scientific American: The first, and main, problem is the very existence of the big bang. ...where and when it all began-still remains the most intractable problem of modern cosmology. In Nathan Busenitz (2008). Reasons we believe. Crossway Books, Wheaton Illinois. P. 38, cited from Andrei Linde. "The Self-Reproducing Inflationary Universe," Scientific American, Vol. 271, November 1994, p. 48.

በተጨማሪ ይህ ሕግ የኢንትሮፒ¹⁰³ ሕግ የሚባል ሲሆን 'ተፈጥሮ' ሁሉ ወደ እርጅና ይሄዳል። የሚል ትንተና ይሰጣል። ሰው ያረጃል፤ እጽዋት ይጠወልጋሉ። በዚህ ሕግ መሠረት ዓለም እንደ ተሞላ (እንደ ተጠመበዘ) እና በጊዜ ውስጥ እየተተረተረ እንደሚሄድ ሰዓት ነች ማለት ነው። ስለዚህ አሁንም ተተርትሮ፣ ስላላለቀ የዓለም ጅማራው ከዘላለም አስመሆኑን ያመለክታል። ከዛሬ 200 ዓመት በፊት ዊሊያም ፓልይ፣ የእጅ ሰዓት ያገኘ ሰው ያ ሰዓት ከዘላለም እንደዚህ ነበረ ብሎ ለመከራከር ወይም በአጋጣሚ ሰዓት ሆኖ ተገኝ ብሎ እንደሚያስብ ሁሉ¹⁰⁴ ተፈጥሮም ያስ ፈጣሪ አልተገኘም።

አልበርት አንስታይን በ1916 ዓ.ም. ያደረገው የጀነራል ሬላቲቪቲ ተወሪ ሰሌትም ዓለም ጅማራ እንዳለው አመልክቶአል። አንስታይን ክፍተቱ እንዲህ ዓይነት ውጤት ስላልጠበቀ በውጤቱ ደስተኛ አልነበረም።¹⁰⁵ ይሁን እንጂ ጀነራል ሬላቲቪቲ ተወሪ ዓለም ከዘላለም የምትኖር ሳይሆን ጅማራ ያላት መሆኑን አሳይቷል።

በተመሳሳይ ሁኔታ የኖላ የሕዋ ምርምር ኢንስቲትዩት መሥራች ሮበርት ጃስትሮው እግዚአብሔርን ማወቅ አንችልም የሚል (አግኖስቲክ) አመለካከት ያለው ሰው ቢሆንም እንኳ ስለ

¹⁰³ The law of entropy

¹⁰⁴ "William Paley argued that a watch, like creation, evidences design and purpose and that no one could rationally argue that either always had existed or had happened by chance", David Noebel P. 52

¹⁰⁵ "In 1916 Albert Einstein's calculations of his theory of general relativity revealed a definite beginning to all time, all matter and all space. This theory was the beginning of the end for the idea that the universe was eternal. Einstein found his conclusion "irritating", because he wanted the universe to be eternal and self-existent rather than reliant on any outside cause." Norman L. Geisler and Randy Douglass (2005), Bringing your faith to work, Baker Books, Grand Rapids. P.84.

አስትሮኖሚ ጥናቶች ውጤት ሲናገር ስለ ፍጥረት አመጣጥ የሚደረጉ ጥናቶች መጽሐፍ ቅዱስ ወደሚለው ያመራሉ ብሏል።¹⁰⁶ የሳይንስ ውጤቶች በመጽሐፍ ቅዱስ ወደተገለጸው አውነት የሚያመሩ ከሆነ ታዲያ አንዳንድ ሳይንቲስቶች ይህን ለምን አይቀበሉም?

ስዚህ መልስ የዛርቫርድ ዩኒቨርሲቲ የባዮሎጂ ፕሮፌሰር ሪቻርድ ሌውንቲን ብሊዮንና ቢሶዮን ዲያቢሎሶች በሚለው ሥራው ስለ ፍጥረት አመጣጥ የተናገረው በቂ አስረጂ ይሆናል። ሌውንቲን ምንም እንኳ ትርጉም የለሽ ቢሆንም የሳይንስን እቋም የያዘንበት ምክንያት አስቀድመን ለማቴሪያሊዝም ራሳችንን ስለ ሰጠን (ቃል ስለገባን) ነው።¹⁰⁷ ብሏል። ጌታ ኢየሱስ ሲናገር 'መሌንና ነቢያትንም የማይለሙ ከሆነ፤ ከሙታንም እንኳ አንድ ቢነሣ አያምነው' (ሉቃ 16:31) ያለውን ይህንም ሁኔታ ይገልጻል።

ሐ. የትል ክእለት መገኘት

ከግዑዝ ነገር ሕይወት ያለው እንደሚገኝ ከእርጥብ እበት የሚጠጡ ነፍሳትን ወይም በሚገባ ካልተያዘ ሥጋ ውስጥ ትሎች መገኘታቸውን ለማስረጃነት የሚጠቅሱ አሉ። ይህ በዳርዊንም

¹⁰⁶ "Robert Jastrow, an astronomer and founder of NASA's Goddard Institute of Space Studies and an agnostic, had to say about the Big Bang and God: "Now we see how the astronomical evidence leads to a biblical view of the origin of the world. The details differ, but the essential elements in the astronomical and biblical accounts of Genesis are the same:..."> Norman L. Geisler and Randy Douglass, *Ibid.* p.84, cited from Robert Jastrow, God and the Astronomers, New York: Norton, 1978, p.14.

¹⁰⁷ "Richard Lewontin, former professor of zoology and biology at Harvard, "...we take the side of science in spite of the patent absurdity of some of its constructs ...because we have a prior commitment, a commitment to materialism." Nathan Busenitz (2008), p. 40, Cited from Richard Lewontin "Billion and Billions of Demons," The New York Review, January 9, 1997, p.31..

ዘመን ለዎች የሚያቀርቡት ምሳሌ ነበር። ዛሬም በሀገራችን እንዳንዶች ሊጠቅሱት ይሰማል።

በዚያው ዘመን የነበረው ፊራንሴስኮ ረዲ ከዝንብ ተጠብቆ የተያዘ ሥጋ ትል እንደማያወጣ አረጋገጠ። እንዲሁም ሱዊስ ፓስተር አየር በውኃ ውስጥ ሲራቡ የሚችሉ ማይክሮ-ኦርጋኒዝምስ እንዳሉት አረጋገጠ።¹⁰⁸ እንግዲህ ሰእቡም ጥያቄ መልሱ ይኸው ነው።

መ. ሥነ ቅሬተ አካል

ከኢቮሎሽን አንጻር የሥነ ቅሬተ አካል ጥናት ትኩረት ሳይንስን ከሙሴ ነጻ ማውጣት።¹⁰⁹ ነው ይሉታል። ሙሴ ሊጽፍ እግዚአብሔር ፍጥረትን በስድስት ቀን እንደ ፈጠረ ለሰሚገልጽ ጥናቱ ለዎችን ከዚህ ትምህርት ለማላቀቅ የሚደረግ ተጋድሎ ነው።

ይሁን እንጂ ዳርዊን የሞተው ስኢቮሎሽን ተደራሽ የቅሬተ አካል ጥናት ውጤት ማረጋገጫ ሊሆንለት ባለመቻሉ ጨርሶ አረፍት ሳያገኝ ነው። ዛሬ ብዙ ሳይንቲስቶች አስደናቂ ግኝት እያሉ የሚናገሩበትና መገናኛ ብዙኃንም ለፊ ገጽና ሽፋን የሚለጡት ጥናት የተደራሽ ባለቤት ራሱ ዳርዊን ስመላ ምቹ በቂ መረጃ ካለመገኘቱ የተነሣ ተደራሽ እደጋ ሳይ መውደቁን ተረድቶአል።¹¹⁰ ተሰወጠ የሚሰው የሰዓሊዎች ሥዕል ወይም

¹⁰⁸ "...Francesco Redi discovered that meat that was kept away from flies never developed maggots. Luis Pasteur claimed ...that air contains microorganisms that can multiply in water, which only gives the illusion of the spontaneous generation of life". Norman L. Geisler and Randy Douglass, *Ibid*, p. 102

¹⁰⁹ Darwin's Mentor Lyell's stated aim was "free creation from Moses". Creation.com.

¹¹⁰ "Darwin said "Why then is not every geological formation and every stratum full of such intermediate links? Geology assuredly does not reveal any such finely graduated organic chain, and this, perhaps, is the most obvious and gravest objection which can urged against my theory". Norman L. Geisler and Randy

የሳይንስ ፊልም ብቻ ነው። ከእንዲህ ዓይነቱ ፍጥረት-ተረት ውስጥ ይህ ስዕል አንዱ ነው።¹¹¹

ይህ ሁሉ ሆኖ በሳይንስ ምርምር አንድ ነገር እስከረጋገጥ ድረስ አስመቀበል የሚለው አስተሳሰብ በተመሳሳይ መንገድ ሲረጋገጥ የማይችሉትን ከመቀበል እያግድህ።¹¹² ያሰችውን የሚስቱን ምክር ዳርዊን ቢለማ መልካም በሆነ ነበር።

በእጠቃላይ ኢቮሎሽን ስለ ዛፍ ሥርና ስለ ቅርንጫፉ ይናገራል። ከሥር ወደ ቅርንጫፍ እንዴት እንደተዘለለ ግን ሊነግረን አልቻለም። የቅሬተ አካል ግኝቶችም ሲነግሩን አልቻሉም። ስለዚህ አንዱ እንዳለው የኢቮሎሽን ዛፍ ግንድ አልባ ነው።

ሠ. ዲ.ኤን.ኤ

ጀምስ ዋትሰንና ፍራንሲስ ክሪክ የዲ.ኤን.ኤን ምንነት በ1953 ዓ.ም. ካገኙ ወዲህ ስለ ኢቮሎሽን ሌላ ጥያቄ ተነስቷል። የታወቀው ዳርዊኒስት ሪቻርድ ጳውሊንስ¹¹³ አንዳለው አንድ

Douglass. *Ibid*, p. 103, quoted from Charles Darwin, *On The Origin Of Species*, New York: Penguin, 1958, p.280.

¹¹¹ 'Rise of the Planet of the Apes' Ape, <http://blog.movies.yahoo.com/blog/>

¹¹² "May not the habit in scientific pursuits of believing nothing till it is proved, influence your mind too much in other things which cannot be proved in the same way, and which if true, are likely to be above our comprehension?" David Noebel p. 63, cited from N. Barlow, *Autobiography of Charles Darwin*, London: Collins, 1958, pp. 235-7.

¹¹³ A single DNA molecule, the building block of all life, carries the same amount of information as one volume of an encyclopedia. The entire amoeba has as much information in its DNA as 1,000

ዲኤን ኤ የአንድ ኢንሳክሎፔዲያ ብሪታኒካ ጥራዝ ያህል መረጃ የሚይዝ ከሆነ አንድ ሴል ብቻ ባለው ሕይወት ውስጥ እጅግ ጥልቅ የሆነ ጥበብና አሠራር የሚጠይቅ ነገር እንዴት ከግዑዝ ነገር ተገኝ ይባላል? የሚለው ሊመለስ ያልተቻለ ጥያቄ ሆኗል። ይህም ሁሉ ሆኖ ስለ ዲኤን.ኤ መጀመሪያ ያገኘው ራሱ ክሪክ ስለ ሕይወት አመጣጥ ሲናገር ሕይወት ከሆነ ሕዋ የመጣ ነው ብሏል።¹¹⁴

የሰው ዲኤን.ኤ ከጠጣ ጋር ከ85-95 በመቶ፤ ከአይጥ ጋር 90 በመቶ፤ ከመዝ ጋር 50 በመቶ ተመሳሳይነት እንዳለው ጥናቶች ያሳያሉ።¹¹⁵ ስለዚህ ሰውም በመሠረታዊ ማንነቱ ከአይጥ ጋር ሲዛመድ ይሆን? በዝንጀሮ (ፔምፓንዚ)ና በሰው መካከል የኦክስ መመሳሰል መታየቱ ሁሉም ከአንድ ምንጭ መገኘታቸውን ያሳያል የሚሉት ሳይንቲስቶች ምናል ይህ መመሳሰላቸው አንድ ሰሪ እንደ ሰራቸው ሲያመለክት ይችላል የሚለውን አብረው ቢገምቱ!! እስቲ የጀበናና እንስራ መመሳሰል የሚያሳየው ጀበናው ወደ እንስራው በራሱ ማደጉን ወይስ አንድ ሽክላ ሰሪ ለፈለገው ዓላማ እንደ ወደደ አድርጎ ማበጀቱን?

ዳርዊኒስቶች ባይሳካላቸውም ወደፊት ይሳካ ይሆናል በሚል ምኞት ብዙ ጥናት ማድረግ ቀጥለዋል። ይህ ሳይንሳዊ አካሄድ ሳይሆን ሃይማኖታዊ አንድምታ ነው። ስዚህ የሃርቫርድ ፕሮፌሰር ዳርዊናዊው ሪቻርድ ሴዎንቲን ጽሑፍ በቂ ማስረጃ ነው። ሴዎንቲን ፈጣሪ የለም የሚለውን ሲያስረዳ «ማቴሪያሊዝም ፍጹም እርግጠኛ ነው ምክንያቱም መለኮት አለ

complete sets of the Encyclopedia Britannica> Norman L. Geisler and Randy Douglass, Ibid. cited from Richard Dawkins, The Blind Watchmaker, New York: W.W. Norton, 1987, p.17-17.

¹¹⁴ "... Crick...the co-discoverer of DNA, proposed that the building block for life came from somewhere else in space". Quoted by Norman L. Geisler and Randy Douglass, Ibid, p. 103

¹¹⁵ Norman L. Geisler and Randy Douglass, p. 109.

የሚለውን መፍቀድ እንፈልግምና ብሏል።¹¹⁶ ይህ ሁሉ የሚያሳየው የተማሩ ሳይንቲስቶች የተያያዙት ስለ ዳርዊኒዝም አላማኝ ሳይንሳዊ ማሳረጃ ማቅረብ ሳይሆን በአግዚአብሔር አምላክነት የሚያምነውን ሕዝብ በሳይንስ ሽፋን እንዲጠራጠር ማድረግ ነው።

4.1.4 ልክኛ አፈጣጠር የፈጣሪውን ጥበብ ያሳያል።

እግዚአብሔር ፍጥረትን የፈጠረው በሥርዓት ነው። የፍጥረት ቅደም ተከተል የእግዚአብሔርን ጥበብ ይገልጻል። አዝርአትና እንስሳት ከመፈጠራቸው በፊት ብርሃን ተፈጠረ። ከሰው በፊት አትክልትና እንስሳት ተፈጠሩ። ሰው ሰምግቡ አትክልትና እንስሳት ያስፈልጉታልና። በርካታ የሳይንስ ምርምሮች ይህንን አረጋግጠዋል።

ስለ እግዚአብሔር ሕልውና ከመስከሩ ሳይንሳዊ ግኝቶች መካከል ሁለተኛው የቴርሞዳይናሚክስ ሕግ፤ ከግዑዝ ነገር ሕይወት ያለው ሲገኝ አስመቻሉ፤ ዲኤን.ኤ እና የአንትሮፒክ (የዩኒቨርስ ምቹነት) ዋናዎቹ ናቸው።¹¹⁷ የአንትሮፒክ ፕሪንሲፕል የሚነግረን ዩኒቨርስ ለሰው መኖሪያ ምቹ እንድትሆን ተደርጋለች የሚል ነው።¹¹⁸ ሁግ ሮሰስ የተባለ አስትሮኒሞር ስለ ዩኒቨርስ

¹¹⁶ Norman L. Geisler and Randy Douglass, p.113. quoted from Richard Lewontin, Billions and Billions of Demons, New York: Review of Books, January 9, 1997, p.317.

¹¹⁷ "Four scientific discoveries that support the conclusion that God exists: the Second Law of Thermodynamics, the impossibility of spontaneous generation of life from non-life, genetic information theory (DNA) and the Anthropic Principle (that the cosmos is "fine tuned" to accommodate human life.> David Noebel, p. 38.

¹¹⁸ Norman L. Geisler and Randy Douglass, Ibid, p.86-88. cited from Hugh Ross, Creator and the Cosmos, Colorado Springs, NavPress, 1995, pp. 111-145.

ሲሕይወት እንዴት ተሰማሚ (ልክኛ) ተደርጋ መበጀቷን በ26 ባሕርያት አስረድቷል። ከእነዚህ ሦስቱን በአጭሩ እንመልከት።

ሀ. እትሞስፌር፡- ከባቢ አየር ሲሕይወት (ሰላም፤ እንስሳት፤ እጽዋት) ተሰማሚ ሆኖ ነው የተሠራው። ከከባቢ አየር 21 በመቶ አክሲዲን ነው። ይህ ወደ 25 በመቶ ክፍ በል ኖሮ እሳት ሁልጊዜ በተነሣ ነበር፤ 15 በመቶ በሆን ደግሞ ሰዎች በአከሲዲን እጥረት ይታፈኑ ነበር።

ለ. የመሬት ርቀት፡- መሬት ያለችው ከፀሐይና ከሌሎች ፕላኔቶች በትክክለኛ ርቀት ላይ ነው። መሬት አሁን ካላችበት ርቀት ትንሽ ወደ ፀሐይ ብትቀርብ በተቃጠልን ነበር፤ ትንሽ ብትርቅ ደግሞ በቅዝቃዜ በረዶ በሆንን ነበር። መሬት በመዘውሯ ላይ ትንሽ ዘንበል ማለቷ (23 ዲግሪ) በምታደርገው ዙረት የወራት መፈራረቅ፤ የተለያየ ተሰማሚ የአየር ጠባይ እንድታገኝ ይረዳታል።

ሐ. ውኃ፡- ዓለም ሲሕይወት ልክኛ ተደርጋ ለመሠራቷ ሌላው ማስረጃ ውኃ ነው። ውኃ ሕይወት ላላቸው ነገሮች ሁሉ አስፈላጊ ነው። በፈሳሽ መልክ ያለው ውኃ ብዙ ነው። በሙቀት የውኃ አካል ይስፋፋል። ከግራቪቲ በተቃራኒ አቅጣጫ ወደ ላይ ስለሚነሣ ለረጃጅም እጽዋት ምግብ ተሽክሞ ወደ ላይ ይወጣል። ማናቸውም ነገር ሲቀዘቅዝ ከታች ወደ ላይ ነው። ውኃ ግን የሚቀዘቅዘው ከላይ ወደ ታች ነው። ሁሉ ነገር ሲቀዘቅዝ ያንሳል (ይጨማደዳል፤ ይጠጥራል) ጥንቃቄ ያለው ግን ይስፋፋል። ይህ ማለት ሐይቆችና ወንዞች በሚቀዘቅዙባቸው አካባቢዎችና ዓሣዎች በባሕር ውስጥ በሕይወት እንዲኖሩ ያስችላቸዋል።

እንዲሁም በሰው የዕድሜ ዘመን ሁሉ ልብ 72 ምት በደቂቃና ባለማቋረጥ መምታቱ፤ ሳንባ በደቂቃ ከ12 እስከ 20 ጊዜ ያህል በመተንፈስ አየር ሲስብ መኖሩ፤ ከ100 ቢልዮን በላይ የሚሆነው የአእምሮ ኔውሮን ሥርዓት ጠብቆ መሥራቱ ብቻ እንዲሁ ለፈጣሪ መኖር ምስክር ነው።

በማጠቃለል- የፍጥረትን አመጣጥ በተመለከተ በሳይንስ በኩል በአንድ ዘመን አሰደናቂ የተሰኙ ሳይንሳዊ መላ ምቶችና ግኝቶች ከጥቂት ዓመታት በኋላ በሌሎች መላ ምቶችና ግኝቶች ተንቀውና ተብጠልጥለው ይነገራሉ። ስው ለተሻለ

«ቀኑ የአንተ ነው ሌሊቱም የአንተ ነው፤ አንተ ፀሐየንና ጨረቃውን አዘጋጀህ። አንተ የምድርን ዳርቻ ሁሉ ሠራህ፤ በጋንም ክረምትንም አንተ አደረግህ» (መዝ 74:16-17)።

መረዳት የሚያደርገው ምርምርና ጥረት የሚደነቅ በሆነም የፍጥረት አመጣጥን በሚመለከት ዘመናት የማይሸረው እውነት ብመጀመሪያ እግዚአብሔር ለማይንና ምድርን ፈጠራ የሚለው አዋጅ ነው። የፈጠረውንም ጠብቆ የሚያኖር እርሱ ነው (ዕብ 1:3)። «ቀኑ የአንተ ነው ሌሊቱም የአንተ ነው፤ አንተ ፀሐየንና ጨረቃውን አዘጋጀህ። አንተ የምድርን ዳርቻ ሁሉ ሠራህ፤ በጋንም ክረምትንም አንተ አደረግህ» (መዝ 74:16-17)።

አንባቢ ሆይ!

አሶሲየት ድ ፕሬስ ሳይንስ ሃሳቤን አስቀድሞናል ይላል ዋናው ኤዲትር በሚል ርዕስ ባወጣው ዘገባ እንደገለጸው ለ50 ዓመት በከሃዲኑቱ የታወቀው የአክስፎርድ ዩኒቨርሲቲ ፕሮፌሰር በ81 ዓመት ዕድሜው አቋሙን ከዳርዊኒዝም ፈጣሪ አለ ወደሚለው መለጠጡን አብሰሯል። ሰውየው ምክንያቱን ሲገልጽ ይህ አቋሜ ሰውን ሲያስቆጣ ይችላል ግን ማስረጃ ወደሚወስደኝ ልክተለው ሁልጊዜም ቁርጠኛ ነበርሁ ብሏል።¹¹⁹ ይህ አባባል ተገቢ

¹¹⁹ A British philosopher who has been a leading champion of atheism for more than 50 years has changed his mind. Antony Flew, 81 (of Oxford University) said scientific evidence has now convinced him that a super-intelligence is the only explanation for the origin of life and the complexity of nature. ...If his newfound belief upsets people, Flew said, "that is too bad" - but he has always been determined to "follow the evidence wherever it leads." In Nathan Busenitz [2008], p. 47, Cited from "Leading Atheist Says Science Has Changed His Mind," Associated Press, December 10, 2004.

ምሁራዊ አባባል ነው። ምንም ያህል አሳማኝ መረጃ ቢገኝ ሀሳቤን (ከሀዲነቴን) ላለመቀየር አስቀድሜ ቃል ገብቻለሁ ከሚሉት ቀደም ብለን ካየናቸው አንዳንድ የታወቁ ምሁራን ይሰያል። «ሳይንቲስት» ማለት ደግሞ የሚያምነውን ሰምን አንዳመነ በበቂ መረጃ የሚያስደግፍ ነው።

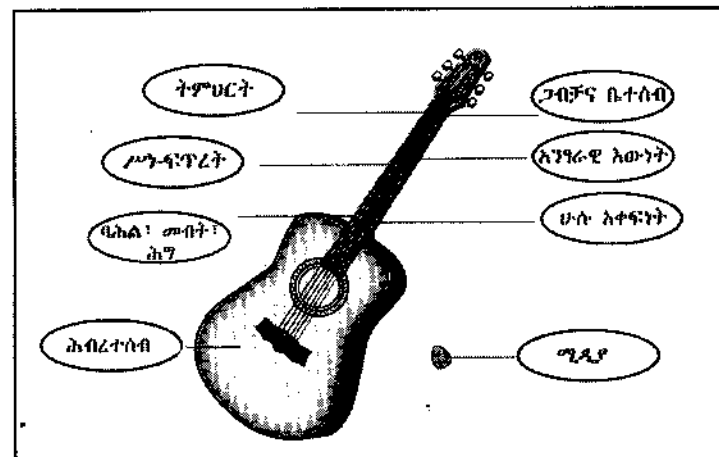
4.2 ለፖስት-ሞደርኒዝም

ፖስት-ሞደርኒዝም አንደ ወርልድቪው መታወቅ ከጀመረበት ጊዜ እንስቶ አመለካከቱ በቀላሉ ሊታወቅ በማይችል ሁኔታና ቀስ በቀስ በንብረተሰብ ውስጥ እየዘለቀ ነው። በዓለም ዙሪያ ከአፍሪካ ይልቅ በአንጻራዊ መልኩ በምዕራባውያን አገሮች ሥር እየለደደ መሆኑ ይታወቃል። በሀገራችንም አመለካከቱ በጉልህ ያልወጣ ቢሆንም ምልክቶች እየታዩ ነው። የፖስት-ሞደርኒዝም አመለካከት ምንነት በአመዛኙ የሚታወቀው በዩኒቨርሲቲ ደረጃ ባሉ ተማሪዎችና ምሁራን አካባቢ ነው።

የፖስት-ሞደርኒዝምን ምንነት በውል ለመገንዘብ እዳጋች ቢሆንም ይህ ጸሐፊ የቦክስ ጌታርን በአሰረጅነት በመጠቀም በንብረተሰብ ውስጥ የሚገለጥባቸውንና ድምጹን የሚያሰማባቸውን መንገዶች ቀላል አድረጎ ለአንባቢዎች ለማቅረብ ሞክሯል። እነዚህም ትምህርት፣ ጋብቻና ቤተሰብ፣ አንጻራዊ አውነት፣ ሁሉ አቀፍነት፣ ሥነ ፍጥረት፣ እና ባሕል፣ ሥነ-መብትና ሕግ ናቸው።

4.2.1 የፖስት-ሞደርኒዝም «ጌታር» የድምፅ ቃና

እዕል 2

ሀ. ትምህርት

የፖስት-ሞዴርኒዝም አንድ ዋና የድምጽ ክር ትምህርት ነው። የሀገራዊ ትምህርት ሥርዓትን እሴት መቅረጽ የሀገሮች ዋና ትኩረት መሆኑ ይታወቃል። የአሜሪካ ፕሬዚዳንት የነበረው አብርሃም ሊንክን ብራ ያለው የክፍል ውስጥ ካሪኩለም ነገ የመንግሥት መመሪያ ፍልስፍና ይሆናል። ማለቱና የጀርመኑ አዶልፍ ሂትለር የመማሪያ መጻሕፍትን በቆጣጠር ጀርመንን አቆጣጠራለሁ ያለው ይህን ሁኔታ ይገልጻል¹²⁰።

የባራ ወጣት ተማሪ በሁሉም መስክ የነገ ሀገር ተረካቢ ነው። ከሕጻናት መዋያ ጀምሮ እስከ ከፍተኛ ትምህርት ሰረጅም ዓመታት የሚቀስመው ሕውነትና አመለካከት ሰቀረው ዘመኑ እንደ ማዕዘን ድንጋይና መመሪያ ይሆናል። ስለዚህ እያንዳንዱ መንግሥት የወጣቱን አእምሮ ወደሚፈለገው አቅጣጫ መቅረጽ ከአመራር ፍልስፍናው ጋር በቀጥታ የተያያዘ ይሆናል።

ፖስት-ሞዴርኒዝም ሥነ ምግባርን በታላላቢነት ስለማያስገባ በዚህ ወርልድቪው አንጻር የተቀረጸ የትምህርት ሥርዓት በልጆች ሞራላዊ እድገት ላይ ችግር እንደሚኖርበት እሙን ነው። ቻይናዊው ፕሮፌሰር ህንዋ ታንግ እንደ ገለጸው ፖስት-ሞዴርኒዝም የስነ ምግባር ትምህርቶችን አይፈልግም። እንዳለው ነው¹²¹።

¹²⁰ Abraham Lincoln felt the philosophy of the classroom today will soon be the philosophy of the government tomorrow! Adolph Hitler agreed when he stated, "Let me control the textbooks and I will control Germany." Paul G. Kussrow and Loren Vannest. Can Public Schools Be Religiously Neutral? Retrieved from www.leaderu.com/humanities/neutral.html

¹²¹ "Postmodernism, especially the constructive postmodernism, insists on replacing the views of modern morality and moral education with the ideas of organism, co-existence and inter-subjectivity". Hanwei Tang, Moral Education with the Postmodernism as its Backdrop, retrieved from <http://www.sbg.ac.at/whiteheadconference/abstracts/Tang-Moral>

የዩኔስኮ የትምህርት ረዳት ዋና ጸሐፊ የሆነው ጆን ዳንኤል ያለውም ከዚህ ጋር ይሄዳል። ትምህርት በፖስት-ሞዴርኒዝም ዓለም በሚሰው ጽሑፉ ሊገልጽ የፖስት-ሞዴርኒዝምን ምንነት መግለጽ አስቸጋሪ ቢሆንም ... ፖስት-ሞዴርኒዝም ራሳቱንም ይወክላል ... የቀደሙትን ዘመናት አመለካከቶች ሁሉ ይሸረሸራል¹²² ብሏል። በትውልዱ ላይ ስለሚኖረው ተጽዕኖም ተማሪዎቻችን በፖስት-ሞዴርኒዝም አስተሳሰብ በቀረጹ ችግር ላይ እንወድቃለን ብሏል¹²³። አዎ በፖስት-ሞዴርኒዝም ወርልድቪው በተቀረጸ የትምህርት ሥርዓት ውስጥ የሚያድጉ ልጆች ችግር ላይ ሲወድቁ ይችላሉ።

በብዙ አገሮች እንደሚታየው ትምህርት ከርስቲያናዊ አመለካከት እንዳይኖረው (ማለትም ኒውትራል እንዲሆን) ማድረግ የትምህርት ካሪኩለም ንድፍ አንድ መመሪያ ነው። ይህ በባልም በእግዚአብሔር ሕልውናና ፈጣሪነት ላይ ያለው ወርልድቪው ወጥቶ በሌላ ሳይንሳዊ በሚባል ወርልድቪው መተካቱ አይቀርም። በአንድም በሌላም መንገድ ቢሆን የትምህርት ሥርዓት ከወርልድቪው ዓይነቶች ወደ አንዱ ወይም ወደ ብዙዎች ማዘንበስ ግልጽ ነው። ለዚህም በተለይ ስለ ሕይወት አመጣጥ፣ ስለ ሕውነት ምንጭና መለኪያ፣ ስለ ሰው የመኖር ዋና ዓላማ በሥርዓት ትምህርቱ እንዴት እንደ ተቀረጹ መመልከት ይበቃል። ለምሳሌ በ1970ዎቹ በሀገራችን የነበረው የትምህርት ሥርዓት በዲያሌክቲካዊ ማቴሪያሊዝም ርዕዮተ

¹²² "postmodernism ...stands for relativism ... the acid of postmodernism corrodes the intellectual systems of previous eras": John Daniel, UNESCO Assistant General Director for Education, Education in a New Postmodern World, retrieved from <http://portal.unesco.org/education/en/ev.php-posted-in-2002>

¹²³ "... the implications of postmodernism for education. Clearly postmodernism challenges all educators, whether secular or religious. If all our pupils and students came to school or college with postmodernist attitudes we would be in difficulty". Ibid.

ዓለም ላይ የተመሠረተ በመሆኑ ይህ የጌታር ክር ሲጮህ ድምጽ ይታወቅ ነበር።

የፖስት-ሞደርኒዝም ልዩ ልዩ መገለጫዎች የሆኑት ዳርዊኒዝም፣ ሂውማኒዝም፣ ሴክሳሪዝም፣ ማቲሪያልዝምና ሬላቲቪዝም በ21ኛው ክፍል ዘመን ሰለጠነ ለሚባለው ዓለም በአብዛኛው የአመለካከት መልኮች እየሆኑ በመምጣታቸው እነዚህ አገሮች (እግዚአብሔር የለም) የሚለውን አስተሳሰባቸውን በተለያዩ መንገድ ያንጸባርቃሉ። በትምህርት ቤት ይህን አመለካከት ተከታይ የሆኑ መምህራን ባሉበት ሁኔታ ደግሞ ስልታዊ በሆነ ሁኔታ ልጆችን ከእምነት ለማራቅ ጥረት ሊያድርጉ እንደሚችሉ ይገመታል።

ትምህርት እያንዳንዱ ሰው እግዚአብሔር የሰጠውን አቅም እንዲደርስበትና በከፍተኛ ደረጃ እንዲጠቀምበት የሚረዳ መሣሪያ ነው። ለተማሪዎች እውቀትንና ክህሎትን በመሰጠት ችግርን ፈችዎች፤ በዕድሜ ዘመናቸው ሁሉ መማርና መመራመርን የሚወዱ፤ እውቀታቸውን የሚያሳድጉ እንዲሆኑ እድርጎ መቅረጽ ተገቢ ነው። ትምህርት ትውልዱ የነሮን እውነታ የሚያውቅበትና የሚለማመድበት መንገድ ስለሆነ ትምህርት ቤቶች እለም አቀፍ ደረጃውን የጠበቀ፤ ጥራት ያለው፤ ከሀገር ተጨባጭ ሁኔታ ጋር የተገናዘበ እውቀት ማስተላለፍ ይጠበቅባቸዋል።

ከዚህ ጋር ተማሪዎች እንደየክፍል ደረጃቸው ሚዛናዊ በሆነ መንገድ ስለ ተለያዩ ወርልድቪዎች ተረድተው ያለ ተጽእኖ የራሳቸውን ምርጫ እንዲያደርጉ ማገዝም የመምህራን የሙያ ግዴታ ይሆናል። ሆኖም መጽሐፍ ቅዱሳዊ ይዘት ያለውን ሥርዓተ ትምህርት ማግኘት ትግል በሆነበት በ21ኛው ክፍል ዘመን እያንዳንዱ ወላጅና ቤተ ክርስቲያን ባደውን ቦታ ለይተው ልጆቻቸውን ብእውነት ቃል (ዮሐ 17:17፤ 2ቆሮ 6:7፤ ኤፌ 1:13፤ ቆላ 1:5) ማስታጠቅ ኃላፊነታቸው ነው። ቤተ ክርስቲያንም የተገኘውን ቀዳዳ ሁሉ በመጠቀም በሀገራዊ የትምህርት ካሪኩለም ቀረጻ የሚቻለውን ሁሉ ከማድረግ አንስቶ በተለይ ለአባሎቿ መጽሐፍ ቅዱሳዊውን ወርልድቪው

እንዲያውቁ ኃላፊነቷን ተግታ መወጣት የተልእኮዋ ክፍል መሆኑን ልብ ማለት ይገባል።

ለ. ጋብቻና ቤተሰብ

የፖስት-ሞደርኒዝም ሌላው የጌታር ክር ከጋብቻና ቤተሰብ ጋር በተያያዘ የሚያሰማው ደማቅ ድምጽ ነው። የሬላቲቪዝም ሞራላዊ እንጻራዊነት እንዲዘርፍ የጸታዊ ግንኙነት እንጻራዊነት ነው። ከጸታ ግንኙነት ጋር በተያያዘ ጥሩ ነው ብለህ የምታስበውን እድርግ፤ ስህተትና ትክክል የሚባል ነገር መኖር የለበትም ይላል።

እንጻራዊነት በትዳር ውስጥ ለታማኝነት መጉደል ወይም ለአመንገዝነትና ለፍቺ መብዛት የሚያቀርበው ምክንያት ይህ የእኔ ምርጫ ነው፤ እኔ የፈለግሁትን አደርጋለሁ፤ ለእኔ ትክክል ነው፤ የሚል ነው። በፖስት-ሞደርኒዝም ዋናው ትኩረት 'እኔነት'፤ እኔ ያልኩት፤ እኔ የመረጥሁት፤ ስለሆነ ጦርጃና ግብረ ሰዶም የሰው የምርጫ ጉዳይ ብቻ ተደርገው ይቀርባሉ። ስለሆነም ፖስት-ሞደርኒዝም ለጦርጃና ለተመሳሳይ ጸታዊ ግንኙነት ፈቃድ ይሰጣል። ከቅርብ ዓመታት ወዲህ በምዕራባውያን አገሮች ይህ የጌታር ክር በባም ይደበድባል።

ጦርጃ የሰው ማንነት የሚጀምረው በእናት ማሕፀን ውስጥ መሆኑን አስመቀበል ነው። ብእናቱ ማሕፀን ሳለሁ እግዚአብሔር ጠራኝ፤ ከመወለዱ በፊት በለም ጠራኝ (ኢሳ 49:1) እንደሚል ብወርጃ የሚወገደው ግዑዝ ነገር ሳይሆን እግዚአብሔር እያሳደገው ያለ ሰው ነው። ጦርጃ የሰው ምርጫ ጉዳይ ብቻ ከሆነና ሌልሳቤጥ የጸንሰችውን ልጅ በሰድስት ወሩ ብታሰወርደው ኖሮ የጌታ እናት ወደ እርሷ ስትሄድ በማሕሀኗ ውስጥ የሚዘል ጽንሰ፤ በኋላም ለኢየሱስ መንገዱን የሚያዘጋጅለት ዮሐንስ መጥምቁ የት በተገኘ ነበር?

መጽሐፍ ቅዱስ እንደሚያስተምረን ጋብቻን የመሠረተው እግዚአብሔር ነው። ጋብቻ እንደ ወንድና እንዲት ቤት ባእግዚአብሔር ፊት በሚገቡት ክቡር ቃል ከዳን የሚመሠረት የዕድሜ ልክ ጥምረት ነው (ሚል 2:14)። ጋብቻ የሚፈጸመው

በእንደ ወንድና በእንዲት ሴት መካከል ብቻ ሊሆን በተመሳሳይ ጾታ መካከል የሚደረግ ጾታዊ መቀራረብ ሁሉ በእግዚአብሔር ፊት የተጠላ፤ ጸያፍ ነው (ዘፍ 19:1-3፤ ዘሌ 18:22፤ ሮሜ 1:26-27፤ 1ቆሮ 6:9)። ግብረ ሰዶም የጋብቻን ዓላማ መላትና ማርክስ ነው። ከሰው ተፈጥሮ ጋር የሚቃረን ስለሆነ እስጳዬ ነው (ሮሜ 1:26-27)። እግዚአብሔር ለቤተሰብ የሰጠውን ክብር ያጎድፋል። በዚህስ መንገድ ልጆች ያሉበት ቤተሰብ ከወዴት ይመጣሉ? ጋብቻ ክቡር ነው (ዕብ 13:4)።

ጋብቻና ቤተሰብ የሀገር ግንባታ ጡቦች ናቸው። ቤተሰብ የጋብቻውን መልክ ይመሰላልና ጠንካራ ትዳር ጠንካራ ቤተሰብን ያስገኛል። ጠንካራ ቤተሰብ ጠንካራና ሰላማዊ ሀገርን ያስገኛል።

ሐ. አንጻራዊ እውነት

ፖስት-ሞዴርኒዝም የጌታሩን ክሮች ሁሉ የሚቃኝበት ዋናው ድምጽ ለጪ ክር ፊልቴቪዝም ነው። ይህ ክር በሚያወጣው መሪ ድምጽ ሌሎች ክሮች ሁሉ የሚፈለገውን ቅላጼ (ቃና) እንዲይዙ ይደረጋል። ለሁሉ ለው የሚሆን እውነት የሰም የሚለው ቤማው ግብ ለውን ያለ እውነተኛ መሀረት እንዲኖር ማድረግ ነው።

ሞራል ፊልቴቪዝም- እንደ ወርልድቪው ሲጀምር እንደ ዓላማው በዘመኑ የነበረውን በክርስትና ላይ የተመሠረተውን የሀገሮች ባሕልና ሥነ ምግባር መቃወም ነበር። በሞራልና ሥነ ምግባር ይህ ትክክል ነው፤ ያ ደግሞ ስህተት ነው የሚባል ነገር መኖር የለበትም ይላል።¹²⁴ በፍልስፋናውም ዘርፍ እውነት የሚመሠረተው በተርጓሚው ላይ ነው ይላል።¹²⁵

¹²⁴ 'moral relativism says that anything goes, because life is ultimately without meaning. Words like "ought" and "should" are rendered meaningless. In this way, moral relativism makes the claim that it is morally neutral.' <http://www.moral-relativism.com/>

¹²⁵ Philosophical relativism ...asserts that the truth of a proposition depends on who interprets.

ይህ እስተሳሰብ በብዙ ሀገሮች የትምህርት ሥርዓት ውስጥ በተለያዩ መንገድ ዘልቆ ገብቶአል። ቀጣዩ ትውልድ እውነትን በሚመለከት እንጻራዊ ብቻ የሆነ ወርልድቪው እንዲኖረው ከፍተኛ ግፊት እድርኝል። ለምሳሌ በእሜሪካ በ2002 ከነበሩት የኮሌጅና ዩኒቨርሲቲ ፕሮፌሰሮች 3/4ኛው ይህ ወርልድቪው ነክቷቸዋል¹²⁶።

ለሰዚህ ፊልቴቪዝም ፍልስፋና በሚመስል እቀራረብ የክርስትናን እውነት በቀጥታ ይቃወማል። ዓለም አቀፍ የሆነ፤ ለሰው ሁሉ የሚሆን እውነት የሰም ብሎ ስለሚያምንና ይህም 'በምሁራን' አዕምሮ እንዲሰርጽ በዓለም ዙሪያ በርትቶ በመሥራቱ ለምሳሌ ያህል ኢየሱስ ክርስቶስ ብእኔ በቀር ወደ አብ የሚመጣ የሰም (ዮሐ 14:6) ያለውን ቃል 'ፍጹም' እውነትነት እንዳንድ ክርስቲያን ምሁራን እንዲጠራጠሩ መንገድ ከፍቷል። ይህ እደገኛ አዝማሚያ ነው።

መጽሐፍ ቅዱስ 'እውነት' አለ፤ እርሱም እግዚአብሔር ነው ብሎ ያስተምረናል። ይህ እውነት በባሕርይው፤ በሥራው ይገለጻል። የእግዚአብሔር ባሕርይ ፍጹም ነው። ሁልጊዜ ክፋትን (ኃጢአትን) ይጠላል፤ መልካም የሆነውን ይወዳል። እግዚአብሔር መልካም ነው።

መ. ሥነ ፍጥረት

በባዮሎጂና በሳይንስ መጽሐፍት ስለ ዳርዊኒዝም ተዎሪ ማንበብ የተለመደ ነው። የኢቮላሽን ተዎሪ እንደ እንደ የሳይንስ መላምት ምንነቱን ለማወቅ በባዮሎጂ ትምህርት ክፍል መሆኑ ባልከፋም

¹²⁶ "...in a 2002 column ... recent Zogby poll findings ... indicate 75% of American college professors currently teach that there is no such thing as right and wrong. Rather, they treat the questions of good and evil as relative to "individual values and cultural diversity. ...they see the world not as it is, but as they want it to be". <http://www.moral-relativism.com/>

ነበር። ግን የጌታር ከሩ እስኪበጠስ ድረስ ደጋግመው የሚመቱት መምህራን ባለብት ተማሪዎች ግራ እንዲጋቡ ያደርጋቸዋል።

ኢቮልሽን አቻ የሌለው ሳይንሳዊ አውነት ተደርጎ በሚቆጠርባቸው እንዳንድ አገሮች ወይም አካባቢዎች ከዚህ የተለየ እስተሳሳብ የሚኖራቸው የኮሌጅና ዩኒቨርሲቲ ተማሪዎች እንደ «አላዋቂ» ይቆጠራሉ። ብዙ መገናኛ ብዙኃንም የኢቮልሽንን መላ ምት እንደ አውነተኛ (ትክክለኛ) ግኝት በመቆጠር ብዙ ይናገሩበታል። እንደ የታወቀ የብሪታንያ ሳይንቲስት ስለ ኢቮልሽን ሲጽፍ «መላ ምት መፈልለፍ ቀላል ነው ሆኖም እንዲህ ዓይነት ታሪኮች የሳይንስ ክፍል አይደሉም» ብሏል¹²⁷። ሌላው የኖቤል ሽልማት እሸናፊ ደግሞ «የሚያሳዝነው ነገር ማንም ሳይንቲስት ሊያረጋግጠው የማይችለውን ኢቮልሽንን ለማረጋገጥ የሚጥሩ ሳይንቲስቶች መኖራቸው ነው»¹²⁸ ብሏል።

አሜሪካዊው ኢንጅነር ሄነሪ ሞሪስ ዘ አሪጅን የተሰኘውን የዳርዊንን ጽሑፍ በሰፋት ህጠናና ከመረመረ በኋላ ስለ ኢቮልሽን ምንም ዓይነት በእኃዝ የተደገፈ አሳማኝ ማስረጃ እንዳልቀረበ፤ አዳዲስ ፍጥረታት ሰመገኝታቸው ምንም ምሳሌ እንዳልተሰጠበት፤ ከእንዱ ደረጃ ወደሌላው እንዴት መሻገር እንደሚቻል እንደማያመስክት ገልጸዋል።¹²⁹

¹²⁷ Colin Patterson, Senior Palaeontologist says «It is easy enough to make up stories of how one form gave to another ... but such stories are not part of science», John Blanchard, p.7.

¹²⁸ Noble Prize winner Robert Millikan states, «The pathetic thing is that we have scientists who are trying to prove evolution, which no scientist can prove» in John Blanchard, p.7.

¹²⁹ The American engineer Henry Morris says «... No proffer is given anywhere- no examples are cited of new species known to have been produced by natural selection, no transitional forms are shown, no evolutionary mechanism are documented...» in John Blanchard p. 8.

የመላ ምት አመንጪ ራሱ ዳርዊን መልስ ያሳገኘበት ጥያቄ እንደ ነበረው አይዘነጋም። (በክፍል 3.1 የቀረበውን ማብራሪያ ይመልከቱ)። ከዳርዊንም በኋላ የተነሱት ሳይንቲስቶችም በሥነ ቅሬት አካል ጥናት፤ በዲ.ኤስ.ኤስ ምርምር ያደረጉት ሁሉ በጥያቄ ላይ ጥያቄ ጨምሮባቸዋል።

እንዲህ ባለ ዘመን እያንዳንዱ ክርስቲያን ወጣት አውነትን ከስህተት በመለየት በብርሃን መመላለስ ይርበታል። ቤተ ክርስቲያንም ሰልጆቿ ከየአቅጣጫው እየቀረበላቸው ያለውን ምግብ በመመርመር ተገቢውን ምግብ ማቅረብ፤ ከመላ ምትና ከክህደትም እንዲጠቁና እንዲያመልጡ ማስተማር ተልዕኮዋ ነው።

ሠ. ባሕል፤ ሥነ-መብትና ሕግ

ፖስት-ሞዴርኒዝም የወጣቱን አእምሮ በቀላሉ የሚማርክበት መንገድ የመገናኛ ብዙኃንና ኢንተርኔት ነው። የዩኔስኮ የትምህርት ረዳት ዋና ጸሐፊ የሆነው ጆን ዳንኤል «ፖስት-ሞዴርኒዝምን ከፍተኛ ሽቀጥ ተሸክሞ ከሚመጣው የኤሌክትሮኒክስ ባሕል ተማሪዎች አካባቢያቸውን እንዲያገናኝበት መርዳት አለብን»¹³⁰ ብሎ ነበር። በዓለም አቀፍ ሚዲያ የሚተላለፈውን ነገር ሁሉ የሚነፋበት ወንፌት፤ የሚለካበት መጽሐፍ፤ ቅዱሳዊ ወርልድቪው ሰሌዳው ለው ፍሬና ገለባው፤ አውነትና ሐሰቱ ይደባለቅበታል። ከባሕልም እንጻር የሀገርን መልካም ባሕል የሚያገድፍና ሥነ ምግባር የጎደለው አኗኗርን ይጋብዛል።

በመጽሐፍ ቅዱስ ወርልድቪው ስብአዊ መብት የሚመነጨው ሰው በእግዚአብሔር እምሳል በመፈጠሩ ላይ ነው። ለው ክቡር ነው። የራሱ ሕይወት ሳይቀር ከፈጣሪው በአደራ የተሰጠው

¹³⁰ «...many of our pupils spend much of their lives in an electronic popular culture that carries a heavy freight of postmodern attitudes. One of our tasks is to help students to interpret their environment». Ibid.

ስለሆነ በጥንቃቄ መያዝ አለበት። እንዲሁ መብት አለኝ ብሎ እንኳን የሌላን ሰው የራሱንም ሕይወት ሊጎዳ ወይም ሊገድል አልተፈቀደለትም፤ ይጠየቅበታል። ሥራን በመጥላትም ሊኖር መብት የለውም።

ለብአዊ መብቶች የእግዚአብሔር ስጦታዎች ናቸው። መንግሥት የለውን መብት እንዲያስጠብቅ ለመልካም በእግዚአብሔር ይሾማል (ዘፍ 9:6፤ ሮሜ 1ጴጥ 2:13-17)። የመንግሥት መኖር አስፈላጊ ነው (ሮሜ 13:1-4)። ይሁን እንጂ መንግሥት እግዚአብሔርን የማይፈራ፤ የለውን መሠረታዊ መብት የማያከብር በሚሆንበት ጊዜ የሚያለማው ድምጽ የከፋ ይሆናል። ለምሳሌ አንዳንዳንድ ኮሚኒስት አገሮች ከራሳቸው ርዕዮተ ዓለም ውጭ የሆነውን ሁሉ የገደሉበት ሁኔታ ይህን ድምጽ ያሳስባል። የኮሚኒስትና ፋሽት አገሮች ከ1917-1998 ዓ.ም. ባለው ጊዜ ውስጥ ከ170 ሚሊዮን በላይ የራሳቸውን ሕዝብ እንደገደሉ ተገመቷል።¹³¹

ሕግ ተፈጥሮአዊና (ሮሜ 2:12) መለኮታዊ ነው (ሐዋ 17:31)። መለኮታዊው ሕግ የሰጪውን የሕይወት እግዚአብሔርን ፍቅር፤ ጽድቅና እውነት ያሳያል። ይህ ሕግ ዘላለማዊ ነው። በፖስት-ሞደርኒዝም የሕግ አወጣጥ የሚመሠረተው ተፈጥሮአዊ በሆነው በዓለም አቀፋዊ እውነት ላይ ሳይሆን ፖሊቲክ ሎው¹³² በሚለው

¹³¹ "It is estimated that over 170 million citizens have been murdered at the hands of their own communist and fascist governments between 1917 and 1998." p.106

¹³² Positive law n. statutory man-made law, as compared to "natural law," which is purportedly based on universally accepted moral principles. "God's law," and/or derived from nature and reason. The term "positive law" was first used by Thomas Hobbes in Leviathan (1651). <http://dictionary.law.com/> Positive law is the term generally used to describe man-made laws which bestow or remove specific privileges upon an individual or group. Contrast this with natural law which are inherent rights, not conferred by act of legislation, http://en.wikipedia.org/wiki/Positive_law

ጽንሰ ሀሳብ ላይ እየሆነ መጥቶአል። ለምሳሌ የተመሳሳይ ጾታ ጋብቻን የሚፈቅድ ሕግ ከተፈጥሮ ሕግና ከመለኮታዊ ሕግ የተቃረነ ነው።

ስለዚህ በማወቅም ይሁን ባለማወቅ የሀገር ሕግ ወደ ተፈጥሮአዊውና መለኮታዊው ሕግ ሲጠጋ የለውን እውነተኛ ክቡርነት ይቀበላል። ሕጉ እግዚአብሔር ለውን ሲፈጥር የለጠውን መሠረታዊ መብት ሲጠብቅለት ለሀገርና ለሕዝብ ለላምና ዕድገት ይሆናል። መጽሐፍ ቅዱስ ጽድቅ ሕዝብን ከፍ ከፍ ታደርጋለች፤ ኃጢአት ግን ሕዝብን ታስነውራለች (ምላ 14:34) ይላልና።

ፈ. ሁሉን-አቀፍነት/ መቻቻል

ፖስት-ሞደርኒዝም ከፍተኛው የግለኝነት ሥርዓት እንደሆነ ብዙዎች ይገልጻሉ። ዋና ሀሳቡም እውነት አንጻራዊ ስለሆነ፤ እያንዳንዱ ሰው የራሱ እውነት ስላለውና ሁሉን-አቀፍ እውነት ለለማይኖር ኅብረተሰብ በመቻቻል መኖር አለበት የሚል ነው።

በመሠረቱ ሁሉን-አቀፍነት ወይም መቻቻል የሚለት ቃላት በቅርጻቸው ገንቢና ጠቃሚ ናቸው። ሀገሮች በመካከላቸው የሚኖረውን የመቀራረብና ለጋራ ዓላማ የመለሰፍን ለልት በመቻቻል ዲፕሎማሲ ላይ ይገነባሉ። አንድ ቤተሰብ ከጎረቤቱ ጋር ለረጅም ዘመን ተቀራርቦና ተደጋገፎ መኖር የሚችለው የእርስ በርስ መቻቻል ሲኖር ነው። ችግር አልቦ ግንኙነት ማግኘት የተለመደ አይደለምና ችግር ባለበት ግንኙነት ሁሉ አንዱ የማቃለያው ለልት መቻቻል ነው። ይሁን እንጂ የፖስት-ሞደርኒዝም ጠርፈኛዬው መቻቻል ምን ዓይነት ነው?

እንደ ፖስት-ሞደርኒዝም ጠርፈኛዬው ከሆነ ለሁሉም ሰው የሚሆን እውነት ባለመኖሩ እንደ ሰው ያለው እውነት ሌላው ሰው ካለው እውነት አይበልጥም። ስለዚህ መቻቻል የሌለውን ሰው እመለካከት አለመቃወም ብቻ ሳይሆን ለሁሉም የሚሆን እውነት እሱ ብሎ አለመናገርም ነው። ከዚህም የተነሣ

ክርስቲናና ሌላ በሆነ ሃይማኖት ውስጥ ላለ ሰው ወንጌል መስበክ ወይም ክርስቶስን እውነት ማለት አይገባም። ያ ሰው የሚከተለውን ሃይማኖት ወይም የሚያደርገው ነገር ትክክል ነው ብሎ እስካሳብ ድረስ ትክክል መሆኑን ተቀበልሰት። ለምሳሌ ግብረ ስዶምነት አንድ የኑሮ ዘደቤ ስለሆነ በዚያ ላይ ምንም ማለት አይገባም፤ ቻለው፤ ተቀበለው ሲሆን አድንቀው ይላል። ይህ ከፍተኛው መቻቻል ወይም ሁሉ-አቀፍነት ነው¹³³።

ፖስት-ሞዴርን ወርልድቪው ስለው ሁሉ የሚሆን አንድ እውነት የለም ብሎ ስለሚያስብ በጣም የሚጠላው አንድ ቃል ክርስቶስ ወደ እግዚአብሔር የሚያደርስ ብቸኛው መንገድ ነው። የሚሰውን ነው። በመቻቻል ስብብ ይህ እንዳይነገር ማድረግ ቀስ በቀስ ክርስትናን ሰማዳክም ፖስት-ሞዴርኒዝም የሚጠቀምበት ሚስጢራዊ ስልት ነው። በዚህ ላይ እስመንቃት የክርስትናን እምነት መሠረትና ምንነት እንደሚገባ አለማወቅ ብቻ ላይሆን የሰይጣንን ስልት ማስተናገድም ነው።

የፖስት-ሞዴርኒዝም ሌላው የመቻቻል መልክ ኢንተር-ፊዝ እንቅስቃሴ ነው። ኢንተር-ፊዝ በቅርብ ዓመታት የተጀመረ ሃይማኖቶችን ለማቀራረብ የሚጥር እንቅስቃሴ ሲሆን ትኩረቱም በመካከላቸው ያለውን የስነ መለኮት ልዩነት በማስወገድና በዋና የሃይማኖት ርዕሶች ላይ ሁሉ-አቀፍ የሆነ ስነ መለኮት በመንደፍ የጋራ መግባባትና ልምምድ እንዲኖር ማድረግ ነው።¹³⁴ ይህን እውን ለማድረግ አንዱ አቅጣጫው ሃይማኖቶችን ሁሉ የሚያቅፍ ቤተ ክርስቲያንና ኅብረት ማቋቋም ነው።¹³⁵

¹³³ George calls Post modernism as hyper-individualism and explains it as a worldview that promotes hyper-tolerance. George Barna (2003). *Think Like Jesus: Make the Right Decision Every Time*. Thomas Nelson Inc., Nashville, Tennessee, pp. 35-36.

¹³⁴ "bringing peace on every level based on theological understanding and religious experience." Tyler O. Hendricks. "An Interfaith Movement and Its Seminary" in *Journal of Unification Studies* Vol. 8, 2007 - Page 1

¹³⁵ "It is a vision for ...a multi-faith mega-church ...". Ibid.

ለፖስት-ሞዴርኒዝም መቻቻልና ኢንተር-ፊዝ እንቅስቃሴ ክርስቲናዊው ምላሽ ምን መሆን አለበት?

ክርስትና ምንጊዜም ቢሆን መልእክቱ ፍቅር ነው። እግዚአብሔር ለውን የፈጠረበት ዓላማ ፍቅር ነው። እግዚአብሔር እንድያልጁን ወደ ዓለም የላከበት ዓላማ ፍቅር ነው (ዮሐ 3:16)። ኢየሱስ ክርስቶስ ለሰው ልጆች ሁሉ በመስቀል ላይ የሞተው ስለ ፍቅር ነው። የሕግ መጀመሪያ ፍቅር ነው። ስለዚህ በክርስትና የመቻቻል ትርጉም የሚመሠረተው በፍቅርና ስለ ፍቅር ነው። ከዚህ መንገድደሪያ ህሳብ በመነሣት መደረግ የሚገባቸውን ጥቂት ነጥቦች እንመልከት።

► ሰውን ሁሉ መውደድ።

ሰው ሁሉ በእግዚአብሔር አምላል በመፈጠሩ በየትኛውም ሃይማኖት ውስጥ ያለ ማንም ሰው ክቡር ነው። ኢየሱስ ክርስቶስ የሞተው ለሁሉም ሰው ነው። እግዚአብሔር በየትኛውም ሃይማኖትና ወርልድቪው ውስጥ ያለን ሰው ሁሉ ይወዳል። ስለዚህ ክርስቲያን በክርስቶስ ፍቅር ሰውን ሁሉ ሊወድ ይገባል። በሃይማኖቶችና በወርልድቪዎች መካከል የእምነትና የአመለካከት ልዩነት መኖሩ ታውቆ ከሰዎች ጋር በመከባበር መኖር ይገባል፤ ይቻላል።

► በትሕትናና በአክብሮት መልስ መስጠት።

እምነትን በሚመለከት ከሰዎች ጋር የሚኖረን ንግግር በትሕትናና በአክብሮት እንጂ በበላይነት ስሜት ወይም በማይገባ ቃል ሊሆን አይገባም። ቃሉ ...ጌታን እርሱም ክርስቶስ በልባችሁ ቀድሱት። በአናንተ ሰላለ ተሰፋ ምክንያትን ሰሚጠይቁዎችሁ ሁሉ መልስ ለመስጠት ዘወትር የተዘጋጃችሁ ሁኑ፤ ነገር ግን በየዋህነትና በፍርሃት ይሁኑ (1ጴጥ 3:15)¹³⁶ ይላል። እንዲሁም «ለእያንዳንዱ እንዴት እንድትመልሱ እንደሚገባችሁ ታውቁ

¹³⁶ አዲሱ መደበኛ ትርጉም መጽሐፍ ቅዱስ በትሕትናና በአክብሮት ይላል።

ዘንድ ንግግራችሁ ሁልጊዜ፤ በጨው እንደ ተቀመመ፤ በጸጋ ይሁን፡ (ቆላ 4:6) ይላል። ሰለያንዳንዱ ወርልድቪውና የሃይማኖት ክፍል መልስ ለመስጠት መዘጋጀት ተገቢ የመሆኑን ያህል አመለካከት በአግባብ ማድረግም ተገቢ ነው።

► ከሁሉም ጋር በሰላም መሆን።

የክርስትና መልእክት ሰዎችን በክርስቶስ በኩል ከእግዚአብሔር ጋር ታረቁ ማለት ነው (2ቆሮ 5:18-20፤ ኤፌ 2:16፤ ቆላ 1:20-21)። ለብክቱም የሰላም አምላክ ስለሆነው ስለ እግዚአብሔር ነው (ሮሜ 15:33፤ 1ቆሮ 14:33፤ 2ቆሮ 13:11፤ 2ተሰ 3:16)። የሰላም አምላክ የሆነውን ሕያው እግዚአብሔርን የሚያገለግል ሰው ስላም ያለውና ሰላማዊ የሆነ ነው።

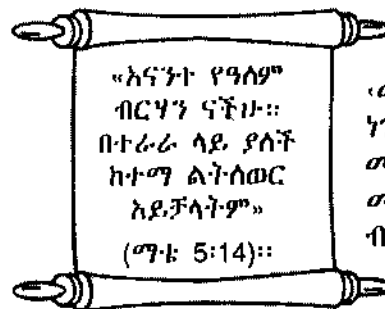
መጽሐፍ ቅዱስ ብስው ሁሉ ጋር ሰላምን ተከታተሉ ... (ዕብ 12:14) እንደሚል የክርስትና አምነት የሰላም መልእክት ነው። ሰዎችን ወደ ሰላም አምላክ የሚመራ፤ በሰላማዊ መንገድ የሚነገር የፍቅር መልእክት ነው። ስለ እርቅ የሚሰብክ ሰው ራሱ እርቅን የሚወድ መሆን አለበት። ክርስትናን ተቀበል በማለት በምንም ዓይነት መንገድ ሰውን ማለፋራራት የክርስትና መልክ አይደለም። ክርስቶስ ሰላም ነው።

► አለመቀየጥ

መጽሐፍ ቅዱስ ክርስቲያኖችን የሚያስጠነቅቀው ከተደባለቀ ሕይወት እንዲጠበቁ ነው። በሰው ሕይወት ውስጥ የእግዚአብሔር መንፈስ ከሌላ መንፈስ ጋር በደባልነት አይኖርም። የኢንተር-ፌዝ አንቅስቃሴ መጋጠም የሌለበትን ለማጋጠም አንደሚጥረው ላይሆን መጽሐፍ ቅዱስ የሚያስተምረው መለየትን ነው። ...እግዚአብሔርን ይፈልጉ ዘንድ ራሳችሁን ከምድር አሕዛብ ርዥላት ለይተው ... (ዕዝ 6:21) እና ...ሕዝቤ ሆይ፤ በኃጢአትዎ እንዳትተባበሩ ከመቅደሳችሁም እንዳትቀበሉ... (ራእ 18:4) የሚለውን ድምፅ መስማት ይገባል። ሰውን በሰውነቱ ማክበር እንደ ነገር ሆኖ እግዚአብሔርንና ሌላን አምላክ በአንድ ላይ ለማምለክ መሞከር መቀየጥ ነው። ይህም ኃጢአት ነው።

► ወንጌል ለመናገር ሁልጊዜ ዝግጁ መሆን።

ፖስት-ሞዴርኒዝም መቻቻል ሲል ለክርስትና ወንጌልን አትናገሩ ማሰቱም ጭምር መሆኑን ማጤን ይገባል። መጽሐፍ ቅዱስ ግን ዝም አትበሉ (ሐዋ 18:10) ነው የሚለው። ሐዋርያትም ሕፃኝ ያየነውንና የሰማነውን ከመናገር ዝም ማለት አንችልም (ሐዋ 4:20) አሉ። መጽሐፍ ቅዱስ ብመኑን እየዋጁትሁ። በውጭ ባሉቱ ዘንድ በጥበብ ተመላለሱ። ሰለያንዳንዱ እንዴት እንድትመልሱ እንደሚገባችሁ ታውቁ ዘንድ... (ቆላ 4:5-6) በማለት በማያምነት መካከል በጥበብ እየተመላለሱ በመኑን እንድንጠቀምበትና ወንጌልን እንድንናገር ይመክረናል። ስለዚህ

(መቻቻል) ማለት ተቃራኒ፤ በሆነ ነገር ላይ በሰላማዊ ሁኔታ ልዩነትን መግለጽ እንጂ ለሰ ወንጌል ዝምታ መሆን የለበትም። «እናንተ የዓለም ብርሃን ናችሁ። በተራራ ላይ ያለች ከተማ ልትሰወር አይቻላትም» (ማቴ 5:14)።

መቼም ቢሆን በአንድ ሀገር፤ እካባቢ ወይም ሰፊ ለማግኘት ነዋሪ ሁሉ እንደ ወርልድቪው ወይም ሃይማኖት እንደሚኖረው ይታወቃል። በሰለጠነው በ21ኛው ክፍለ ዘመን የሚኖር ሕዝብ ደግሞ እንደ ስብዓዊ ፍጡርና እንደ ሀገር ዜጋ ለጋራ ጉዳዮች አብሮ መስራት፤ ልዩነት ባለባቸው አቋሞች ደግሞ ተዋውቆና ተከባብሮ መኖር ይችላል፤ ይገባዋልም። ይህ ሲሆን ታዲያ ክርስቲያን ሁልጊዜም ከክርስቶስ ጋር ታረቁ የሚለውን የወንጌል መልእክት ለሰው ሁሉ ለማድረስ ዝግጁ መሆን አለበት።

በተለያዩ ሃይማኖቶች ሥር የሚኖሩ ሰዎች በሰላምና በመቻቻል እንዲኖሩ ጥረት ማድረግ ተገቢ ነው። ክርስትና ደግሞ ዋና መልእክቱ ሕርቅ ለሰሆነ በሀገርና በሕዝቦች መካከል ሰላም እንዲመጣ ቤተ ክርስቲያን ቀዳሚና ከፍተኛ ድርሻ ሊኖራት ይገባል። ሆኖም ሰላም ሰላም ለማምጣት በሚል ስም ኢንተር-ፌዝ እንቅስቃሴ የሚናገረው ሃይማኖት አይለያየንም፤ መፈክርና

ተግባራዊ ሃይት ክርስትናን ወደ ሌላ ሃይማኖት የመቀላቀል ጥረት መሆኑ በዓለም አቀፍ ደረጃ እየታየ ነው። ክርስትና ደግሞ ከሌላ እምነት ጋር ሊቀየጥ ክርስትና መሆኑ ቀርቶ ሌላ ሃይማኖት ይሆናል። ለላም የሆነውን ክርስቶስን ትቶ ለላም ከወዴት ይመጣል?

ይህ ሐዋርያው ጳውሎስ ቅርስቶስስ ከቤልሆር ጋር ምን መስማማት አለው? ወይስ የሚያምን ከማያምን ጋር ምን ክፍል አለው? (2ቆሮ 6:15) እንዳለው ነው። ክርስቲያን ባለበት አካባቢ ከሚታወቅባቸው ነገሮች መካከል አግቢአብሔርን መከተል፣ ለላማዊነቱና ያልተቀየጠ አኗኗሩ ዋናዎቹ ሊሆኑ ይገባል። ስለዚህ የኢንተር-ፌዝ እንቅስቃሴ (ለላም) የሚለው ቃል የሚሰብ በሆነም ...እንደ አባብ ልባሞች አንደ ርግብም የዋሆች ሁኑ (ማቴ 10:16) የሚለው የጌታ ትእዛዝ ለዚህም ይሆናል።

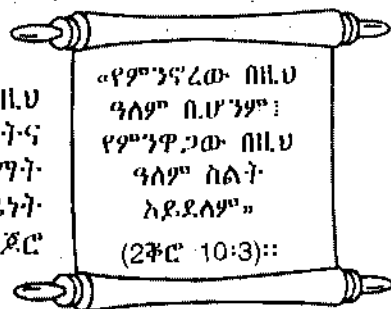
እንግዲህ በክርስትና ፍቅር ማለት የለውን ክብርነት መገንዘብና መልካም የሆነውን ሁሉ ማድረግ ነው። ለሰው ወንጌልን ከመንገር የበለጠ መልካም ነገር ስለሌለ ክርስቲያን በፖስት-ሞዴርኒዝም ዘመን ጎልቶ በሚጮኸው የኢንተር-ፌዝና ሁሉን አቀፍነት ጌታር ክር ድምጽ ላይዘናጋ ለአግቢአብሔር መንግሥት መስፋት ተግባራዊ መሥራት ይገባዋል። በዓለም ለሚገኝ ለማንም ሰው የክርስቶስን ጌትነትና አዳኝነት መናገር ለክርስቲያን ሁሉ የተሰጠ ትእዛዝ ነው (ማቴ 28:18-20)።

ሰ. ሚዲያ

ሚዲያ የሁሉንም ክሮች ድምጽ ማስተጋባት የሚችል የኢንፎርሜሽን ማስተላለፊያ ኃይል ነው። ሚዲያ በጌታር ተጨዋቹ አጅ እንዳለ ፒክ ነው። የጽሑፍ ሥራዎች! መብረቃና መዝሙር! ሬዲዮና ቴሌቪዥን! ኢንተርኔት (ለሻል ኔትወርክ)! ወዘተ. በተጠቃሚው እጅ ያሉ የሚዲያ ክፍሎች ናቸው።

ጌታር አግቢአብሔርን በዜማ ለማመሰገን ጥሩ የሙዚቃ መሣሪያ ነው። ይህንኑ ጌታር ለዘፈን የሚያውሉትም ብዙ ናቸው። ጌታሩ የሚሰጠው ድምጽ በመሣሪያ ተጫዋቹ አጅ ባለ ፒክ አመታት አንደሚወሰን ሁሉ ሚዲያም እንዲሁ ነው።

የዘመኑን ሚዲያ በመጠቀም በዓለም አቀፍ ደረጃ የፖስት-ሞዴርኒዝም አመለካከታቸውን የሚያሰፋፉ ጥቂቶች አይደሉም። የሊጄንጌን ባለቤትና ዋና ሥራ አስፈጻሚ ቴድ ተርነር የ1990 የዓመቱ ሂውማኒስት ተብሎ መመረጡ ይህን ያስረዳል። ቴድ ያለውን ዓለም አቀፍ መረብ ተጠቅሞ ይህን አመለካከቱን ሲያስተጋባ ኖሯል። አዲስ ወርልድቪው ለሚፈለሰፍም ለውጥም ያለ ሽልማት አለጣለሁ ብሎ ነበር።¹³⁷ ታዲያ እንዲህ ባለ ዘመን በማወቅም ሆነ ባለማወቅ በሚዲያ የሚቀርበውን ሁሉ በተመስጦ የሚቀበል ወጣት ከኖረ የራሱ አቋም የሌለው የሌላው ተከታይ ብቻ ሊሆን ይችላል። ስለዚህ የእያንዳንዱን የጌታር ክር አመታትና የድምጽ ቅንብሩን በመስማት የሚሰጠውን ዜማ ማወቅ አስተዋይነት ነው። ድምጽ መለየት የለመደ ጆሮ ያላቸው ወላጆችም ልጆቻቸውን ሊረዷቸው ይገባል።

ሸ. ማኅበረሰብ

የክሮቹ ሁሉ ማረፊያ በሆነው በጌታር ቦክስ የተመለሰው ማኅበረሰብ ነው። ሌክላር የሆነ ሥርዓት የሚከተል አገር አወቃቀሩ ሃይማኖትን ከመንግሥት ይለያል።

ሌክላር ማለት ቀጥታ ትርጉሙ ዓለማዊ ማለት ሊሆን በመጽሐፍ ቅዱስ መለኪያ (ዓለማዊ) የሚያለኝ ወርልድቪው ያለው እንደ ማለት ነው። ዓለማዊ የሆነ የመንግሥት ሥርዓት መጽሐፍ ቅዱሳዊ ወርልድቪውን መቃወም ባይኖርበትም አያበረታታም ይሆናል።

¹³⁷ "...The mass media continually publish and broadcast the humanist worldview. The 1990 "Humanist of the Year" was Ted Turner, founder of CNN and former chief executive officer of Turner Broadcasting system. ... he is offering \$500,000 to anyone able to invent a new worldview ...", David Noebel p.163

መጽሐፍ ቅዱሳዊው ወርልድቪው በደማቅ ሁኔታ ያሰው በእያንዳንዱ ክርስቲያን ቤተ ሰብና በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ነው። ስለዚህ እያንዳንዱ ቤተሰብና ቤተ ክርስቲያን ሰከሮቹ ተገቢውን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ቅኝት በመስጠት በመልካም ጣዕመ ዜማ መዘመርና ዝማሬውን ስሌሶችም ማስማት ይኖርባቸዋል።

በአጠቃላይ የፖስት-ሞዴርኒዝም ጌታር ድምጽ መስጠት ከጀመረው ሎ አድርጎል። አስተውሎ ላዳመጠው ድምጽ እየጨመረ መጥቷል። በመሆኑም የልጆች፣ የወላጆችና የቤተ ክርስቲያን ኃላፊነት በጣም ከፍተኛ ነው። ልጆች በዓለም ውስጥ የሚገኙ ስለሆኑ በዓለም የሚሆነው ሁሉ በቀጥታ እንደሚነካቸው ይታወቃል። ምክሩ ከዓለም እንዲወጡና ሰብቻቸው እንዲኖሩ (እንዲገቡ) ሳይሆን እዚያው እየኖሩ ዓለምን እንዲያጣፍጡ፣ ጨለማውን እንዲያበሩ፣ የምድር ጨው የዓለም ብርሃን እንዲሆኑ ነው (ማቴ 5:13)። የሚመከረው ጌታችን እንደጸለየው ከዓለም የተጠበቁ እንዲሆኑ እንጂ ከዓለም እንዲወጡ አይደለም (ዮሐ 17:15)። ሀገራችን ክርስቲያን ልጆችና ወጣቶች ያስፈልጓታል። ስለነዚህ ልጆች ያሰብንን የእኛን ኃላፊነት በትጋት ልንወጣ ይገባል፤ እግዚአብሔርም ልጆቹን ይጠብቃል።

ይህም ሁሉ ሆኖ በ21ኛው ክፍለ ዘመን ከፖስት-ሞዴርኒዝም የተሰደዩ ገጽታዎች ጋር የሚኖረው ተጋድሎ መንፈሳዊ ውጊያ መሆኑ ሰእፍታም ያህል መዘንጋት የለበትም። ሐዋርያው ጳውሎስ፡-

የምንኖረው በዚህ ዓለም ቢሆንም፤ የምንዋጋው በዚህ ዓለም ስልት አይደለም። ደግሞም የምንዋጋበት የጦር መሣሪያ የዚህ ዓለም መሣሪያ አይደለም፤ ይሁን እንጂ ምሽግን ለመደምሰስ የሚችል መስኮታዊ ኃይል ያለው ነው። በእግዚአብሔር ዕውቀት ላይ በትዕቢት የሚነሣውን ክርክርና ነጥብ ሁሉ አናፈርላለን፤ እኛምም ሁሉ እየሚረከን ለክርስቶስ እንዲታዘዝ እናደርጋለን (2ኛኖ 10:3-5)።¹³⁸

በማለት እንደገለጸው ነው። ስለዚህ ክርስቲያን ሁሉ ለመንፈሳዊው ውጊያ ዝግጁ መሆን አለበት።

¹³⁸ ከመጽሐፍ ቅዱስ፤ አዲሱ መደበኛ ትርጉም።

4.3 ለግሎባላይዜሽን

ምንነቱ

ግሎባላይዜሽን የአማርኛ እቻ ፍቺው «ሱል አቀፋዊነት» ማለት ሲሆን ዓለም በልዩ ልዩ መንገዶች ወደ አንድ ትልቅ መንደርነት እየተቀራረበች መምጣቷን የሚገልጽ የ21ኛው ክፍለ ዘመን ክስተት ነው። የግሎባላይዜሽን አድማሱ ዓለም-አቀፍ ይዘቱም ሁሉን አቀፍ በመሆኑ በክርስትና ላይ የሚኖረውን በጎና ጎጂ ተጽዕኖ መመርመር ጠቃሚ ነው። የግሎባላይዜሽንን ምንነት በኢኮኖሚ፣ መረጃ ልውውጥ እንዲሁም ባሕልና ሞራል¹³⁹ አቅጣጫዎች እንመሰክራለን።

ኢኮኖሚ

ኢኮኖሚን በሚመለከት የግሎባላይዜሽን ትኩረት ደረጃ በደረጃ ዓለም አቀፍ የነጻ ገበያ ሥርዓት፣ ዓለም አቀፍ የፋይናንስ ኔትወርክና ዓለም አቀፍ ንግድን በማበረታት ዓለም የተሳሰረ የምጣኔ ሀብት ሥርዓት እንዲኖራት ማድረግ ነው። በዚህ አካሄድ ሀገሮች «ድንበር አልባ እስኪመሰሉ ድረስ በኢኮኖሚና ንግድ ከፍተኛ መቀራረብ እንዲኖራቸው ይጥራል።

መረጃ ልውውጥ

የኮሙኒኬሽን ቴክኖሎጂ ዕድገትን በመጠቀም ቅጽበታዊ ዓለም አቀፍ የመረጃ ልውውጥና ግንኙነት በኢንተርኔት፣ ኢሜል፣ ሶሻል ኔትወርክ፣ ወዘተ. አማካይነት ማድረግ ተችሏል። በአንድ የዓለም ከፍል በመፈጸም ላይ ያለን ድርጊት ሦስተኛ አካል ሳያስፈልገው በቀጥታ በዓለም ዙሪያ በዚያው ሰዓት መከታተል ይቻላል። ይህ የግሎባላይዜሽን ትልቁ መሣሪያ ነው። በቀደሙት ዓመታት እንደ ነበረው አስቸኳይ የሆነ መረጃን በደብዳቤና በፖስታ ቤት በኩል መላላክ ቀርቶ ቅጽበታዊ በሆነ ሁኔታና ያስ ሳንሰር በሳተላይት አማካይነት በኢንተርኔት መረጃን መስዋወጥ

¹³⁹ economic globalization, global "information revolution" cultural globalization. For more information refer <http://www.sjweb.info/>

ተችሏል። ከአንድ ዓለም አቀፍ የኢንተርኔት መረብ (ወይም ዲጂታል ቤተ መጻሕፍት) የሚፈልጉትን መረጃ ፈልጎ (ጉግል አድርጎ) ማግኘት ይቻላል።

ባሕልና ሞራል

በኒውዮርክ፣ ሰንደንና ቶኪዮ የሚኖሩ ሰዎችን አኗኗር፣ አሰባሰብ፣ ባሕላዊ እንቅስቃሴዎች ወዘተ. በአዲስ አበባ (እንበል ወረዳ ሀ ቀበሌ ስ) የሚኖር ሰውና ቤተሰቡ በቀጥታ መከታተል የሚችልበት ጊዜ ላይ ተደርሷል። ከአንድ የአሜሪካን ቱልቪዥን ጣቢያ የሚተላለፍን ፕሮግራም በአፍሪካ ያለ ሰው እንደ እገሬው ሰው ሁሉ አኩል ይመለከታል። በዓለም አቀፍ የመረጃ መረብና ቱክሚሎጂ በኩል የሚተላለፍ ድንበር-ዘለል የሆነ ዓለም አቀፋዊ ባሕል በሀገሮች መካከል የባሕልና ሞራል ተመሳሳይነትን ያበረታታል። ከዚህም የተነሣ የአንድ ሀገር ባሕል፣ ሞራልና ሥነ ምግባር ጠቃሚም እንኳ ቢሆን ቀስ በቀስ እየተደባለቀ (እየተበረዘ) እንዲሄድ ያደርጋል።

ግሎባላይዜሽን ጥቅሙ

- ♦ በሀገሮች መካከል ነጻ የኢኮኖሚ ውድድርን ያበረታታል። የኢኮኖሚ ውድድር ባለበት አብዛኛውን ጊዜ ራሱን ችሎ ያለ ድጎማ የሚንቀሳቀስ ተወዳዳሪ የሆነ ድርጅትና ሀገራዊ ኢኮኖሚ ለመገንባት ያግዛል።
- ♦ በዓለም አቀፍ ደረጃ ካለው የእውቀት ክምችት በቀላሉ መጠቀም ይቻላል።
- ♦ የኮሙኒኬሽንና የቱክሚሎጂ እድገት ለኢኮኖሚ እድገትና ለልማት ከፍተኛ እዝ ያደርጋል።
- ♦ የሀገሮችን አኗኗርና ባሕል ማወቅ ስለ ሕዝቦች የበለጠ ለመገንዘብ፣ ለመቀራረብና ዓለም አቀፋዊ የሆኑ የጋራ ጠቃሚ ተግባራትን ለማከናወን መንገድ ይከፍታል።

በግርድፋ ሲታይ ግሎባላይዜሽን ዓለምን እንደ እንደ መንደር የሚያቀራረብና ያለውን ዓለም አቀፋዊ የኢንፎርሜሽን ሀብት በመከፋፈል በጋራ መጠቀምንና በጋራ ማደግን የሚያበረታታ

ስለሚሆን ጠቀሜታ ይኖረዋል። ሆኖም አጠቃቀሙን ላለውበት ጉዳይ ከፍተኛ ነው።

ተግዳሮቱ

በዓለም አቀፍ ደረጃ በኢኮኖሚ ምርታማነትና ቅልጥፍና ተወዳዳሪ ሆኖ ለመቅረብ ዝግጅት በማያደርግ ሀገር ላይ የግሎባላይዜሽን አኮኖሚያዊና ማኅበራዊ ተጽዕኖው ቀላል አይሆንም። ተጽዕኖውን በተመለከተ በዚህ ክፍል ትኩረታችን በባሕላዊና ሞራላዊ ጫናው ላይ ነው። ይህ ተጽዕኖ በሁሉም የሀብረተሰብ ክፍል ላይ ቢሆንም ጉዳቱ በልጆችና በወጣቶች ላይ ያመዝናል። ምክንያቱም፡- ልጆችና ወጣቶች ከዕድሜቸው የተነሣ ሰለጠኑ ከሚባሉ አገሮች የሚመጣውንና የሚተላለፈውን ሕልስ ገበያም እንኳ ቢሆን የመቀበል ዝንባሌያቸው ከፍተኛ በመሆኑ ነው። ከዚህም የተነሳ የሀገራቸውን መልካም ነገር የማያደንቁና የሚንቁ ሲሆኑ ይችላሉ። ይህ ውጪ ውጪውን ተመልካች የሆነና የሚያየውን የሚመስል ትውልድ ያፈራል።

እንዲህ ዓይነቱ ሁኔታ በቤተ ክርስቲያን ላይ ያለው ተግዳሮት ቀላል አይሆንም። በተለይም የተዛባ ክርስቲያናዊ መረዳት ያለው ትውልድ እንዲያድግ ምክንያት ይሆናል። ወጣቱ በቤተ ክርስቲያኑ ውስጥ ካለው መጋቢ ሌላ በርካታ መጋቢዎችን በቱልቪዘንና ኢንተርኔት አማካይነት ስለሚመለከት የስህተት ትምህርቶችንና ልምምዶችን የኮረጀና ሐይ ሲሉት የማይለማ ሊሆን ይችላል። አንዳንድ ጊዜም በክርስትና ስም የሚቀርበው መንፈሳዊ ምግብ የተመጣጠነ ስለማይሆን ሚዛናዊ የሆነ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ምግብ ያላገኘ የእግዚአብሔርን ምክር ሁሉ (ሐዋ 20:27) ያልተማረና የተዛባ መረዳት ያለው ትውልድ ያድጋል። ይህን ለመረዳት ጥቂት ምሳሌዎችን እንመልከት።

ማቴሪያሊስቲክ እይታ (ቁሳዊ አመለካከት)።

አንዳንድ የብልጽግና ወንጌል ሰባኢዎች የዘመኑን ቱክሚሎጂ በመጠቀም የሚያቀርቡት ትምህርት ሀብትንና ጤንነትን በማግኘት ላይ ብቻ የሚያተኩር በመሆኑ ክርስቶስ ለጋጢአተኞች በመስቀል ሞተ፤ በሦስተኛውም ቀን ተነሳ

የሚለውና ንስሐ ግብ ከኃጢአታችሁ ተመለሱ። የሚሉ የወንጌል ዋና መልእክቶች እየተረሱ ነው። በእንዳንድ ቦታም ወንጌል የሚለበክበት ምክንያት ለሰባኪው ከሚያስገኝለት የግል ጥቅም (ትርፍ) እንጂ እየሆነ መምጣቱ ከዚህ ጋር የተዛመደ ነው ማለት ይቻላል። ይህ ማቅረቢያ ለሰባኪው የሆነ አካሄድ የለው ሕይወት በሁለት ራቂትነት መካከል ያለ ጉዞ¹⁴⁰ መሆኑን መዘነጋት ነው።

የታዋቂነት ባሕል።

ከምዕራቡ ዓለም እየተከረጀ ያለው የታወቁነትና ዝነኛነት (ሌሌብሪቲ) ባሕል በአብዛኛው በዚህ በግሎባላይሼን በኩል የተቀዳ ነው። ይህ የክርስቶስን ትሕትና፤ የዋህነት፤ እገልጋይነት የሚጋፋ የትዕቢት መንገድ ነው። በእንዳንድ ቦታ በዝማሬ ስም የሚታየው አዝማሚያም አጉል በሆነ ሁኔታ ቤተ ክርስቲያንን ከዓለም ጋር የሚያቀራርብ ድልድይ እየሆነ ነው።

በራድነት።

በየቤቱ ያለውን የሰተላይት ዲሽ በጥንቃቄ ካልተጠቀሙበት በስተቀር ዓለማዊነት ቀስ በቀስ ወደየክርስቲያኑ ቤተሰብ ይገባል። የቤተሰብ የጋራ የጸሎትና መጽሐፍ ቅዱስ የማጥናትን ጊዜ ይሻማል፤ ቀስ እያለም በራድነት ይመጣል። ከቀዝቀዝ ነገር ጋር የሚገናኝ ደግሞ ቀስ በቀስ ቅዝቃዜው ይጋባበታል፤ የአመለካከት ግለቱ ይበርዳል፤ ፍቅር ይቀዘቅዛል። እንዲህ እያለ በረጅም ዘመን ውስጥ ሀገር አቀፋዊ የሆነ መንፈሳዊ ቅዝቃዜን ያለማምዳል። ይህን መገደብ ወይም መከላከል ካልተቻለ የቤተ ክርስቲያን እድገት ይገታል። ያለውም ሰብ እያለ ይሄዳል።

¹⁴⁰ "Life is a pilgrimage between two moments of nakedness" እንደ ሰባኪ ሲናገር የለማብት። (ከእናቱ ሆድ ራቂቱን እንደ ወጣ እንዲሁ እንደ መጣው ይመለሳል፤ ከጥረቱም በእጁ ሊወስድ የሚችለውን ምንም አያገኝም፤ (መዝ 5:15))።

ምን መደረግ አለበት?

ግሎባላይሼን ዓለም አቀፍ ይዘት ያለው ፈጣን እንቅስቃሴ በመሆኑ አሁን ካለበት ደረጃ እየሰፋና እየመጠቀ እንደሚሄድ ይገመታል። ጥያቄው በአጠቃላይ ለግሎባላይሼን በተለይም ደግሞ ለባሕልና ሞራል ግሎባላይሼን (ወይም ወረራ ብንለው) ቤተ ክርስቲያን ምን መልስ አላት? የሚለው ነው። ለዚህ የሚያግዙ ጥቂት ሀሳቦች ቀጥለው ቀርበዋል።

የክርስትናን መሠረታዊ ነገር ለምዕመኑ ጠንክሮ ማስተማር

ጌታ ለደቀ መዛሙርቱ ...ያዘዝንችሁንም ሁሉ እንዲጠብቁ እያስተማራችኋቸው ደቀ መዛሙርት አድርጓቸው (ማቴ 28:19-20) በማለት የሰጠው ተልዕኮ ዘመን የማይሸረው እገልግሎትና የቤተ ክርስቲያን የማያቋርጥ ተግባር ነው። ደቀ መዛሙር የሆነ ለው ነገሮችን የሚመዝንበት እውነተኛ ሚዛን፤ ዓለምን የሚመለከትበት ትክክለኛ መነጽር ይኖረዋል። ይህም የእግዚአብሔር ቃል ነው።

ይህ በፍጥነት በማይከናወንበት ሁኔታ በራድነት ሊመጣ ይችላል። በብዙ አገሮች እንደታየው የአምልኮ ነጻነት ባለበት ዘመንና የክርስቲያኑ ትኩረት በብዙ የግል ጉዳዮች ላይ መሆን ሲጀምር ለእግዚአብሔር ቃል ጥናት የሚለጠው ጊዜ እየቀነሰ፤ ከአምላኩ ጋር በጸሎት የሚያደርገው የቅርብ ኅብረትና ግንኙነት እየላላ ይሄዳል። ከዚህ ጋር ከአገር ውስጥና ከውጭ በተለያዩ መገናኛ ዘዴዎች የሚተላለፉ የክርስትናን እምነት የሚገዳደሩ አስተሳሰቦች ነፍሱን ተግቶ ለማይጠበቅ ሰው ቀስ በቀስ የሚሸረሸሩ ጎርፎች ናቸው።

በሕይወት ለውጥ ላይ ያተኮረ ትምህርትና ሰብካት

ሐዋርያው ጳውሎስ የሮሜን ክርስቲያኖች ...በልባችሁ መታደስ ተለጠው እንጂ ይህን ዓለም አትምሰሱ እያለ በእግዚአብሔር ርኅራኤ እለምናችኋለሁ (ሮሜ 12:1-2) ይላል። ይህ ልመና ባለገበት በግሎባላይሼን ዘመን ለምንገኝ ክርስቲያኖች ሁሉ ትገቢነት አለው። ምንም እንኳን ግሎባላይሼን ዓለም አቀፋዊ ጉርብትናን በያስገኝም መቀራረብ ግን በአብዛኛው ክርስቶስን

ለመምሰል ሳይሆን ከእርሱ ለማራቅ እየሆነ ነው። ስለዚህ ቤተ ክርስቲያን ምእመኖቿን ለይታ በማወቅና የሚበሉትን በጥንቃቄ በማዘጋጀት ጤናማነታቸውንና እድገታቸውን በቅርበት መከታተል ይኖርባታል።

መልካሙን ነገር መርጦ መውሰድ፤

በ21ኛው ክፍለ ዘመን ከመጣው የኮሙኒኬሽን ቴክኖሎጂ ዕድገት እያንዳንዱ ሰው በግሉ ተጠቃሚ የሆነበት መንገድ ብዙ ነው። ለምሳሌ ሞባይል ሰልክ፤ ኢንተርኔት፤ ሶሻል ኔትወርክ ለቀልጣፋ ግንኙነት ጠቃሚ ናቸው። እንዲሁም ዓለም አቀፍ የኢንተርኔት መረብን በመጠቀም ከፍተኛ መረጃ በቀላሉ ማግኘት ለሰሚቻል ይህን በእግባቡ መጠቀም በተገቢው መንገድ ከዘመኑ ጋር አብሮ ለመራመድ ያስችላል።

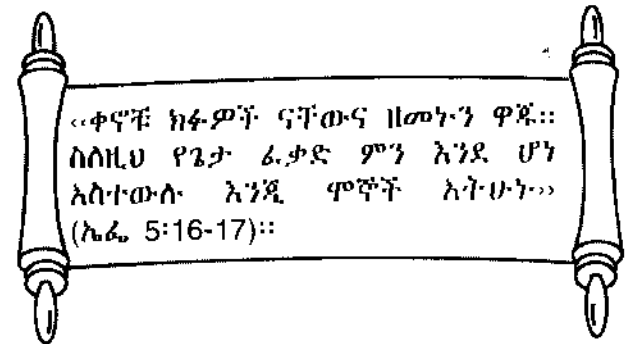
ቴክኖሎጂውን በመጠቀም አዲስ የወንጌል ማሰራጫ መንገዶች መክፈት

ጌታ ኢየሱስ በነበረበት ዘመን የነበረው የሮማውያን ፓክስ ሮማና (በሮም አገዛዝ ሥር የነበረው የሰላምና የብልጽግና ሁኔታ)ና የመንገዶች መስፋፋት ወንጌል እንዲስፋፋ ድርሻ እንደ ነበረው ከታሪክ እንገነዘባለን። የሄለኒዝም (የግሪክ ቋንቋ) መስፋፋት ወንጌልን ወደ ግሪክ ተናጋሪ አገሮች ለማድረስ ረድቷል። እንዲሁም በ21ኛው ክፍለ ዘመን ያለውን አመቺ የኮሙኒኬሽንና ቴክኖሎጂ ሁኔታ በእግባቡ መጠቀም ለሀገራዊና ዓለም አቀፋዊ የወንጌል አገልግሎት ይበጃል።

ባለንበት ዘመን በዓለም አቀፍ አመዳዳክ ደቡባዊው የሚባለው የዓለም ክፍል ማለትም እፍሪካ፤ ቻይናና ጨምሮ አብዛኛው ደቡባዊ እስያና ደቡባዊ አሜሪካ ከፍተኛ የክርስትና እምነት ተከታይ ቁጥር እድገት የሚታይበት ሆኗል። በአንጻሩ በምዕራቡ ዓለም በአብዛኛው ከማቴሪያሊዝምና ፖስት-ሞደርኒዝም ወርልድቪው መስፋፋት ጋር በራድነት እየታየ ነው። ለሰዚህ እንደ ኢትዮጵያ ያሉ ሀገሮች ለምዕራቡ ዓለም ወንጌልን በተለያዩ መንገድ የመስበክና ወደነዚህ አገሮች ሚሊዮናውያንን የመላክ የፍቅር ኃላፊነት አለባቸው። ለዚህ እንዲሁ መንገድ ስለ

ቴክኖሎጂው ለፊ እውቀት ለማግኘትና ሚዲያውን በእግባቡ ለመጠቀም ችሎታን መገንባት ይሆናል።

በአጠቃላይ ግሎባላይዜሽን የ21ኛው ክፍለ ዘመን ዓለም አቀፋዊ አቅጣጫ በመሆኑ ቤተ ክርስቲያን መልካሙን ከክፉ ለይታ የሚበጃትን መያዝ ይኖርባታል። ወንጌል በየዘመናቱ የተነሱትን ተቃውሞዎች፤ ለደቶች፤ መስፋፋቱን የሚከለክሉ ወይም የሚያዳክሙ የተለያዩ ስልቶችንና ድንጋጌዎችን ሁሉ አሸንፎ እዚህ በመድረሱ ሕያውነቱን አሳይቷል። አሁንም «ቀኖቹ ክፉዎች ናቸውና ዘመኑን ዋጁ። ስለዚህ የጌታ ፈቃድ ምን እንደ ሆነ እስተውሉ እንጂ ሞኞች አትሁኑ» (ኤፌ 5:16-17) እንደሚል ክርስቲያን የሚኖርበትን ዘመን ባሕርይና አሠራር በመገንዘብ ጊዜውን በሚገባ መጠቀም ይገባዋል።

«ቀኖቹ ክፉዎች ናቸውና ዘመኑን ዋጁ።
ስለዚህ የጌታ ፈቃድ ምን እንደ ሆነ
እስተውሉ እንጂ ሞኞች አትሁኑ»
(ኤፌ 5:16-17)።

4.4 ‘አምላክ አለ’ ለሚሉ ወርልድቪዎች (ሃይማኖቶች)

‘አምላክ አለ’ የሚሉ ሃይማኖቶች ተከታዮች አምልኮን በመፈለጋቸው በሕልናቸው ውስጥ ያለውን የእውነት ‘ቁራጭ’ ያሳያሉ። በሚያመልኩት አምላክ ማንነት ላይ ከፍተኛ ልዩነት ቢኖርም ‘አምላክ አለ’ ማለታቸው በራሱ በሮሜ 2:12-15 ከተጻፈው ጋር ይስማማል። ለአንዳንዶች አምላክ አንድ ብቻ ሲሆን ሌሎች ብዙ አማልክት እንዳሉ ያምናሉ። አንዳንዶችም የሚያመልኩትን ሳያውቁ ያመልኩታል (ሐዋ 17:23)።

ሃይማኖቶች ሁሉ ተመሳሳይ የሆኑ ነገሮች ይታዩባቸዋል። የመጀመሪያው የተከታዮቻቸው ‘መንፈሳዊነት’ ፍለጋ ነው። የመንፈሳዊነት ትርጉሙና ውጤቱ የተለያዩ ቢሆንም ከሥጋዊው ዓለም የተሻለ ሁኔታ ‘መንፈሳዊ’ ተብሎ ወደሚጠራ ደረጃ መድረስ ይፈልጋሉ። የመድረሻው መንገድ በይዘቱ እንደየአምነቱ ቢለያይም በቅርጹ ተመሳሳይነት አለው። ሁሉም ቅዱስ የሚሉት መጽሐፍ አላቸው። የአምልኮ ሥርዓታቸውም ስግደት፣ ትምህርት፣ ዝማሬ፣ ጸሎት፣ በዓላት ማክበርንና የመሳሰሉትን ያጠቃልላል። ሥነ ምግባርን ያስተምራሉ። በዚህ ሁሉ ተመሳሳይነት ቢታይም ትልቁ ጥያቄ ይህን የሚያደርጉት በምን መሠረት ነው? ወደማንሰ ነው? የሚለው ይሆናል።

በአንዳንዶች አመለካከት ሁሉም ሃይማኖቶች ወደ አንድ አድራሻ ያደርሳሉ። ‘ሃይማኖቶች ሁሉ ወደ እግዚአብሔር የሚያደርሱ መንገዶች ናቸው’ ይሉና ሲያበራሩ ‘ሰክንድ’ ደቂቃ፣ ሰዓት፣ ቀንና ዘመናት፣ የተለያዩ ወራት ከአንዱ ከፀሐይ እንደሚገኙ እንዲሁ የተለያዩ ሃይማኖቶች ከአንዱ ከፈጣሪ ተገኝተዋል።¹⁴¹

¹⁴¹ The Sikh Gurus (spiritual teacher) have propagated the message of “many paths” leading to the one God and ultimate salvation for all souls who tread on the path of righteousness. ...The seconds, minutes, and hours, days, weeks and months, and

ይላሉ። ይህ ቁልፍ ነገር ስለሆነ እዚህ ላይ ትልቅ ጥያቄ እናንሳ። እውነት የተለያዩ ሃይማኖቶች ከአንድ አምላክ የተገኙ ናቸው? ከሆነስ የትኛው አምላክ ነው ወደ እርሱ መድረሻ ብዙ መንገዶችን የሰጠው?

ይህን ሁኔታ የተሻለ ለመረዳት ‘አንድ አምላክ አለ’ የሚሉትን ብቻ ጠቅሰል አድርገን እናወዳድር። ሃይማኖቶችን ሁሉ ተመሳሳይ የሚያደርጓቸው በርካታ ድርጊቶች ለሰሚኖሩ የሃይማኖቶችን ተዛምዶ በውጫዊ ተመሳሳይነታቸው ብቻ ማመዘዘን ወደሚፈለገው ግብ አያደርስም። የተሻለ ምዘና ማድረግ የሚቻለው ዋና የእምነት መሠረቶቻቸውን በመውለድ በእነዚህ ላይ ባላቸው መቀራረብና ልዩነት መሆን ይኖርበታል። እንደኛው ወገን ‘ዋና’¹⁴² የእምነት መሠረት ነው የሚለው ሁለተኛው ወገን ከሚያምነው ጋር የማይቀራረብ ወይም የሚቀዋወም ሆኖ ከተገኘ በሁለቱ መካከል ያለው ልዩነት ‘የማይታረቅ’ ነው ልንል እንችላለን። ስለሆነም ከአንደኛው አንጻር ሊታይ ሌላኛው ወገን የሚከተለው አምላክ ‘ሌላ አምላክ’ መሆኑ ነው።

ከዚህ ታላቢ በመነሣት ሃይማኖቶችን የምናወዳድረው በክርስትና እምነት ‘ክርስትናን ክርስትና’ የሚያለጉትን ዋና የእምነት ዐምዶች በመጠቀም ነው። በክርስትና እምነት ሌሎች ዝርዝር እምነቶች ሁሉ ከእነዚህ ዐዕማድ ይነሳሉ። በእነዚህ ዐዕማድ ላይ ልዩነት ከታየ ያ እምነት የክርስትና ክፍል አይሆንም። እንዲህ ዓይነቱ ሃይማኖት በስታቲስቲክስ የቆጠራ አመዳዳብ ‘ሃይማኖት’ በሚል ምድብ ሥር ካልተጠቃለለ በስተቀር ከክርስትና ጋር ምንም ዝምድና የለውም።

the various seasons originate from the one Sun; ...in just the same way, the many forms originate from the Creator.” Wikipedia

¹⁴² ዋና የእምነት መሠረት ስንል ያ እምነት የተመሠረተበት የማዕበን ድንጋይ ወይም እምነቱን ደግፎ ያቆመው ዋና ምስሃ ማለታችን ነው።

የሚቀጥለው ሠንጠረዥ በመጽሐፍ ቅዱሳዊው ወርልድቪውና አንድ አምላክ አለ በሚሉ ሃይማኖቶች መካከል ያለውን መመሳሰልና ልዩነት ያሳያል።

ሠንጠረዥ 1

በመጽሐፍ ቅዱሳዊው ወርልድቪውና

አንድ አምላክ አለ በሚሉ ሃይማኖቶች መካከል ያለው

መመሳሰልና ልዩነት

	የክርስትና አምነት ዋና ዓምዶች	ሀ	ስ
		1. መጽሐፍ ቅዱሳዊ ወርልድቪው	2. አምላክ አለ የሚሉ ወርልድቪዎች
መ	አንድ አምላክ	አንድ አምላክ አለ። ሁሉን የሚችል፤ መሐሪ ነው።	አንድ አምላክ አለ። ሁሉን የሚችል፤ መሐሪ ነው።
ሠ	ሥላሴ (በሦስትነት- አንድነት)	እግዚአብሔር በሦስት አካል አብ፤ ወልድ፤ መንፈስ ቅዱስ ተገልጦ የሚኖር አምላክ ነው።	ሥላሴ የለም።
ረ	ኢየሱስ የእግዚአብሔር ልጅ	ክድንግል ማርያም የተወሰደው ኢየሱስ ክርስቶስ ፍጹም ሰው፤ ፍጹም አምላክ ነው።	ኢየሱስ ስው ብቻ ነው፤ መለኮት አይደለም።
ሸ	ክርስቶስ ከሞት ተነሣ	በመስቀል ላይ የሞተው ኢየሱስ ክርስቶስ ከሙታን በከር ሆኖ ተነሣ።	ኢየሱስ በመስቀል ላይ አልሞተም፤ ከሞትም አልተነሣም።

ይህን ሠንጠረዥ ቀለል ባለ መንገድ ለመተንተን በሂሳብ (ማትማቲክስ) የስብስብ ተደራራ የሚባለውን እንጠቀም። በዚህ ተደራራ መሠረት ሁለት ስብስቦች አካል የሚሆኑት በውስጣቸው ያሉት ኤለመንቶች አካል ሲሆኑ ብቻ ነው። በሁለት ስብስቦች

ውስጥ የሚመሳሰሉ ኤለመንቶች ቢኖሩም አንኳን የተለያዩ ኤለመንቶች እስካሉ ድረስ ሁለቱ ስብስቦች አካል አይደሉም፤ ማለትም ውጤታቸው የተለያየ ይሆናል። ይህም ማለት ስለ አንድ ነገር ሁለት ተቃራኒ ግንዛቤ (ወይም ትርጉም) ካለ ሁለቱ በአንድ ጊዜና በአንድ ሁኔታ ትክክል ሊሆኑ አይችሉም። ይህ የአረቦች ል የሉጂክ (ወይም አስተሳሳብ) የተቃርኖ ሕግ¹⁴³ ይባላል።

አንዲሁም መጽሐፍ ቅዱስ ሲናገር ቀዝቃዛውን ምንም ውሸት ስለማይወጣ (1ዮሐ 2:21 አመት)፤ እግዚአብሔር ስለ ራሱ የተለያየ መገሰጥ¹⁴⁴ አይሰጥም። ምክንያቱም ራሱን ሲክድ አይችልምና (2ጢሞ 2:13)።

¹⁴³ The law of contradiction means that two antithetical propositions cannot both be true at the same time and in the same sense. X cannot be non-X. A thing cannot "be and not be" simultaneously.

¹⁴⁴ የአይሁድ እምነት አንድ አምላክ አለ የሚል፤ በብሱይ ኪዳን መገሰጥ ላይ የተመሠረተ ስለሆነ እዚህ ላይ ስለዚህ እምነት ትንሽ እንመልከት። እግዚአብሔር የአብርሃም፤ የይስሐቅ የያዕቆብ አምላክ መሆኑን፤ የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር (መሳ 5:3፤ ኢሳ 17:6) መባሉን መጽሐፍ ቅዱስ ይነግረናል። እግዚአብሔር አስራኤልን የመረጣት ለዓለም ሁሉ ስለ እርሱ አንድነትናገር ነበር (ዘጸ 19:5-6)። ሆኖም በአዲስ ኪዳን ወደ ገዛ ወገኖቹ የመጣውን ክርስቶስን አልተቀበሉትም። ስለዚህ ሁኔታ ጳውሎስ ሲናገር በሥጋ ዘመዶቹ ስለ ሆኑ ስለ ወንድሞቹ ክክርስቶስ ተሰይሞ እኔ ራሴ የተረገምሁ እንደሆን እጸልይ ነበርና። እነርሱ አስራኤላውያን ናቸውና (ሮሜ 9:3-4) በማለት በክርስቶስ ያሳመኑት ክእርሱ መለየታቸውን ይገልጻል። እግዚአብሔር በብሱይ ኪዳን ስለገባው ተስፋ በማገናከብ ሲጽፍም ቀዝቃዛው የሚወለዱ ሁሉ እስራኤል አይደሉምና፤ የአብርሃምም ዘር ስለሆኑ ሁላቸው ልጆች አይደሉም (9:6) ይላል። ምክንያቱም የጽድቅን ሕግ እየተከተሉ ወደ ሕግ አልደረሱም (9:31)፤ ይህም በክርስቶስ ባለማመናቸው ተሰናክሎ (9:33)።

ስለዚህ መሠረታዊ በሆነ ነጥብ ላይ ተቃራኒ ትምህርት ያላቸው ሃይማኖቶች ጥቂት ተመሳሳይ የሚመስል ነገር ቢኖራቸውም እንኳን ሁሉም ትክክል ሊሆኑ ስለማይችሉ አንደኛው ክሊላኛው ጨርሶ የተሰየ ነው ማለት ነው። ይህ ባይሆን ኖሮ ለምሳሌ ያህል ራሳቸውን የክርስትና ክፍል አድርገው በሚቆጥሩ ግን የሥላሴን ሕልውና በሚክዱት አርዮሳውያንና የአግዚአብሔርን በዎስትነት-አንድነት በሚያምኑት ክርስቲያኖች መካከል ምንም ልዩነት ባልኖረም ነበር።

ከሠንጠረዥ 1 የሚከተሉትን ስብሰቦች ማበጀት እንችላለን።

$$U = \{\sigma_1, \omega_1, \zeta_1, \tilde{\eta}_1\}$$

$$\Lambda = \{\sigma_2, \omega_2, \zeta_2, \tilde{\eta}_2\}$$

እንዲሁም የሚከተሉትን የኤለመንቶች ተዛምዶ መሥራት እንችላለን።

$$\sigma_1 = \sigma_2$$

$$\omega_1 \neq \omega_2$$

$$\zeta_1 \neq \zeta_2$$

$$\tilde{\eta}_1 \neq \tilde{\eta}_2$$

ስለዚህ በመነሣት ሁሉቱን ስብሰቦች ስናወዳድር

$$U \neq \Lambda$$

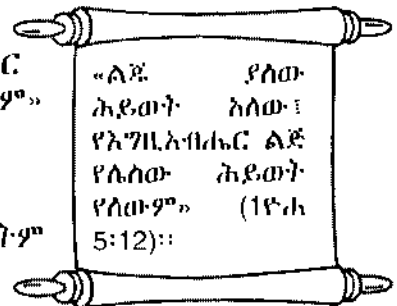
ይህ ማለት በሠንጠረዥ ረድፍ ሀ በመጽሐፍ ቅዱስ ወርልድቪው የተገለጸው አንድ አምላክና በረድፍ ሰ የተገለጸው አንድ አምላክ የተለያዩ ናቸው ማለት ነው። ቀድሞውንም ቢሆን ሁሉቱን ያመሳሰላቸው አንድ አምላክ በማስታቸው እንጂ በዋና ማንነታቸው የተለያዩ ናቸው።

ይህም ማለት አንድ አምላክ አሉ ቢሉም እንኳን ኢየሱስ ክርስቶስን መምህር፣ ሐዋርያ፣ ነቢይ፣ ወዘተ. እንደሆነ ብቻ የሚናገሩና የአግዚአብሔር ልጅ መሆኑን የማይቀበሉ የክርስቶስ ተቃዋሚዎች ናቸው ማለት ነው። መጽሐፍ ቅዱስ እንደሚያስተምረው በብሉይ ኪዳንና በአዲስ ኪዳን ብዙ ወንድና

ሴት ነበያት ነበሩ። በዚህም ዘመን መንፈስ ቅዱስ እንደ ወደደ አንዳንዶችን ነቢያት ያደርጋል (1ቆሮ 12:28፤ ኤፌ. 4:11)። ስለዚህ ኢየሱስ ክርስቶስን መምህር፣ ሐዋርያ፣ ነቢይ፣ ወዘተ. ብቻ ነው ማለት ግማሽ እውነት ሳይሆን የእርሱን መለኮትነት

መቃወም ነው። መጽሐፍ ቅዱስ

እንደሚነግረን «ልጁ ያለው ሕይወት አለው፤ የአግዚአብሔር ልጅ የሌለው ሕይወት የለውም» (1ዮሐ 5:12)።

ኢየሱስ ክርስቶስ በነበረበትም ዘመን ቢሆን አርሱን የክስቶስና ለሞት አሳልፈው

የለጡት ራሱን የአግዚአብሔር ልጅ አድርጎአል። በሚል ነበር (ማቴ 26:59-66፤ ዮሐ 19:7)። ጻፎችና ፈሪሳውያን ኢየሱስ የአግዚአብሔር ልጅ እንደሆነ ሊያምኑ ስላልፈሰጉ አኔና አብ አንድ ነገ ማሰቱን እንደ ስድብ ቆጠሩት። ኢየሱስ «የአግዚአብሔር ልጅ አይደለም» የሚሉ የክርስቶስ ተቃዋሚዎች በአርሱ ዘመን እንደ ነበሩ ዛሬም አሉ። እንግዲህ የክርስትናን አፅማድ እምነቶች የሚክዱ ወይም የሚቃወሙ ሁሉ የሚከተሉት በመጽሐፍ ቅዱስ የተገለጸውን ሕይወት እግዚአብሔርን ሳይሆን ሌላ አምላክ ነው ማለት ነው።

ማጠቃለያ

መጽሐፍ ቅዱስ «ዓለምም በሞላው በክፉው እንደ ተያዘ እናውቃለን» (1ዮሐ 5:19) የሚለው ለ21ኛው ክፍለ ዘመን ተስማሚ መግለጫ ይሆናል። መጽሐፍ ቅዱሳዊ ወርልድቪው የሌላቸው ክፍሎች የዘመኑን «ክፍሎች» ሚዲያና ትምህርት በመጠቀም አስተሳሰባቸውን በሰፊ እያቀረቡ ባሉበት በዚህ ዘመን የእያንዳንዱ ክርስቲያን በተለይም የወጣቱ ኃላፊነት ከፍተኛ ነው። ጨለማን መከላከል ብቻ ሳይሆን ጨለማውን በመግለጥ የብርሃኑን እድማስ ማስፋት ይጠበቅበታል።

ወጣቶችን እብዝተው የሚታገሉአቸው እንደ ዳርዊኒዝም፣ ፖስት-ሞዴርኒዝም፣ ፊላቲቪዝምና የመሳሰሉ አመለካከቶች በበዙበት በዚህ ጊዜ ዘመኑን አውቆ የሚገባውን ማድረግ ጥበበኛነት ነው (1ኬና 12:32)። በመጽሐፍ ቅዱስ የተገለጸውን እውነት ለመጠበቅም መትጋት ይገባል (ይሁዳ 3)።

ይህ መጽሐፍ የተበረከተላችሁ በሁለተኛ ደረጃና ከፍተኛ ትምህርት ውስጥ ለምትገኙ ወጣቶች የዚህ ጸሐፊ ምክር እንደ ጌዲዮን ሦስት መቶ ወታደሮች ውኃ በእጃችሁ እያፈላችሁ የምትጠጡ ሁኑ እንጂ ምንም ቢጠማችሁ ተንበርክካችሁ በምላላችሁ እትጨልፉ የሚል ነው (መላ 7:5-6)። ውኃውን በእጃችሁ ስታፍሉ በውኃው ውስጥ ያለውን ቆሻሻ ለማየት ትችላላችሁ። ተንበርክኮ በምላሽ መጨለፍ ግን ዝም ብሎ መሰብ ነው። የወንዝ ውኃ በውስጡ ቆሻሻ፤ ነፍሳትም ሁሉ ሊገኝበት ይችላልና ሁሉ «ውኃ» ጤና አይሰጥም። በእጅ ማፈስ ሁለት ጊዜ ማየት ነውና አይታችሁ ጠጡ።

እንዲሁም ሐዋርያው ጳውሎስ ለጢሞቴዎስ «ከሕፃንነትህም ጀምረህ ክርስቶስ ኢየሱስን በማመን፤ መዳን የሚገኝበትን ጥበብ ሊሰጡህ የሚችሉትን ቅዱሳን መጻሕፍትን አውቀሃል» (2ጢሞ 3:15) በማለት ያስገነዘበው ለእናንተ «ሰዛሬ ጢሞቴዎሶች (ወጣቶች)» በዚህ እድሜያችሁ ቃሉን እውቁ የሚል ጥበቅ ምክር አለው። ቃሉ የሚመክራችሁ ብመጥፎና በጠማማ ትውልድ መካከል ያለ ነቀፋ የዋሆችም ነውርም የሌለባቸው የእግዚአብሔር ልጆች እንድትሆኑ ሳታንጉራጉሩ ክፉም ሳታስቡ ሁሉን አድርጉ፤

በእነርሱም መካከል የሕይወትን ቃል እያቀረባችሁ በዓለም እንደ ብርሃን ትታያላችሁ...» (ፊል 2:14-16) በማለት ነው።

ለክርስቲያን ወላጆች ምክሩ ልጆቻችንን በተገቢው መንገድ እናላድጋቸው የሚል ነው። በ21ኛው ክፍለ ዘመን ልጆቻችን የሚጠበቃቸው ተጋድሎ ከእውቀትና ከእእምሮ ጋር የተያያዘ የፖስት-ሞዴርኒዝም አመለካከት ስለሆነ ያሉበትን ዘመን ተረድተን በምሳሌነት እንምራቸው፤ እንውደዳቸው። «ቀኖቹ ክፉዎች ናቸውና ዘመኑን ዋጁ። ለለዚህ የጌታ ፈቃድ ምን እንደ ሆነ አስተውሉ እንጂ ሞኞች እትሁኑ» (ኤፌ 5:16-17) የሚለውን ምክር በድጋሚ ልብ እንበል።

ቤተ ክርስቲያን ደግሞ ልጆቿ ክቡር የማዕዘን ድንጋይ በሆነው በክርስቶስ ላይ (1ጴጥ 2:4-7) ተመሥርተው እንዲያድጉ የማስተማርና የመምክር ኃላፊነት አለባት። ከትምህርት መለፋፋት፤ የቴክኖሎጂና ኮሙኒኬሽን እድገት ጋር ተቀላቅለው የሚመጡትን የክርስትና እምነት ተግዳሮቶችንና የአቀራረባቸውን ስልት መገንዘብ ተገቢ ነው። ዲያብሎስ የመጨረሻ ግቡ እንደ ቢሆንም በየዘመናቱ የአቀራረብ ስልቱን ይቀያይራል (2ቆሮ 11:14)። በዚህ ዘመን «የብርሃን መልእክ» መስሎ የመጣው በእውቀትና ሥልጣኔ በኩል ነው።

እንባቢ ሆይ፡- እስካሁን እንዳነበብከው ለው ሁሉ ስለ ሕይወት ያለው ምርጫ ሁለት ብቻ ነው፤ ከዚህ ሌላ አማራጭ የለም። ምርጫህን በመጽሐፍ ቅዱሳዊው ወርልድቪው ላይ ብታደርግ ሕይወትን መረጥህ ማለት ነው፤ ይህም የዘላለም ሕይወት ነው። ለለዚህ ሕይወትን ምረጥ።

የወርልድቪዎች ማነጻጻሪያ¹⁴⁵

የወርልድቪዎች ስም	አውነት	አምላክ	ሰው	ኃጢአት/ ደህንነት	ሥልጣን:-	ኢየሱስ ክርስቶስ:-	ዘላለም:-
ዳርቂዚዝም	አውነት በላይንስ የተረጋገጠው ብቻ ነው	አምላክ የለም	ክእንሰላ የተገኘ እንሰላ ነው	መልካምና ክፉ የለም፤ ደህንነት የለም፤ ለሰዚህ ሥነ ምግባር አንጻራዊ ነው	ሥልጣን የለም፤ አንድ ነው	በታሪክ ውስጥ የነበረ ሰው ነው	ዓለም በሊካቶሽን እየተሸነፈ ይቀጥላል
ናቸራሊዝምና ማቲሪያሊዝም	በላይንስ የማይረጋገጥ ሁሉ ትክክል አይደለም	አምላክ የለም	ሰው የአጋጣሚና የጊዜ ድምር ውጤት ነው።	ሰው የሚኖርና የሚሞት አንሰላ ነው፤ ኃጢአት የለም፤ ሥነ ምግባር አንጻራዊ ነው	ሥልጣን መሠረት አንተ ነህ።	በታሪክ የነበረ አንድ ሰው ነው።	ከሚታየው ዓለም ባሻገር ምንም ነገር አይኖርም
ፊላቲኒዝም	አውነት አንጻራዊ ነው	ሕይወት የለውም	ሰው የተገኘው በአጋጣሚ ነው	ኃጢአት የለም፤ ደህንነት የለም፤ ሥነ ምግባር አንጻራዊ ነው።	ሰው የሥልጣን ምንጭ ነው	በታሪክ የነበረ አንድ ሰው ነው	ሰው ቁስ ነው፤ ሊሞት አስታለት
ሴኩላርዝም	አውነት የሚገኘው በሞድር ክለሞች ነው።	አምላክ የለም፤ ከኖረም ማወቅ አይቻልም	ሰው ለራሱ አምላክ ነው።	ደህንነት የሰው መሻሻልና መሀልጠን ነው። ሥነ ምግባር አንጻራዊ ነው።	ሥልጣን ያለው በሰው አጅ ነው	ኢየሱስ አንድ ጥሩ ሰውና አስተማሪ ነበር	ለሰው ከመደለት ሌላ ግብ የለም፤ ሊሞት አስታለት
ሂውማኒዝም	የአውነት ምንጭ ሰው ነው	የአምላክ መኖር መታሰብ የለበትም	ሰው የተፈጥሮ ክፍልና ማንበራዊ አንሰላ ነው	ኃጢአት የለም፤ ሰው ደህንነት የሚያገኘው በትምህርት ነው። ሥነ ምግባር አንጻራዊ ነው።	ከሰው ውጭ ሥልጣን የለም	ለሰው ጥሩ ምላሴ የሆነ ሰው ነበር	ያለህ ጊዜ ዛሬ (አሁን) ብቻ ስለሆነ የምትመኘውን ሁሉ ፈጽም

¹⁴⁵ ይህ ሠንጠረዥ ከJohn M. Yeats and John Blasé, *ibid.* መጽሐፍ ገጽ 212-219 ካለው ጋር በማዛመድና ከሌሎች ምንጮች የተገኙ መረጃዎችን በመጠቀም ነው።

የወርልድቪዎች ስም	አውነት	አምላክ	ሰው	ኃጢአት/ ደህንነት	ሥልጣን:-	ኢየሱስ ክርስቶስ	ዘላለም
ኢንጂኒዩሪዝም	አውነት ያለው ከሌላ ሳይሆን ከራሱ ነው	አምላክ በግንኙነት ባይኖርም ያስ አርሶ ፕሮጀክቶንን መኖር እንችላለን	ሰው ለራሱ በሰላኝ ነው።	ደህንነት ማለት ስኬትና ሆኖ ማግኘት ነው። ሥነ ምግባር አንጻራዊ ነው።	ሰው ራሱ ጥቅም ነው፤ መሰሉ ሥልጣን አለው።	ኢየሱስ ክርስቶስ አንድ ሰው ነበር።	ለሰው በላለማዊ የሆነ ነገር ሆኖ ያሳዘዘም ሀዘፋ መሆኑ ነው
ፖስት ሞዴሪዝም	አውነት አንጻራዊ ነው፤	አምላክ የለም	ሰው የተፈጠረ አይደለም	ኃጢአት ለሰላሳ ንስሐ፤ ውድቀት ለሰላሳ አዳኝ አያራፊልግም። ሥነ ምግባር አንጻራዊ ነው።	ሥልጣን ያለው በሰው በሰላኝ በልምምዱ ላይ ነው	ኢየሱስ ታላቅ አስተማሪ፤ ላመነበት ነገር ለመሞት የቆረሰ ሰው	ከሞት በኋላ ሕይወት የለም።
ባሕላዊ ንዎች	አውነት መሳሪያት የሚኖሩትና የሚያዙት ነው	ፈጣሪ አለ ምን ሕይወት አይቀርብም	ሰው ሥነ ሕይወት ላይሆን ነፃነትም አለው።	ደህንነት መኖሪያነት ከሚያመለክት ስታይን መሰረ መዳን ነው።	ሥልጣን ያለው በመኖሪያነት አጅ ነው፤ መታዘዝ ይቻላል	ኢየሱስ ክርስቶስ ማንነቱ አይቀርብም	ከሞት በኋላ ከመኖሪያነት ጋር ግንኙነቱ ይቀጥላል።
አምላክ አለ የሚሉ	በግንኙነት መመሪያ መጽሐፍ የሚገኝና በሚከራራዎች የተደገፈ ነው	አንድ አምላክ አለ	ሰው በአምላክ የተፈጠረ ነው።	ለፈጣሪ በመግባት በእርሱና በመልካም ሥራ ነው።	ከመጽሐፍ ቅዱስ የተለየ ሌላ ሥልጣን ያለው መጽሐፍ፤ ሕይወት መጸሐፍት አለ።	ኢየሱስ የአግቤታቤራር ልጅ አይደለም፤ በመስቀል ላይ አልሞተም፤ ከሞት አልተነሣም	ከሞት በኋላ ነፍሱ አለ።
መጽሐፍ ቅዱሳዊ ርእዮት (ወርልድቪዎ)	የአውነት ምንጭ አግቤታቤራር ነው። እርሱ አውነት ነው።	አግቤታቤራር በሞት አላት ክብር፤ መንፈስ ቅዱስ ተገልጿል ለዘላለም የሚኖር አንድ አምላክ ነው	ሰው የተፈጠረው በአግቤታቤራር አምላክ ነው። ለሰዚህ ክብር ነው።	ሰው ኃጢአቶች ነው። መዳን በኢየሱስ ክርስቶስ በማመንና ንስሐ በመግባት ብቻ ነው	ሥልጣን ሁሉ ለአግቤታቤራር ነው። ፈቃዱን መጽሐፍ ቅዱስ ይላል።	ኢየሱስ ነጽሞ ሰው ነው። አምላክ ነው። እርሱ የመዳን ብቻዎቹ መንገድ ነው	በኢየሱስ አምላክ የሞቱ ሁሉ ከሞት ይነሣሉ፤ ለዘላለምም ክብር ጋር ይዘናሉ።

የመሬት ዕድሜ

ለመሆኑ መሬት ከተፈጠረች ስንት ዓመት ሆናት? በቤተ ክርስቲያን ታሪክ የፍጥረት መጀመሪያ በ4004 ዓዓ አንደሚሆን ያለሉ ነበሩ።¹⁴⁶ ዓለም የተፈጠረው በ4004 ዓ.ዓ. ነው የሚለው አስተሳሰብ መጀመሪያ የአየርላንዱ ሊቀጳጳስ ጀምስ ዐሽር (1581-1656 ዓ.ም.) ቀመር ውጤት ነው። መጽሐፍ ቅዱስ መሬት የተፈጠረችበትን ዓመት (ዘመን) በትክክል አይናገርም። ሆኖም ዕድሜዋን ለማስላት ለዎች ብዙ ሙከራዎች አድርገዋል።

ሕያው እግዚአብሔር ፈጣሪ መሆኑን በሚያምኑ ክርስቲያኖች መካከልም ቢሆን የመሬትን ዕድሜ በሚመለከት የተለያዩ አመለካከቶች አሉ። ልዩነቱ የሚያተኩረው በተለይ ከጥፋት ውኃ በፊት¹⁴⁷ በነበረው ዘመን ስሌት ላይ ነው። አመለካከቱን በሦስት ክፍል አለባስቦን አንመለከተዋለን።

1. አስቀድሞ ፍጥረት ነበረ (ጋፕ ቲዎሪ)
2. የመፍጠር ሥራ በ6 ዘመናት ተከናወነ (ዴይ-ኤጅ ቲዎሪ ወይም አርጌ-መሬት)
3. የመፍጠር ሥራ 24 ሰዓት ባለው 6 ቀን ተከናወነ (ግሮውን አፕ ዩኒቨርስ ቲዎሪ ወይም ወጣት መሬት)

1. አስቀድሞ ፍጥረት ነበረ (ጋፕ ቲዎሪ)

የዚህ ቲዎሪ መነሻ እግዚአብሔር በመጀመሪያ የፈጠረው ሁሉ መሬትን ጨምሮ በለይጣን ውድቀት ተበላሽቷል የሚል ነው። ለዚህም ኢሳ 14:13-15 'አንተም በልብህ፡ ወደ ሰማይ ዐርጋለህ፤ ዙፋኔንም ከእግዚአብሔር ከዋክብት በላይ ከፍ ከፍ አደርጋለህ፤ ...በልዑልም አመለላለህ አልህ። ነገር ግን ወደ ሊኦል ወደ ጉድጓዱም ጥልቅ ትወርዳለህ' የሚለውን በመጥቀስ

ለይጣን በትዕቢቱ በወደቀ ጊዜ ፍጥረት ሁሉ ተቀጣ ወይም ተበላሽ ይላል።

እንዲሁም በዘፍ 1:2 'ምድርም ባዶ ነበረች፤ እንዳችም አልነበረባትም፤ ጨለማም በጥልቁ ላይ ነበረ፤ የእግዚአብሔርም መንፈስ በውኃ ላይ ሰፍፎ ነበር' የሚለውን ይህ ባዶነትና ጨለማነት የመበላሸት፤ የውድቀትና የእርግማን ምልክት በመሆኑ ምድር ተበላሽታ ነበር ማለት ነው በሚል ይተረጉሙታል። ለለዚህ መጀመሪያ የተፈጠረው በዓለም አቀፍ ደረጃ ከፍተኛ ውድመት (ጥፋት) ደርሶበታል በማለት ይደመድማሉ።

ለዚህ ማስረጃው የሚያቀርቡት የብዙ ቢሊዮን ዓመታት ዕድሜ አላቸው የሚባሉ የጂዎሎጂ ግኝቶችን ነው። ከቅሬት አካሎች ጥናት በመነሣት ያ ዘመን የ4.5 ቢሊዮን ዓመታት¹⁴⁸ ርዝመት ሲኖረው ይችላል ብለው ያስባሉ። እንዲሁም ክብዙ ሚሊዮን ዓመታት በፊት እንደነበሩና ዝርያቸው እንደጠፋ የሚነገርላቸው ዳይናሶሮችም የነበሩት በዚህ ዘመን ነው ብለው ይተነትናሉ። ከዚህም በመነሣት ከዘፍጥረት 1:3 ጀምሮ የተገለጸው የእግዚአብሔር የመፍጠር ሥራ የተበላሸውን ያደሰበት ወይም እንደገና የፈጠረበት ጊዜ ነው ይላሉ። ለለሆነም ጋፕ ቲዎሪ ለትንታኔው ታላቢ የሚያደርገው ከዘፍ 1:3 በፊት መልካም ያልሆነ ፍጥረት ነበር በማለት ነው።

ይሁን እንጂ በዘፍ 1:2 'ምድርም ባዶ ነበረች፤ እንዳችም አልነበረባትም፤ ጨለማም በጥልቁ ላይ ነበረ፤ የእግዚአብሔርም መንፈስ በውኃ ላይ ሰፍፎ ነበር' ሲል ይህ ባዶና ጨለማ የሚያመለክተው የተፈጠረው ነገር በቅጣት መውደሙን ሳይሆን የመለከትን የአፈጣጠር ሂደትና የአሠራር ጥበብን ነው።

¹⁴⁸ *Homo habilis* (skillful man/ stone tools) - 3.5 million years; *homo erectus* (hunted animals) - 1.5 million years; *homo sapiens* (wise man/ thinking man/ Neanderthal man) - 300,000 years; *homo sapiens sapiens* (wise, wise man, eg Neolithic man) - 19,000 years

¹⁴⁶ ESV Study Bible, p. 36

¹⁴⁷ Antediluvians (those who lived before the flood)

እንዲሁም ከግምታዊ አስተሳሰብ በስተቀር ከዘፍ 1:3 በፊት የተፈጠረው ፍጥረት (መሬት፣ እጽዋት፣ እንስሳት) ስለ መበላሸቱ ወይም በኃጢአት ምክንያት በእግዚአብሔር ፍርድ ሥር ስለ መውደቁ መጽሐፍ ቅዱስ አይናገርም። በተጨማሪ በዘፍ 1:31 'እግዚአብሔርም ያደረገውን ሁሉ አየ፤ እነሆም እጅግ መልካም ነበረ። ማታም ሆነ ጥዋትም ሆነ፤ ስድስተኛ ቀን እንደሚል እግዚአብሔር የፈጠረው ሁሉ እጅግ መልካም ነበረ። በዘፍ 1:3-31 ያለው ሁለተኛ የመፍጠር ሃደት ነው ብሎ ማሰብ ሳይንስን ጎትቶ ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር ለማጨዋዋ የሚደረግ ጥረት መሆኑን አለበት። ስለሆነም ይህ ተዎራ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ማስረጃውና ሥነ መለኮታዊ ትንታኔው ደክመት አለበት።

2. የመፍጠር ሥራ በ6 ዘመናት ተከናወነ (ዴይ.ኤጅ. ቲዎሪ ወይም አርጌ-መሬት)

ይህ ቀንን እንደ ዘመን የሚቆጥር ቲዎሪ ነው። እያንዳንዱ ቀን አንድ የማይታወቅ ዘመን ርዝመት አለው። የተፈጠሩት እንዲያድጉ በእያንዳንዱ ቀን መካከል በስሌት የማይታወቅ ረጅም ዘመን መኖር አለበት ብሎ ይገምታል። ለማስረጃነትም በ2ጴጥ 3:8 ብጌታ ዘንድ አንድ ቀን እንደ ሺህ ዓመት፣ ሺህ ዓመትም እንደ አንድ ቀን እንደ ሆነ ... የሚለው ይጠቀሳል።

በተጨማሪም 'እግዚአብሔርም የሠራውን ሥራ በሰባተኛው ቀን ፈጸመ፤ በሰባተኛውም ቀን ከሠራው ሥራ ሁሉ ዐረፈ። (ዘፍ 2:2) ካለ በኋላ ፍጥረትን በፈጠረባቸው ቀናት ማታም ሆነ ጥዋትም ሆኑ (ዘፍ 1:5፤8፤13፤19፤23፤31) በማለት ማታና ጠዋትን እንደገለጸው ሁሉ በሰባተኛው ቀን ማታማ ሆነ ጠዋትም ሆኑ አለመባሉ (ዘፍ 2:2፤ ዕብ 4:4) ይህ ሰባተኛ ቀን እስካሁን ቀጥሎ ይሆናል የሚል ግምታዊ ትንታኔ ያነሳል። ከዚህም በመነሣት ቀን የሚለው ትርጉም ረጅም ዘመንን ሊያመለክት ይችላል። ስለዚህ ቀን የአንድን የመፍጠር ተግባር ሃደት ማለትና ሌላው መጀመሩን እንጂ በግድ 24 ሰዓት ነበር የሚል አይሆንም። እንዲሁም እስከ 4ኛው ቀን ድረስ ዐሐይ ስላልተፈጠረች (ዘፍ

1:14-19) ከዚያ በፊት የነበሩት ሦስት ቀናት የተለኩት እንዴት ነው? በማለትም ይጠይቃል።

እርግጥ ነው ቀን የሚለው ቃል የተለያየ አጠቃቀም አለው። ይሁን እንጂ በዘፍ 20:11 'እግዚአብሔር በስድስት ቀን ለማይንና ምድርን፣ ባሕርንም፣ ያለባቸውንም ሁሉ ፈጥሮ በሰባተኛው ቀን ዐርፎአልና፤ ስለዚህ እግዚአብሔር የሰንበትን ቀን ባርኮታል ቀድሶታልም። የሚለው ሰባተኛው ቀን እስካሁን ድረስ መቀጠሉን አያመለክትም።

አንዳንዶች ዴይ.ኤጅ. ቲዎሪ መጽሐፍ ቅዱስን ከሳይንስ ጋር ለማስማማት የሚደረግ ጥረት ነው በማለት የስምምነት ቲዎሪ¹⁴⁹ ይሰታል። ይህ በሌላ አጠራር ቱኤስቲክ ኢቮሎሽን ቲዎሪ ይባላል። ይህ ቲዎሪ የፈጣሪን መኖርና የኢቮሎሽን ሃደት ለማጣመር የሚደረግ ሙከራ ነው። እግዚአብሔር የኒቨርሰን ክፍጠረ በኋላ ዝርዝሩን የመፍጠር ሃደት ያከናወነው የኢቮሎሽን ሃደት በመጠቀም ነው ይሳል።

ቲዎሪው የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶችን በጠቃቅም አሁን ያሉት ዝርያዎች የተገኙት ከብዙ ዓመታት የኢቮሎሽን ሃደት በኋላ ነው የሚለውን በታሳቢነት ስለሚወስድ መጀመሪያ የተፈጠረው መልካም መሆኑን አይቀበልም። ይህ ደግሞ እግዚአብሔር የፈጠረው ሁሉ እጅግ መልካም ነበር ከሚለው ጋር ፊት ለፊት ይጋጫል። ይህ መጽሐፍ ቅዱስንና ኢቮሎሽንን ለማስታረቅ የሚደረግ ልፋት ነው።

3. የመፍጠር ሥራ 24 ሰዓት ባለው 6 ቀን ተከናወነ (ግሮውን አፕ ዩኒቨርስ ቲዎሪ ወይም ወጣት የመሬት ዕድሜ)

ይህ አመለካከት በዘፍ 1 የተገለጸውን ቀን የሚለውን ቃል በቀጥታ ይተረጎማል። የመሬት ዕድሜን በሚመለከት በሌሎች

¹⁴⁹ "Concordist view" - seeks agreement or "concord" between the Bible and scientific conclusions about dating.

አመለካከቶች እንደሚገመተው መሬት ያረጀች ወይም በቢሊዮን ዓመታት የሚቆጠር ዕድሜ ያላት ሳትሆን «ወጣት» ናት ይላል። ለዚህም ዘፍ 1:1-2:3 ያለውን ከዘጸ 20:11 ጋር በማገናዘብ አንድ ቀን ማለት አሁን የሚታወቀው የእንድ ቀን ርዝመት (ማታና ጠዋት ወይም 24 ሰዓት) ማለት እንደሆነ ይገልጻል።

«ቀን» የሚለው ቃል በዕብራይስጥ «ዮም»¹⁵⁰ ሲሆን በመጽሐፍ ቅዱስ የተለያዩ አጠቃቀም አለው። ለምሳሌ «በመክራ ቀን ብትላላ ጉልበትህ ጥቂት ነው» (ምሳ 24:10)፤ «በመልካም ቀን ደስ ይበልህ!» በክፉም ቀን ተመልክት» (መክ 7:14) ሲል አንድ የተወለነ ሁኔታን (ክስተትን) ያመለክታል። «የሠራዊት ጌታ የእግዚአብሔር ቀን በትዕቢተኛውና በኩራተኛው ሁሉ ላይ ከፍ ባለውም ላይ ይሆናል፤ እርሱም ይዋረዳል» (ኢሳ 2:12) ሲል ደግሞ ወደፊት የሚሆንን የፍርድ ጊዜ ይገልጻል። «እግዚአብሔር አምላክ ለማይንና ምድርን ባደረገ ቀን፤ በተፈጠሩ ጊዜ የሰማይና የምድር ልደት ይህ ነው» (ዘፍ 2:4) ሲል ዩኒቨርስ የተፈጠረበትን ጊዜ ሲያመለክት «ማታም ሆነ ጥዋትም ሆነ፤ አምስተኛ ቀን» (ዘፍ 1:23) ሲል ደግሞ የመሸና የነጋ 24 ሰዓት ያለው አንድ ቀን ማለት ይሆናል።

ዓለም የተፈጠረችው 24 ሰዓት ባለው 6 ቀን ነው የሚለው በስነ መለኮት ትንታኔም ያስኬዳል። ይህ ትንታኔ በእግዚአብሔር ፈጣሪነት፤ ሁሉን ችይነት፤ እውቀት፤ ጥበብና የማይመረመር አሠራሩ ላይ ይደገፋል፤ በሌሎች አመለካከቶች ለሚነሱ ጥያቄዎችም መልስ ለመስጠት ይሞክራል። ለምሳሌ መጀመሪያ የተፈጠረው ፍጥረት አሁን ወዳለበት ሁኔታ የደረሰው በኢቮሎሽን ሂደት ነው ብሎ ለሚያስበው «ኤሌስቲክ ኢቮሎሽን» ተዎሪ እግዚአብሔር በፍጥረት መጀመሪያ የፈጠረው ያደገ፤ የጎለመለ ፍጥረት እንጂ ገና ብእንቁላልነት ደረጃ የሆነ አልነበረም ብሎ ይመልሳል።

¹⁵⁰ Hb. - yom

አዳም ሲፈጠር ሕጻን ልጅ አልነበረም። አዳም እንደ ተፈጠረ ከእግዚአብሔር ጋር መነጋገር ይችል ነበር። እግዚአብሔር አዳምን ሲፈጥረው አዳም ያደገ ወይም ሙሉ ለው የሆነ እንጂ ገና እንደ ተወለደ ህጻን አልነበረም¹⁵¹። እግዚአብሔር መብላት ያለበትንና የሌለበትን የነገረው ገና ወደ ፊት ለፍሬ ስለሚደርሰው ተክል ሳይሆን ፍሬው በፊቱ ስለሚታይ ተክል ነበር።

በተመሳሳይ ሁኔታ በጂኦሎጂ የብዙ ሚሊዮን ዓመታት ዕድሜ እንዳላቸው የሚመስሉት የዓለት ዓይነቶች በዚያ ሁኔታ ስለ ተፈጠሩ መሆን አለበት ይላል። በዘርቦን-14 የቅሬተ አካል ምርምር የዘመን (ዕድሜ) ማሳያ መንገድ መሠረት የሚገኙት መረጃዎች የመሬት እድሜ በሚሊዮንና ቢሊዮን ዓመታት ሳይሆን የቅርብ ዘመን መሆኑን ተመራማሪው ዶ/ር ዶናልድ ደያንግና ሌሎች ብዙ ሳይንቲስቶች የሚገልጹትም ከዚህ ጋር ይስማማል።¹⁵²

የመሬት እድሜ በብዙ ሚሊዮን ዓመት መሆን አለበት ብለው የሚያስቡ የ«ኤሌስቲክ ኢቮሎሽን» አመለካከት ያላቸው ሰዎች ዓለም የተፈጠረችው 24 ሰዓት ብቻ ባለው 6 ቀን ውስጥ ነው የሚለውን ትንታኔ ለመቀበል ይከብዳቸዋል። የሚያቀርቧቸው ምክንያቶች በርካታ ቢሆኑም ሁሉቱ የሚከተሉት ናቸው።

1. እግዚአብሔር ፈጣሪ ቢሆንም ዩኒቨርስ እጅግ ሰፊና ውስብስብ በመሆኑ ይህን ሁሉ የፍጥረት ዓይነት 24 ሰዓት ብቻ ባለው 6 ቀን ውስጥ መፍጠር እንዴት ይቻላል?

¹⁵¹ Creation with appearance of age (Mature Creationism)

¹⁵² Dr Donald DeYoung, Chairman of the Department of Physical Science at Grace College, Winona Lake, Indiana says "Recent creation research shows that such dating methods as carbon-14 dating can be interpreted in terms of a recent supernatural creation". <http://www.creationresearch.org>

2. መሬት የሚሊዮን ዓመታትን ዕድሜ እንዳላት አድርጎ መቁጠር ከሳይንሳዊው ዓለም ጋር ያቀራርባል፤ ከንብረተሰቡ ተቀባይነት ያስገኛል የሚል ነው።

እርግጥ ነው ፍጥረት እጅግ ግዙፍና ትልቅ ነው። ሆኖም ይህን 24 ሰዓት ባለው 6 ቀን ብቻ መፍጠር እንዴት ይቻላል? ብሎ መደነት የእግዚአብሔርን ሁሉን ቻይነት ስለሚቃወም ተቀባይነት የለውም። ብትጽበት ዓይኑ እግዚአብሔር የወደደውን ማድረግ ይችላል። ለችሎታውና ለኃይሉ ወሰን የለውም።

መሬት (ወጣት) ነች የሚለውን አመለካከት የሚከተሉ በርካታ የስነ መለኮት እጥኝዎች የመሬትን እድሜ ከ10000-20000 ዓመት ባለው ጊዜ ውስጥ እንደሚሆን ይገምታሉ። ለዚህ እንዲማስረጃቸው የትውልዶችን ጊዜ አቆጣጠር ተከትሎ በማለላት ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ እንዳንድ ጊዜ ጸሐፊው ለማለት ከሚፈልገው እንጻር በትውልድ ሐረጎች መካከል ለፊ የጊዜ ልዩነት ያላቸው እንደ ተከታታይ ዘመን ተደርገው ይታያሉ። ለምሳሌ በ1ዜና 3:10-12 እና ማቴ 1:8-9 ያለው ሊቲያይ ማቴዎስ በአሳና በሕዝቅያስ መካከል የነበሩትን የ3 ነገሥታት ስም አልጨመረም። በማቴ 1:20 የዳዊት ልጅ ዮሴፍ ሊል የዮሴፍ ወላጅ አባት ዳዊት ነው ለማለት ሳይሆን ከ1000 ዓመታት በፊት ከነበረው ከዳዊት ጋር ያለውን የዘር ሐረግ ማሳየቱ ነው።

እንዲሁም በ1ዜና 26:24 ዳዊት በመረጣቸው መካከል የሙሴ ልጅ የጌርሳም ልጅ ሱባኤልን በቤተ መዛግብቱ ላይ ሾመው የሚለው ጌርሳም ከ500 ዓመት ያህል በፊት የነበረውን የሙሴን ልጅ (ዘጸ 2:22) ማመልከቱ ነው። በተመሳሳይ ሁኔታ ከአብርሃም እስከ ኢየሱስ ክርስቶስ መወለድ ያለው ጊዜ 2000 ዓመት ያህል እንደሚሆን ሊታሰብ በተመሳሳይ መንገድ ከአብርሃም እስከ አዳም የነበረውን ጊዜ ለማለት አስቸጋሪነት አለው። ከአብርሃም በፊት የነበሩት ሰዎች እድሜ እስከ 967 ዓመት የሚደርስ ሊሆን ከእርሱ በኋላ የነበረው ትውልድ ደግሞ ዕድሜው እነሱትኛ መሆኑ ይታወቃል።

በአጠቃላይ እነዚህን ታሳቢዎች በመውሰድ ለው ከተፈጠረ ከ10000-20000 ዓመት እንደሚሆን ይለላል። ከዚህ ዘመን ሊበልጥ ይችላል ብሎ የሚያሰብ ሰው ሊኖር ቢችልም በሚሊዮንና በቢሊዮን ዓመታት ነው ለሚለው ግምታዊ ስሌት ግን ጠንካራ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ማስረጃ ለማቅረብ ያስቸግራል።

ያም ሆነ ይህ በ21ኛው ክፍለ ዘመን ለምንገኝ ሰዎች በተፈጠረው ዓለም ውስጥ ስለምንኖር የመሬትን እድሜ በማለላት መከራከር የተከራከረውን እድሜ ያስረጅ እንደሆነ እንጂ ጠቃሚነቱ ጥቂት ነው።

እግዚአብሔር ሁሉን ነገር ሊነግረን ወይም ዝርዝሩን ሊለጠን እንዳልፈቀደ እናስተውል። ስለ መሬት ዕድሜ ብቻ ሳይሆን እግዚአብሔር ብቻ የሚያውቀውና ለሰው ያልገለጸው እጅግ ብዙ እውነት ይኖራል። ለምሳሌ እርሱ የከዋክብትን ቁጥር ያውቃል በስማቸውም ይጠራቸዋል (መዝ 147:4)። እኛ ይህን ሁሉ እናውቅም። ስለ መሬት እድሜም እንዲሁ ነው። በነገረንና በተገለጸው መኖር ከቻልን ለእኛ እጅግ በቂዎችን ነው።

Glossary-

African Traditional religion - የአፍሪካ ባሕላዊ እምነት

Agnosticism - አግኖስቲሲዝም - አምላክ መኖር አለመኖሩ አይታወቅም ባይነት

Amphibians - አምፊቢያንስ

Anthropic principle - የአንትሮፒክ ፕሪንሲፕል - የዩኒቨርስ ተስማሚነት

Asteroid - አስትሮይድ

Atheism - ሌቲድዝም - አምላክ የለም ባይነት

Atmosphere - አትሞስፌር - ክባቢ አየር

Atom - አቶም - የቁስ አካል ትንጣት

Big Bang - ቢግ ባንግ - ትልቅ ፍንዳታ

Celebrity - ሴሌብሪቲ - ዝነኛነት

Civil rights - ሲቪል ራይትስ - ዜጋዊ መብቶች

Cognitive relativism - ኮግኒቲቭ ሬላቲቪዝም - የእውቀት/የእውነት አንጻራዊነት

Concordist view - የስምምነት ተወራ

Consumerism - ኮንሲውመሪዝም - በፍጆታ ላይ ያተኮረ ኖር - ሽማግሌነት

Darwinism - ዳርዊኒዝም

Dialectical Materialism - ዲያሌክቲካዊ ማቴሪያሊዝም

Destiny - ደስቲኒ - ዕጣ ፈንታ

DNA - ዲ.ኤን.ኤ.

Elements - ኤለመንቶች

Energy - ኢነርጂ - ፖልቦት

Enlightenment - ኢንላይትንመንት - አብርኔ ሕሊና

Evolution - ኢቮሉሽን - የአዝጋሚ ሰውጥ ሃይት

Evolution utopia - የኢቮሉሽን ኡቶፒያ

Existentialism - ኤክዛስቲንሽያሊዝም - ሕሰናዊነት (ሕልውናዊነት)

Formula - ፎርሙላ - ቀመር

Galaxy - ጋላክሲ

Gap theory - ጋፕ ተወራ - አስቀድሞ ፍጥረት ነበረ

Genetics - ጀኔቲክስ - የሰው/ሕይወት አመጣጥ

Globalization - ግሎባላይዜሽን - ሱል አቀፋዊነት

Grown up universe - ግሮውን አፕ ዩኒቨርስ - ወጣት ሁለንተናዊ

Hellenistic - ዔሊኒስቲክ - የግሪክ ሥልጣኔና ቋንቋ መስፋፋት

Homo sapiens - ዘም ሳፒያን - የአዝጋሚ ሰውጥ ሃይትን አልፎ አሁን

ሰው ዘን የሚባለው እንስሳ

Humanism - ሂውማኒዝም

Idol - አይዶል - ዝነኛ

Inclusiveness - ኢክሉሲቪቪስ - ሁሉን-አቀጥነት

Individualism - ኢንዲቪዲዩዋሊዝም

Inter-faith movement - ኢንተር-ፌዝ እንቅስቃሴ

Invertebrates - ኢንቨርቲብሬትስ

Law of entropy - የኢንትሮፒ ሕግ

Macro evolution - ከፍተኛ ኢቮሉሽን

Materialism - ማቴሪያሊዝም

Materialistic - ማቴሪያሊስቲክ

Math - ማትስ - ሂሳብ - ማትማቲክስ

Matter - ማተር - ቁስ

Metanarrative - ሜታናራቲቭ - ጠቅላይ ታሪክ ዋናው ታሪክ

Micro evolution - አነስተኛ ኢቮሉሽን

Micro organisms - ማይክሮ ኦርጋኒዝምስ

Missing link - ሚስኒንግ ሲንክ - የጎደለው አገናኝ

Modernism - ሞደርኒዝም - በመናዊነት የተባለው የፍልስፍና ግድነት

Molecules - ሞሊኪዮሎች

Monotheism - ሞኖቲኬዝም

Moral, ethical relativism - ሞላል ምግባራዊ አንጻራዊነት

Naturalism - ናፑራሊዝም - ሙሉ በሙሉ ተፈጥሮአዊ የሆነ

Natural Mutation - ናፑራል ሚውቲሽን

Natural Selection - ናፑራል ሴሌክሽን - በተፈጥሮአዊ ምርጫ

Nebular hypothesis - ንቡላር ሃይፖቲሲስ

Neutral - ኒውትራል

Nihilism - ኒሂሊዝም

Nobel Prize - ኖቤል ሽልማት

Old earth- Day age theory - ደ.ደ.አ.ጅ ተዎራ - አሮጌ-መሬት

Origin of Species - የዘርያዎች አጀማመር

Paleontology- ፓሊኦንቶሎጂ- የቅሬታ አካል ጥናት

Pax Romana - ፓክስ ሮማና - ዘርም አገዛዝ ሥር የነበረው የሰላምና የዘልጽግና ውኔታ

Pluralism - ፕላራሊዝም - ብዙሐ እምነት

Polytheism - ፖሊቲሌዝም - ብዙ እምላክ ማምለክ

Post modernism - ፖስት-ሞደርኒዝም- ድንረ ዘመናዊነት

Progress - ፕሮግራስ - ሥልጣኔ

Protozoa - ፕሮቶዝዎ- ሕይወት ያለው ባለ አንድ ሴል ናፕረት

Punctuated equilibrium- ፓንክቶዊት-ድ አኩሊብሪየም- የተቋረጠ ዝምታዎች

Reason- ሪዝን - ምክንያታዊነት

Relative truth- አንጻራዊ እውነት

Relativism - ሬላቲቪዝም- አንጻራዊነት

Reptiles - ሬፕታይልስ

Salvation- ሳልቪሽን- ደህንነት (ድኅንነት/ ድንት)

Second law of thermodynamics - ዙለተኛው የቴርሞዳናሚክስ ሕግ

Secular- ሴኩላር - ዓለማዊ

Secularism - ሴኩላሪዝም

Situational relativism - የውኔታ ሬላቲቪዝም

Species- ዝርያ

Subjective - ሳብጀክቲቭ -አንጻራዊ

Survival of the fittest - ለርቫይዛል ኦኖ ዘ ፊትስት

The decent of man -ዘ ዲሰንት ኦኖ ማን

Theism - ቲሌዝም

Theistic evolution Theory - ቲሌሰቲዝ አፕላሽን ተዎራ

The origin of the species - ዘ ኦሪጂን ኦኖ ስፒሽስ

Tolerance - ተለራንስ- መቻቻል

Universe - ዩኒቨርስ - ዙለንታለም

Utilitarianism - ዩቲሊታሪያኒዝም

Bibliography

Books and Journals

ጥበቡ ተገኝ (ወ/ዊ፤ 1999 ዓ.ም.)፤ የነፃነት መልሕቅ፡- መጽሐፍ፤ ቅዱሳዊ የክርስትና አስተምህሮ፤ አንድነት ማተሚያ ድርጅት

ፍጹም መክብብ (መጋቢ፤1999 ዓ.ም.)፤ ምን መጋጠም አለው? ቅዱሳን አምልኮና ሕይወት በእግዚአብሔር ቃል ሲፈተሽ፤ አንድነት አታሚዎች

Barna, George (2003). *Think Like Jesus: Make the Right Decision Every Time*, Thomas Nelson Inc., Nashville, Tennessee.

Bickel, Bruce and Stan Jantz. (2006). *Bible Answers to Life's Big Questions: Christianity 101*, Harvest House Publishers, Eugene, Oregon

Blanchard, John (2002). *Evolution fact or fiction?* Evangelical Press, Darlington.

_____ (2008). *Where do we go from here?* Evangelical Press, Darlington.

Borenstein, Seth. Associated press Science Writer – Wed Dec 1, 2010

Busenitz, Nathan (2008). *Reasons we believe*, Crossway Books, Wheaton Illinois.

Creation.com, Vol.32 No. 4 2010.

English Standard Version Bible. (ESV).

Geisler, Norman L. and Paul K. Hoffman (eds.) (2006). *Why I am a Christian*. Baker Books, Grand Rapids.

Geisler, Norman L. and Randy Douglass (2005). *Bringing your faith to work*. Baker Books, Grand Rapids.

Green, Michael (2002). *But don't all religions lead to God?* Navigating the multi-faith maze, Christian Art Publishers, Vereeniging, South Africa

Groothuis, Douglas 1996). *Are all religions One?* Inter Varsity Press, Downers Grove, Ill

Grudem, Wayne (1994). *Systematic Theology: An Introduction to Biblical Doctrine*. Inter-Varsity Press Zondervan Publishing House, Grand Rapids, Michigan

Hall, Brian K. and Benedikt Hallgrímsson (2008). *Strickberger's Evolution*, Fourth edition, Jones and Bartlett Publishers, Sudbury, Massachusetts.

Ladd, George Eldon. (1993). *A Theology of the New Testament (A revised edition)*. William B. Erdmann's publishing company, Grand Rapids, P.456.

McDowell, Josh and Sean McDowell (2010). *The Unshakeable Truth: How you can experience the 12 essentials of a relevant faith*, Harvest House Publishers, Eugene, Oregon

Merriam Webster 11th Collegiate Dictionary

Milne, Bruce (1982). *Know the Truth*, Inter-Varsity Press, Leicester, England.

Noebel, David (2002) *Thinking like a Christian: Understanding and Living a Biblical WorldView*, Nashville, Tennessee

Richards, Larry (1993). *737 Baffling Bible Questions Answered*, Fleming H. Revell, Grand Rapids

Roberts, Vaughan (2004). *Life's Big Questions*, Inter-Varsity Press, Leicester.

Towns, Elmer L. (2003). *Bible Answers for Almost all your Questions*, Thomas Nelson Publishers, Nashville.

Yeats, John M. and John Blasé (2006). *Worldviews: Think for yourself about how we see God*, NavPress, Colorado Springs.

Electronically Retrieved

<http://bible.org/article/representing-christ-postmodern-world>

<http://blog.movies.yahoo.com/blog/>, 'Rise of the Planet of the Apes' Ape.

<http://www.cabtal.org/pdf/ATR>

<http://www.creationresearch.org/>

<http://www.enotes.com/history/group/discuss/>

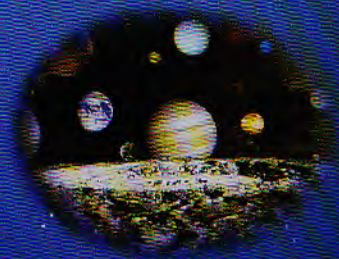
<http://realchristianity.wordpress.com/>

http://www.religionfacts.com/christianity/beliefs/other_religions.htm

<http://www.sjweb.info/Documents/>

እስካሁን በጸሐፊው የተዘጋጁ መጻሕፍት

1. እግዚአብሔር መለኮት፡- መጽሐፍ ቅዱሳዊ አስተምህሮ (በኦርሚኖም የተተረጎመ)
2. የእግዚአብሔር ደስታ ኃይላችሁ ነውና፡- (በኦርሚኖም የተተረጎመ)
3. ...እንደ መልክ ጼዴቅ፡- የዕብራውያን መልእክት ማብራሪያ
4. ቤተ ክርስቲያን
5. ጨለማም አላሸነፈውም፡- የዮሐንስ ወንጌል ማብራሪያ
6. 'እስከ ምድር ዳርቻ' - የሐዋርያት ሥራ ማብራሪያ
7. አደራ፡- ጢሞቴዎስ ወጣቱ አደራ ጠባቂ
8. "ሁሉን አፍ ካለው ይልቅ የበረታ ስለታም ስያሜ" (መጽሐፍ ቅዱስ)
9. መልካም አረኝነት፡- ክርስቲያናዊ መሪነት በጄኖታ ሺህ ኢትዮጵያ፤ ቅጽ ፩
10. ቡድን ማን መመላለስ፡- በሐዋርያው ዮሐንስ 3ቱ መልእክቶች ላይ የተመሠረተ
11. ምራው ...ፈቀቅ አይልም፡- 'መንገድና ሕይወት አውነትም' የሆነው የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ሕይወትና አገልግሎት (በኦርሚኖም የተተረጎመ)
12. የተደመው ክብር፡- የብሉይ ኪዳን ዳሰላ
13. የሕይወት ሁለት አይታወቅ፡- የ21ኛው ክፍለ ዘመን ርእዮቶችና መጽሐፍ ቅዱሳዊው ወርልዊዩ

የሰው ኑሮ መማር፤ መሥራት፤ መብላት፤ መጠጣት፤ መደሰት ብቻ ከሆነ እከንቱ ነገር ነው! ሰው የቱንም ያህል ቢሳካለት ራቁቱን መጥቶ ራቁቱን ይመለሰው ሁሉ፡-

- እኔ ማን ነኝ?
- ከየት መጣሁ?
- እንዴት ተገኝባለሁ?
- የመኖር ዓላማዬ ምንድን ነው?
- እውነት ከየት ይገኛል?
- ከሞት በኋላ ምን ይሆናል?

ለሚሉና ተመሳሳይ የሕይወት ቁልፍ ጥያቄዎች መልስ ሊያገኝ ይገባዋል፡፡ እንተ

- ዓለማትን የምታይበት ቱሌስኮፕ፤
- ድርጊቶችን እንንልለህ የምታብጥርበት ሰፊ፡፡
- ፍሬውን ከእንክርዳድ የምትለይበት ወንፊት፤
- የሕይወትን እውነተኛነት የምትለካበት ቱምቢ፤
- የክስተቶችን ምንነት የምታወዳድርበት ሚዛን፤

ምን ዓይነት ነው?

ለሕይወት ሁለት የእይታ ዓይነቶች አሉ፡፡ እነርሱም መጽሐፍ ቅዱሳዊ የሆነው መጽሐፍ ቅዱሳዊ ያልሆነ ወርልድቪው (ርእዮት) ናቸው፡፡ እንተ ሕይወትን የምታየው በየትኛው ነው?